

Lisa 3. Ainevaldkond „Kunstiained“

1. Üldalused

1.1. Valdkonnapädevus

Kunstiainete valdkonnapädevuse kujundamise esmane alus on äratada valdkonna vastu huvi ja seda järjekindlalt hoida. Kunstiainete valdkonnapädevus on universaalne ning väljendub selles, et põhikooli lõpuks õpilane eakohaselt:

- 1) teadvustab oma sidet muusika, kunsti ja visuaalkultuuriga ning Eesti ja maailmakultuuripärandiga;
- 2) loob, uurib ja tõlgendab, kasutades muusika, kunsti ja visuaalkultuuri väljendusvahendeid, teadmisi ning meetodeid;
- 3) mõtestab ja reflekteerib eri kultuurinähtusi, enda ja kaasõppijate loometegevust;
- 4) mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas;
- 5) osaleb kunstide suhtluses tõlgendamist vajava sõnumi edastaja ning vastuvõtjana informeeritult ja kriitiliselt;
- 6) on loova eluhiakuga ja lahendab probleeme loovalt.

1.2. Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht

Kunstiainete valdkonda kuuluvad kunst ja muusika, mida õpitakse 1.–9. klassini. Ainekavades kirjeldatud õpitulemuste saavutamiseks on õppeainete arvestuslikud nädalatunnid kooliastmeti järgmised:

õppeaine	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
kunst	4,5	3	3
muusika	6	5	3

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Kunstiainete pädevus lähtub arusaamast, et õpilase areng on elukestev ja mõjutatud kultuurist ning kunstid (muusika, kunst, kirjandus, draama, film, tants) ja kultuur laiemalt (visuaalkultuur, pärand- ja pärimuskultuur jms) on inimese dialoogipartnerid kogu elu jooksul. Kunstid on olulised väärtushinnangute, suhtluskultuuri, empaatia ning kriitilise mõtlemise arendamise vahendid. Kunstide kui professionaalse kõrgkultuuri loomingu kõrval on tähtis ka uuriv ja leiutav loomine ning kultuur mõtestatud inimtegevusena laiemalt.

Kunstiained rõhutavad õppe koondumist viie põhimõtte ümber:

- 1) kunste on vaja tõlgendada. Kunstide kõne ei ole sõnasõnaline, kunstiteosed pakuvad eritõlgendusvõimalusi ja tähendusi, mis põhinevad alati maailmavaatel, varasemal elu- ja kunstikogemusel ning on juhitud tunnetest, samuti kogemise kontekstist. Tõlgendamise puhul on alati võimalik lähtuda erinevatest vaatepunktidest ja ootustest. Isiklik kogemus kasvatab kogemuse tähenduslikkust õpilase jaoks. Kunsti ja muusika õppimisel on vaja toetada tõlgendamisoskust.
- 2) Kunstid toetavad mitmekülgset loovust. Kunsti ja muusika õppimine kujundab õppija loovust ja isiksuseomadusi, mis annavad eeldused mis tahes inimtegevuse valdkonnas probleeme uut viisi lahendada, et jõuda originaalsete, kasulike, eetiliste ja vähemalt looja jaoks soovitud tulemusteni. Kunstidega tegelemine põhikoolis toetab õpiloovust (uudsed tähenduslikud kogemused ja nende mõtestamine, uurimis- ja refleksioonioskused) ning argiloovust (fantaasia, maailma uudne mõtestamine enda jaoks, uudne toimimisviis igapäevaelus).
- 3) Kunstid toetavad esteetilise tundlikkuse kasvu ning inimese heaolu. Kunsti ja muusika õppimine põhikoolis võimaldab õpilasel ära tunda, emotsionaalselt kogeda ja hinnata enda ümber subjektiivset ilu (kuuldavat, kombatavat, nähtavat, abstraktset) ning nautida seda samavõrra nagu teiste oskusi või meisterlikkust. Ilu ja meisterlikkuse väärtustamine toetab rahulolu ja tähenduse leidmist maailmas, suurendab maailmaga seotuse tunnet ning innustab inimest püüdlema oma eesmärkide poole. Kunstiainetel on tähtis osa muutuvates oludes isiklikku ja ühiskondlikku heaolusse panustava inimese kujundamisel.
- 4) Kunstiaineid õppides arenevad kinesteetilised oskused ja kognitiivsed võimed, mis on lahutamatu seotud loomega – musitseerimise ja visuaalkunsti, ent ka performatiivsete kunstide loomisega. Kunstitegevustes toetatakse sügavama kognitiivse võimekuse kujunemist. Õppimine (sh musitseerimine ja visuaalkunst, kuid ka performatiivsete kunstide loomine) on sügavam, kui see toimub terviklikult nii keha kui ka vaimu ja eri meelte koostöös.
- 5) Kunstiainete õppimine toetab iseenda mõistmist ja mõtestamist ning üldpädevuste omandamist sisukalt ja terviklikult. Kunsti ja muusikaga järjepidev tegelemine toetab õppija eneseusalduse kujunemist ning eneseväärikust. Kunstide kaudu saab tõhusalt arendada kognitiivseid oskusi, nt loovat ja kriitilist mõtlemist, refleksiooni- ja analüüsioskusi, samuti mittekognitiivseid oskusi, nt avatust, otsustusvõimet ja riskijulgust.

Valdkonnasisene lõiming tugineb kunsti ja muusika kokkupuutepunktidele. Kunst ja muusika jagavad sarnaseid baasmõisteid, mille sisu on aga erialade väljendusvahenditest lähtuvalt ainuomane; ka kontseptsioonide sisu ei pruugi kattuda. Seetõttu on kunsti ja muusika lõimingukeskmeks ühised aspektid:

- 1) teose, autori ja loomingu määratlus;
- 2) esitus ja tõlgendus (interpreteerimine) ning kriitika;
- 3) ajalooliselt interdistsiplinaarsed kunstid (sõna-, muusika- ja tantsuteater, film);

- 4) nüüdisaegsed mitmemeelelised kunstinähtused (video ja *performance*, meie aja tsirkus, installatiivne, uusmeedia kunst jms).

1.4. Võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Kunsti ja muusika õppimise kaudu toetatakse õpilastes kõigi riikliku õppekava üldosas kirjeldatud üldpädevuste arengut. Üldpädevuste saavutamist toetab õppeainete eesmärgipärane lõimimine teiste valdkondade õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine. Selle tulemusel kujuneb õpilasel suutlikkus rakendada oma teadmisi ja oskusi eri olukordades, kujundada enda väärtushoiakuid ja -hinnanguid ning võimalus omandada ettekujutus ühiskonna kui terviku arengust. Seejuures on väga oluline aineõpetajate süsteemne ja järjepidev koostöö õpilase kogu õppeaja vältel.

1.5. Õppe kavandamine ja korraldamine

Õpe on õppijakeskne, toetab õpimotivatsiooni hoidmist ning õpilaste kujunemist aktiivseiks ja iseseisvaiks õppijaiks ning loovaiks ja kriitiliselt mõtlevaiks ühiskonnaliikmeiks, kes suudavad teha valikuid ja vastutada oma õppimise eest.

Õpet kavandades ja korraldades lähtutakse õppekava üldpädevustest, kooli väärtustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatus rühmuasetustest ning läbivate teemade ja lõimingu rakendamise põhimõtetest.

Põhikoolis õpet kavandades ja korraldades teevad õpetajad koostööd, seejuures:

- 1) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalset eripära ja isikupäraseid erivõimeid, kasutatakse diferentseeritud ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpi- ja eluraskustele ning pakutakse õpiabi ja tuge õpivalikutes;
- 2) võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas, kunsti ja muusika uusimaid käsitlusi, rakendatakse didaktika nüüdisaegseid käsitlusi;
- 3) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 4) võimaldatakse õpet nii iseseisvalt kui ka koos teistega, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi ning suunatakse tegema valikuid;
- 5) kaasatakse õpilasi õppe kavandamisse, võetakse aega eesmärkide ja taotletavate õpitulemuste saavutamise viiside ja hindamiskriteeriumide läbiarutamiseks ning refleksiooniks;

- 6) kavandatakse piisavalt aega terviklike õppeühikute, mitmeid osaoskusi arendavate ning õppijate jaoks tähenduslike tulemusteni viivate õppeülesannete täitmiseks;
- 7) rakendatakse uurivat õpet, kasutatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid tegevusi;
- 8) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 9) kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: loodus- ja linnakeskkond, arvuti- ja multimeediaklass, virtuaalkeskond jne, käiakse õppekäikudel, kontsertidel, teatrites, näitustel, muuseumides, stuudiotel, muusikakoolides, looduses, raamatukogudes jm;
- 10) võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga, et kogu ainekäsitus oleks võimalikult elulähedane, õpilasele eakohane ja tähenduslik; seostatakse õppesisu näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist.

1.6. Hindamine

Hindamine kunstiainetes suunab ja julgustab õpilasi õppima ning tekitab ja hoiab huvi kunsti ja muusika vastu. Hindamise aluseks on põhikooli riikliku õppekava üldosas sätestatu, kunsti ja muusika ainekavas esitatud õpitulemused ning kooli kehtestatud hindamisjuhised. Hindamise nõuded ja korraldus, sh mittenumbrilise hindamise kasutus ja kooli õppekava väliselt, sh mitteformaalhariduses omandatud teadmiste ja oskuste arvestamine täpsustatakse kooli õppekavas.

Hindamise käigus saavad õpilased mitmekülgset tagasisidet oma töökultuuri ja töö ning individuaalse arengu kohta, millega toetatakse nende kujunemist positiivse minapildi ja adekvaatse enesehinnanguga ennastjuhtivaiks õppijaiks. Hindamisega luuakse õpilastele võimalusi õppe vältel oma edusamme esile tuua, julgustades neid enda tugevaid külgi kasutama ja uusi oskusi arendama. Õpilastele võimaldatakse eri viise eneseanalüüsiks ja kaaslastelt tagasiside saamiseks ning selle aktseptimiseks. Õpetaja saab hindamise kaudu teavet oma õpetamise tulemuslikkuse kohta ning sisendit nii õppe kui ka iseenda pädevuste arendamiseks. Alates esimesest kooliastmest kaasatakse õpilane nii oma tööd hindama kui ka kaasõpilastele tagasisidet andma.

Õpilasele on õppeühiku (õppetegevuste kogum, mis on suunatud samade õpitulemuste saavutamisele) alguses teada, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamiskriteeriumid. Õpilast suunatakse õppe käigus oma õppimist ja seatud eesmärkide saavutamist analüüsima ning reflekteerima.

Aineteadmiste ja -oskuste kõrval antakse tagasisidet üldpädevuste arengu ning väärtushoiakute ja hinnangute kujunemise kohta. Hoiakute kujunemise kohta antakse tagasisidet suunavate ja toetavate sõnaliste

hinnangutega. Õpilase seisukohtadele ühiskonnas ja maailmas toimuva kohta antakse sõnalist kirjeldavat tagasisidet. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid pööratakse tähelepanu ka õpilase keelekasutusele, sh kunsti- ja muusikaterminite õigele kasutusele ning õigekirjale, mida arvestatakse hindamisel ülesande eesmärgi ja kokkulepitud hindamiskriteeriumide põhjal.

Hindamisel lähtutakse õppimisele seatud eesmärgist ja hinnatakse seda, mida on õpetatud, rakendades nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida esitatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnatena. Diagnostiliselt hinnates selgitatakse välja õpilaste eelteadmiste ja oskuste tase, ainealased väärarusaamad ning eriomased õpiraskused, et kavandada edasist õppimist ja õpetamist. Erineva keerukustmehhanismiga teadmiste, oskuste ja hoiakute hindamise võimaldamiseks kasutatakse mitmekesiseid hindamisviise ja -vorme. Hindamisvahendi ja -viisi valik sõltub seatud õppe-eesmärkidest ning eeldatavast õpitulemusest.

Kunstiainete valdkonnapädevuse omandamisel on õppe jooksul oluline roll kujundaval hindamisel, mis toetab õpilase eneseusku ja innustab teda oma võimeid arendama. Kujundava hindamise kaudu saab õpilane temale arusaadaval viisil esitatud suulist ja kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta. Kujundava hindamise rakendamist toetab õppeolukorras tehtud tööde õpilasepoolne dokumenteerimine näiteks kavandite, jooniste, õpimapi, blogina vms.

Kunstiainetes väärtustatakse harjutamist. Õpitulemuste saavutamise toetamise kõrval keskendutakse kujundava hindamise vältel järgmistele aspektidele:

- 1) loovuse arengu toetamine (probleemide märkamine, mõtete voolavus ja paindlikkus, originaalsus, probleemilahendamise oskused, refleksioon);
- 2) huvi ja nii õppes kui ka kunsti- ja kultuurielust aktiivse osavõtu toetamine;
- 3) isikliku sideme loomine ainega ja isikupärase väljenduslaadi otsimine; 4) sallivuse areng ja silmaringi avardamine.

Kooli õppekavas kehtestatud hindamisjuhiste järgi võib arvestada tunnist osavõtu aktiivsust ja tunnivälist muusikategevust (nt osalemine koolikooris, orkestris, ansamblis, esinemine kooliüritustel, kooli esindamine konkurssidel/võistlustel, sh muusikaolümpiaadil).

Kokkuvõtvalt hinnatakse üldjuhul õppeperioodi või mahuka õppeteema lõpul, lähtudes õppes kui tervikust ja taotletavatest õpitulemustest, seejuures arvestatakse, et hinnatel võib olla sõltuvalt töö mahust erinev kaal. Hindamiskriteeriumid loob õpetaja õpilasi kaasates kooli kehtestatud hindamisjuhiste põhjal.

1.7. Õppekeskkond

Õppekeskkonna kujundamisel lähtutakse riikliku õppekava alusväärtustest ning luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivallavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel

suhtel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu. Kunstiainete pädevuse kujunemise eeldus on õppimist, loovust ning eneseväljendust toetav sotsiaalemotsionaalne, vaimne ja füüsiline õppekeskkond, mis peab soodustama õpilase iseseisvust, olema kaasav, piisavalt struktureeritud ning eakohane, mis on loovuse ja originaalsuse arendamisel ning avaldumisel oluline. Nii füüsiline kui ka vaimne keskkond peab vastama õpilaste võimetele. Eriti tähtis on arvestada psühholoogilisi baasvajadusi.

Kunstid on muutuvad, vastuolusid tekitavad ning väärtuste ja kokkulepete piire kompavad. Seetõttu on eriti tähtis tagada turvaline vaimne keskkond, mille kujundamisele aitavad kaasa hinnanguvabad arutelud ja õpetaja pädevus tulla toime väärtuskonfliktidega.

Kunstiainete õppimise füüsilise õppekeskkonna tagab kool, võimaldades õpet ruumis, mis on varustatud kvaliteetsete, õpilastele kokkulepitud korras kättesaadavate töövahendite ja materjalidega vabaks kasutamiseks, et toetada valikute tegemise oskust ja loovat eneseväljendust. Õpe toimub ka autentsetes keskkondades, linnaruumis, kontserdisaalides, näituse- ja etendusasutustes, kooli ümbruses, paikkonna kultuuriasutustes ja mujal.

Kunsti õpetamiseks on vaja

- 1) iseseisvaks ja rühmatööks vajalikku pinda eri formaadis tööde, ka suure formaadiga tööde tegemiseks;
- 2) 500-luksise päevavalgusspektriga valgustust tööpinnal ning käte ja töövahendite puhastamise võimalust;
- 3) reguleeritava kõrgusega molberteid või laudu koos joonistusalustega ning tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalust;
- 4) kunstiraamatuid, ajakirju ja teatmeteoseid;
- 5) videoprojektori, foto- ja videokaamerate, arvutite, skanneri ja printeri kasutamise võimalust ning internetiühendust.

Muusika õpetamiseks on vaja

- 1) muusikategevusteks (sh rühmatööks ja liikumiseks) sobivat teisaldatava mööbliga piisavalt ventileeritavat ruumi;
- 2) mitmesuguseid vahendeid: klaver, noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel;
- 3) musitseerimiseks vajalikke pille: Orffi instrumentarium (rütmi- ja plaatpillid), plokkflöödid või väikekanded, akustilised kitarrid, ukuleled vm;
- 4) tehnovahendeid kontakt- ja digiõppe korraldamiseks: fono- ja videoteek, kohased voogedastusplatvormid; salvestatud muusika esitamise vahendid (muusikakeskus hifi, arvuti + kõlarid);

muusika õppimiseks ja loomiseks sobivad rakendused (äpid), nt noodistusprogramm, salvestusprogramm jt; videoprojektor.

2. Ainekavad

2.1. Kunst

2.1.1. Õppeaine kirjeldus

Kunsti õppeaine roll on innustada õppijat avastama ja kasutama oma võimeid kunsti ja visuaalkultuuri loojana, ka kultuurikandjana.

Kunsti õppimisel rõhk silmaringi avardumisel, nii teadmisel ja mõistmisel kui ka sihipärasel kunstilisel tegevusel. Oluline on ideede arendamine ja parima võimaliku lahendi leidmine vastavalt oma ideele ning tulemuse analüüs. Tulemuslikuks õppimiseks rakendatakse mitmekesist õpet: kontakttunnid ja iseseisev töö, õppekäigud, ülesanded võivad olla nii individuaalsed kui ka rühmatööd, õppetöö võib toimuda nii koolikeskkonnas kui väljaspool seda, õppevahendid võivad olla nii traditsioonilised kui digitaalsed.

2.1.2. Üldised aine teadmiste õppimise/ omandamise põhimõtted/ õpistrateegiad ja õpetamise meetodid.

Kunstiõpetuse eesmärgiks on:

- 1) õppida ümbritsevat visuaalset keelt mõistma ja tõlgendama;
- 2) arendada õpiloovust uudsete kogemuste ja nende mõtestamise kaudu;
- 3) kasvatada esteetilist tundlikkust;
- 4) kujundada iseenda mõistmist (õppija eneseusaldust ja eneseväärikust, riskijulgust, analüüsioskust ja kriitilist mõtlemist ja inimese heaolu, keha ja vaimu koostööd);
- 5) käsitleda maailma kunsti ja visuaalkultuuri laiahaardeliselt ja teadvustada kunsti pidevat muutumist;

6) väärtustada kõiki kunsti kogemise ja loomise etappe.

Õppesisu lähtub õpilastest. Õpetaja kui aktiivne kunstiga suhestuja arvestab õppijate eelteadmiste, huvide ja eripäradega, valides teemad ja ülesanded vastavalt õppijate võimetele. Õppesisu hõlmab endas kunstitehnikaid ja loomingulist eneseväljendust; disaini ja disainiprotsessi; kunstiajalugu, visuaalkultuuri ja kunstnikuid, kunsti ja kultuuri ühiskonnas.

Lähtepunktiks õpetamisel on **disainiprotsess**:

- 1) teadmiste hankimine (info otsimine, probleemi sõnastamine, uurimine);
- 2) ideede genereerimine (visandamine, katsetamine, vahendite leidmine, info organiseerimine, protsessi planeerimine);
- 3) loomine (eesmärgipärane väljendus- ja töövahendite rakendamine, viimistlemine);
- 4) refleksioon, analüüs ja kriitika (loodu esitlemine, tõlgendamine, retsenseerimine, tagasisidestamine).

2.1.3. Õpitulemused

Põhikooli õpitulemustes on rõhk teadmisel ja mõistmisel ning sihipärasel kunstilisel tegevusel: idee arendamine ja prima võimaliku lahendi leidmine oma ideele. Disainiga seotud õpitulemused võrdsustatakse ainekavas plaanimise ja idee arendamisega.

Õpitulemused, mille õpilane I kooliastme lõpuks omandab:

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

Õpilane:

- 1) uurib ja selgitab visuaalseid pilte, jooniseid ning sümboleid (nt õpetaja valikul: sildid, liiklusmärgid, kaardid, õpikute illustratsioonid, multifilmide ja arvutimängude pildiline külg, mänguasjade väljanägemine ja roll, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad) oma kogemuse piires;
- 2) nimetab visuaalteose tähtsamaid tunnuseid, lähtudes ülesandest (tehnika, vorm, värv, kompositsioon, meeleolu, sisuelemendid);
- 3) leiab muuseumis, galeriis õpetaja abiga näituse mõistmiseks vajaliku info;
- 4) teab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust;
- 5) uurib õpetaja abiga esemete vormi ja otstarbe seoseid;
- 6) teab, kes on autor;
- 7) ei tee digitaalkujutiste salvestamise ja edastamisega kellelegi kahju.

Plaanimine ja ideede arendamine; loomine

Õpilane:

- 1) teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt, kasutades lihtsamaid tehnikaid ja töövõtteid;
- 2) lahendab disainiprotsessi lihtsamaid ülesandeid, esitades nii verbaalselt kui ka visuaalselt oma ideede lahendusi.

Refleksioon, analüüs ja kriitika Õpilane:

- 1) kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklike seoseid (See oleks justkui.... See meenutab mulle...);
- 2) kirjeldab ette antud küsimustele toetudes enda tööd ja mõtestab valminud tööd: mida ma tegin, kuidas ma tegin, miks tahtsin neid vahendeid kasutada, kuidas tulemusega rahul olen, mida õppisin?

Õpitulemused, mille õpilane II kooliastme lõpuks omandab:

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

Õpilane:

- 1) rakendab ja kirjeldab eakohaselt visuaalkultuuri ilminguid õpetaja ning enda valikul (teabegraafikat: silte, kaarte, infograafikat; õpikute illustratsioone, (multi)filmide ja arvutimängude pildilist külge, reklaami linnaruumis ja meedias, riietust, kaupluste vaateaknaid, internetikeskkondi, ehitatud keskkondi, esemelist tänapäeva ja pärimuskultuuri);
- 2) kasutab olulisemaid õpitud kunstimõisteid ja teab kunstnikke;
- 3) käitub näitusel turvaliselt ja asjalikult ning leiab enamasti ise muuseumi, galerii või virtuaalnäituse mõistmiseks vajaliku info;
- 4) mõistab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust;
- 5) märkab, kirjeldab ning mõtestab nüüdisaegsete ja ajalooliste tarbeesemete ning hoonete erinevusi;
- 6) märkab ning kirjeldab iseseisvalt seost tarbeeseme või ruumi/hoone suuruse, vormi, materjali ja otstarbe vahel;
- 7) rakendab autorsuse üldisi põhimõtteid ning kujutiste salvestamise ja jagamise head tava. **Plaanimine ja**

ideede arendamine Õpilane:

- 1) lahendab õpetaja esitatud probleemi, läbides kõiki disainiprotsessi etappe ning toetudes õpetaja juhendamisele ja etteantud materjalidele;
- 2) kavandab enda idee või teose; teab, et kavand on üldistatud, ülevaatlik ja visandlik. **Loomine**

Õpilane:

- 1) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ning uurides ja kavandades;

- 2) teeb õpetaja abiga põhjendatud valikuid õpitud kunstitehnikate ja tövõtete, materjalide ning kompositsioonipõhimõtete hulgast.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

Õpilane:

- 1) analüüsib loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle isiklikult positsioonilt, seostades kunste ja kunsti teiste valdkondadega ning ühiskonna muutustega üldisemalt;
- 2) selgitab ja analüüsib õpetaja antud küsimustele toetudes oma tööd, tuues esile töökäigu ning põhjendades oma tehtud sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid;
- 3) annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet õpetaja pakutud vormis; põhjendab oma arvamust.

Õpitulemused, mille õpilane III kooliastme lõpuks omandab:

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine Õpilane:

- 1) analüüsib enne kasutamist visuaalseid kujutisi, keskkondi, jooniseid, skeeme ja sümboleid suhtluses;
- 2) uurib iseseisvalt kunstnike, kunstiteoste ja kunstivoolude tausta;
- 3) leiab infot erinevate allikate kohta, suhtudes neisse allikakriitiliselt;
- 4) kasutab peamisi kunstimõisteid ja teab kunstnikke;
- 5) käitub kultuurikeskkondades reeglite järgi (vajaduse korral oskab reeglid välja selgitada) ning saab iseseisvalt vajaliku teabe leidmise ja sündmuse kogemisega hakkama;
- 6) teab, mida kujutab endast disain ning kuidas töötab disainer;
- 7) mõistab vormide ja värvide subjektiivsemaid ning universaalsemaid tähendusi;
- 8) teab, mis on kopeerimine ja plagiaat, ning oskab teiste autorite teoseid ja nende osi kasutada oma uurimistöös või loomes nii, et tegevus ei riiva autori õigusi.

Plaanimine ja ideede arendamine Õpilane:

- 1) oskab arendada oma ideed, lähtudes eesmärgist;
- 2) märkab ja kirjeldab igapäevaelu probleeme, mida lahendades läbib kõik disainiprotsessi etapid; 3) rakendab uurimismeetodeid õpetaja abiga.

Loomine

Õpilane:

- 1) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid spontaanselt ja põhjalikult uurides ning teadlikult kavandades;

- 2) valib loomeprotsessis sihipäraselt materjale ja tehnikavõtteid ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid; 3) oskab rühmaliikmena luua ühistöödest tervikliku väljapaneku ja esitleda teost publikule.

Refleksioon, analüüs ja kriitika Õpilane:

- 1) analüüsib teost (ülesehitus ja vorm, tähistavus, peamised sümbolid, kontekst), leiab erinevaid tõlgendusvõimalusi ja vaatepunkte, põhjendab neid tööle tuginedes ning kasutab kunstist rääkides oskussõnavara;
- 2) leiab seoseid ühiskonnaelu valdkondadega nii ajaloost kui ka tänapäevast, tuginedes teistele õppeainetele, erialakirjandusele, aimekirjandusele, popkultuurile ja meediale;
- 3) mõtestab esemelise ja ruumilise keskkonna või disaininäidete esteetilisi, funktsionaalseid ning ökoloogilisi aspekte;
- 4) selgitab oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi; põhjendab sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid;
- 5) kuulab kaasõppijate seisukohti, põhjendab enda arvamust, annab toetavat tagasisidet ning aktseptsiooni eriavamusid.

Hindamise eesmärk on anda õpilasele mitmekülgset tagasisidet tema töö ning individuaalse arengu kohta. Õpilasele on ülesande alguses teada hindamiskriteeriumid. Õpilased kaasatakse nii oma tööd hindama kui ka kaasõpilastele tagasisidet andma. Loomeprojektides hinnatakse õpilase pingutust, arengut ja loovust.

2.1.4. Üldised aine lõimingupõhimõtted (valdkonnasisene lõiming ja lõiming teiste ainevaldkondadega).

Muusika ja kunsti lõiminguvõimalusi on rohkesti, sest nad jagavad omavahel sarnaseid baasmõisteid: rütm ja kompositsioon, loomeprotsessi põhietappide läbimine, publik ning kriitika. Nüüdiskultuuri interdistsiplinaarsus ja mitmemeeelilisus väljendub visuaali ja heli kombineerivate distsipliinide kaudu: film, etenduskunst (performance), installatsioon, uusmeedia. Muusika levikul on oluline osa visuaalil (kontsertplakatid, albumikaante kujundus, bändide visuaalne esteetika, logod, esinemiskostüümid). Helikujundus on oluline videotest, performance-kunstis ja kaasaegse kunsti projektides. Lõiminguvõimalused teiste ainetega:

- 1) Eesti keel ja kirjandus: kirjalik ja suuline kunsti- ja muusikateoste võrdlemine, põhiidee ja oma arvamuse sõnastamine. Tekstiinfo kogumine ja süstematiseerimine, üldistamine ja järeldamine; arutlev ja kriitiline kirjutamine; suuline esinemine; oskussõnavara omandamine, luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; rahvaluule olemus, põhiliigid ja žanrid. Eesti rahvakunst ja rahvariided.

Kirjandusteoste ekraniseering (filmid, sarjad). Visuaal kui teksti illustratsioon või lisatähenduse andja, kalligraafia, graafiline disain, graffiti. Laulusõnade tähendus ja loomine.

- 2) Kehaline kasvatus: hingamine, rüht, koordinatsioon, rütm: mäng kehapillil, laulu- ja ringmängud, erinevate rahvaste tantsud. Tippспортlane versus tippmuusik. Etendus kunsti (performance art) tutvustamine, keha kaasaegses kunstis.
- 3) Bioloogia: nägemine, valgusaisting, silma ehitus. Hingamine ja hingamis elundid, hääl, hääleorgan, resonaatorid, hääle tekitamine, hääle tervishoid, häälemurre, kastroatlauljad, kuulmine, kuulmisorgan, absoluutne kuulmine. Kunstiteraapilised meetodid.
- 4) Füüsika: optika, valguse värvus ja lainepikkus, valgusallikad, värvuste liitmine (CMYK vs RGB süsteem), värvipimedus. Akustika, heliallikas, võnkumine ja helilaine võngete sagedus, helilaine, helikõrgus, absoluutne kuulmine, heli omadused, heli omaduste mõõtühikud, kaja.
- 5) Geograafia: erinevate kultuuride kunsti ja muusika tutvustamine. Skulptuurid avalikus ruumis, arhitektuurimälestised, kohaspetsiifiline ja maakunst (land art).
- 6) Keemia: keemilised reaktsioonid graafikaprotsessis (metallide söövitamine), fotokeemia ja valgustundlikud materjalid, värvipigmentide segamine ja saamine, keraamika ja glasuuride põletamisel tekkivad reaktsioonid. Pillide materjalid.
- 7) Matemaatika: kuldlõige, visuaalse kompositsiooni reeglid (nt kolmandike reegel), proportsioon. Arhitektuur. Uurimuslike ülesannete lahendamine statistiliste või muude matemaatiliste meetodite abil; andmete lugemine joonistelt. Taktimõõt kui aritmeetilise jada vahe.
- 8) Ajalugu: erinevatele ajastutele omase ideoloogia väljendumine kunstis ja muusikas. Propaganda (reklaamplakatid, hümn). Olulised ajaloosündmused ja isikud teoste teemana, kunsti ja muusika mõistmine ajaloo teadmistele tuginedes. Ajaloo isikustamine kunstnike, heliloojate ja interpretide elulugude käsitlemisel. Ajaloosündmuste mõju Eesti muusikale ja kunstile. Kunsti arengut muutnud leiutised (nt paberi ja trükimasina leiutamine, fotograafia leiutamine).
- 9) Inimeseõpetus: väärtused loometeoste lähtepunktina (perekond, traditsioonid, tavad ja kombed). Eneseanalüüs ja vaimse heaolu saavutamise võimalused läbi kunsti ja muusika loomise.
- 10) Ühiskonnaõpetus: kunstiteoste ja laulude teksti analüüs: suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuri, traditsioonidega arvestamine; Eesti kultuuripärandi väärtustamine. Autoriõigused.
- 11) Võõrkeeled: võõrkeelsete laulude tekstide hääldus. Võõrkeelsed info sõnumi mõistmine ja analüüs, sõnavara omandamine ja arendamine.

2.1.5. Üldpädevuste arendamine läbi aine omandamise.

Kunsti valdkonnas kujundatavate pädevuste abil arendatakse õpilastes nii teadmisi, oskusi, väärtushinnanguid kui ka käitumist. Kande roll on õpetajal, kelle väärtushinnangud ja enesekehtestamiseoskus loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist. Oluline on kooli ja kodu koostöö.

Kultuuri- ja väärtuspädevus: kunstiõpetuses on rõhk nii teadmiste omandamisel kui praktilisel loometööl. Kunsti kaudu arendatakse endas esteetilist tundlikkust kunsti üle kaaslastega arutledes ja läbi isikliku loometegevuse. Luuakse mõistmine, et kunst on ühiskonna väärtuste peegeldus ja seega pidevas muutumises. Väärtuslik on kohalik kultuuripärand, tutvustatakse nii Eesti kui maailma kontekstis mõjukaid kunstiväärtuseid ja kunstnikke. Näituste ja kultuuriürituste külastamine avardab maailmapilti.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus: rühmas loomeprojektidega töötamine õpetab leidma rakendust osalejate tugevatele külgedele, suunab välja pakkuma ja ellu viima loovaid ideid, individuaalne töö suunab mõtestama iseennast. Kunstiõppe kaudu mõistetakse visuaalkultuuri ilminguid ühiskonnas: märkide, sümbolite ning sõnumite tähendust ajaloo ja nende mõju igapäevaelus. Õpilane väärtustab loometegevust ja teab autoriõiguste rakendamist.

Enesemääratluspädevus: eneseväljendus kunsti kaudu lubab avastada läbi katsetamise oma isiksuse uusi või varjul tahke loomingulise tegevuse kaudu. Õpilasi suunatakse visualiseerides teadvustama, määratlema ja sõnastama enda eelistusi, tundides on võimalus tagasisidet saada nii enda kui anda kaasõpilaste töödele.

Õpipädevus: disainiprotsessi kasutamine, info leidmine ja uudsete lahenduskäikude katsetamine probleemülesannete lahendamiseks arendab kognitiivseid võimeid. Edukaks loometöök on vaja õppida mõtlema loovalt, genereerida uudseid ideid, planeerida teostus ja viia idee ellu kättesaadavate vahenditega, mille käigus õpitakse oma aja planeerimist, suhtlusoskuseid ning kasutama teistes valdkondades omandatud oskuseid kunstiloomingus.

Suhtluspädevus: arendatakse visuaalset kirjaoskust: teadvustatakse, milliseid sõnumeid edastab nt riietus, värvide kasutamine või kombineerimine ja muud visuaalsed võtted. Kunstis on tähtis omavaheline koostöö loomeprojektide edukaks arendamiseks, suutlikkus oma loodut publikule selgelt esitleda, teades ja kasutades erialast terminoloogiat.

Matemaatika-, loodusteaduste- ja tehnoloogiaalane pädevus: õpilane mõistab teadustöö ja loovuurimuse sarnasust ja põhietappe, märkab kunsti ja reaalteaduste kokkupuutepunkte. Omab üldiseid teadmisi arhitektuurist ja disainivaldkonnast.

Ettevõtlikkuspädevus: võimalus loomeettevõtluses tegutsemiseks (õpilasfirma), brändingu põhitõdedega tutvumine, suutlikkus enda vajadusest lähtudes luua lihtsamat visuaalset reklaammaterjali (plakatid, kujundusgraafika, toote reklaam).

Digipädevus: kasutab teadlikult kunstiteoste või tarbegräafika loomisel, esitlemisel ja analüüsimisel digitaalseid vahendeid (sh äppe, veebikeskkondi, video, fotograafia vahendeid) ja teadvustab digitaalse sisuloome ohukohti.

2.1.6. Õpetajate töö ja koostöö planeerimise põhimõtted Koostööd tehakse koolisiseste tugispetsialistidega, aidates vajadusel õppijal ületada õpi-, käitumis- ja sotsiaalseid raskusi; aineõpetajate omavaheline materjalide jagamine; ühised vajaduspõhised arutelud; ühisürituste korraldamine. Samuti on võimalik teha koostööd kõigi aineõpetajatega sobiva projekti leidmisel, mille puhul näiteks soovitakse ühiselt läbida loov disainiprotsess, leida ja visualiseerida seoseid erinevate ainete vahel, arendada õpilastes analüüsisioskust ning esitleda tulemusi publikule.

2.1.7 Paikkondlike väärtustega õppes arvestamise põhimõtted

Kunstiõppes suunatakse märkama ja avastama paikkondlikku eripära sh Põlva ja laiemalt Lõuna-Eestiga seotud galeriisid, muuseume, näituseid, kunstnikke ja avaliku ruumi kunstiobjekte (nt skulptuurid, arhitektuur). Osaletakse kohalikel kunstialastel loomepäevadel ja võistlustel.

Kunstiõpetuse ainekavad

1.klass

Õppe- ja kasvatuseesmärgid:	Õppeaine kirjeldus
------------------------------------	---------------------------

<p>1) oskab töötada iseseisvalt ja teha koostööd;</p> <p>2) tunneb kunstiõppes rõõmu mängulisest ja loovast tegutsemisest; 3) julgeb katsetada oma ideede erinevaid visuaalseid väljendusi; 4) õpib alustatud tegevust lõpule viima.</p> <p>5) töötab juhendamisel, kasutades sobivaid materjale ja lihtsamaid töövahendeid;</p> <p>6) leiab ülesandele loovaid lahendusi ja oskab neid lihtsalt teostada;</p> <p>7) hindab ja tunnustab enda ja teiste tööd; 8) hoolib oma kodukoha ja Eesti kultuuritraditsioonidest.</p>	<p>Õpitakse positiivselt meelestatud keskkonnas, milles tunnustatakse õpilaste püüdlikkust ja arengut, toetatakse omaalgatust, ettevõtlikkust ja loovust, arendab töö- ja koostööoskust. Käelise tegevusega tegelemine arendab õpilase tundemaailma, intuiitset ja loovat mõtlemist. Käelisel tegevusel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena.</p> <p>Õpitakse siduma mõttetööd ja käelist tegevust ning mõistma koolis õpitava seoseid elukeskkonnaga.</p>
---	---

Õppeaine sisu ja õpitulemused 1. klassis

Osaoskused	Õppesisu	Õpitulemused
<p>Uurimine, avastamine, ideede avastamine.</p>	<p>→ Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine.</p> <p>→ Töötamine iseseisvalt ja grupis</p> <p>→ (omameisterdatud mänguasjadega lavastuslikud mängud).</p> <p>→ Põhielementide - joon, värv, vorm, ruum, rütm jt tundmaõppimine.</p> <p>→ Erinevate tehnikate (maal, skulptuur, graafika-riipimine), materjalide (värvi- ja viltpliatsid,</p> <p>→ guašš, näpuvärvid, õlipastell, plastiliin, savi jt pehmed voolimismaterjalid) võtete ja vahendite läbiproovimine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid. • Julgeb oma ideed teostades pakkuda erinevaid võimalusi. • Eristab erinevaid materjale (paber, tekstiil, plast jne) ja oskab neid kasutada. • Töötab õpetaja suulise juhendamise järgi. • Oskab ohutult kasutada töömaterjale
<p>Pildiline ja ruumiline väljendus</p>	<p>→ Ümbrus - vabanemine stampkujunditest.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab eakohaselt erinevates tehnikates

	<p>Asjad - tuttavate asjade kujutamine.</p> <p>→ Inimene - inimese joonistamine mälu järgi, algsed proportsioonireeglid.</p> <p>→ Geomeetria - mõisted kolmnurk, ruut, ring jt. Neist pildi kujundamine.</p>	<p>kujutada inimesi, asju, ümbrust.</p> <p>Tegutseb säästliku</p> <ul style="list-style-type: none"> • tarbijana. • Hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses. • Teab geomeetrilisi põhivorme.
Disain ja keskkond	<p>→ Geomeetrilistest kujunditest mustrite kujundamine. Oma nime kujundamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Märkab kujunduselemente ümbritsevas keskkonnas.
Meedia ja kommunikatsioon.	<p>→ Pildilise jutustuste vormid ja vahendid (illustratsioon ja reklaam).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kunstiteoseid lihtsas vormis kirjeldada.
Kunstikultuur	<p>→ Rahvakunst - laulupidu ja rahvariided.</p> <p>→ Eesti ja maailm - keskaegsed hooned (kindlused, lossid). Lähikonna muuseumide ja näituste külastamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teab Eesti rahvarõivaid ja rahvuslikke mustreid.

Kunst 2. klass

Õppe- ja kasvatuseesmärgid:	Õppeaine kirjeldus
<p>1) tunneb rõõmu kunstis mängulisest ja loovast tegutsemisest ning katsetab oma loomingulisust;</p> <p>2) tegutseb õpetaja juhendamisel või iseseisvalt, arvestades kaaslastega, kirjeldab oma ja kaaslaste töid ning väärtustab erinevaid lahendusi;</p> <p>3) leiab kujutatava iseloomulikumat jooned, valib sobiva kujutusviisi, paneb tähele värvide koosmõju;</p> <p>4) tunneb ning kasutab mitmesuguseid materjale ja töövahendeid ning lihtsamaid töötlemisviise;</p> <p>5) kasutab erinevaid joonistamise, maalimise ja skulptuuri töövõtteid ning tehnikaid;</p> <p>6) osaleb arutluses kunsti üle;</p> <p>7) väärtustab keskkonnateadlikke kasutamise ja loomise põhimõtteid; õpib vaatlema, tundma ja hindama esemelist keskkonda; mõtleb välja loovaid lahendusi ja oskab neid lihtsalt teostada; 9) hoiab puhtust kodus ja koolis.</p>	<p>Õppeaine keskendub loovuse ja eneseväljendusoskuse arendamisele ning tervikliku maailmapildi kujundamisele.</p> <p>Käeliste tegevuste kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite kohta.</p> <p>Loomise, esitamise ja teoste interpreteerimise kaudu õpitakse tundma kunsti erinevaid vorme ning sisu.</p> <p>Arendatakse mõtlemise paindlikkust ning avatust kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele.</p> <p>Praktiline kunstidega tegelemine arendab õpilase tundemaailma, intuiitvset ja loovat mõtlemist.</p> <p>Kunstidel on oluline osa igapäeva elu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena.</p>

Õppeaine sisu ja õpitulemused 2. klassis

Osaoskused	Õppesisu	Õpitulemused
Uurimine, avastamine, ideede avastamine.	<ul style="list-style-type: none"> → Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine. → Töötamine iseseisvalt ja grupis → (omameisterdatud mänguasjadega lavastuslikud mängud). → Põhielementide - joon, värv, vorm, ruum, rütm jt tundmaõppimine. → Erinevate tehnikate (maal, skulptuur, graafika-riipimine), materjalide (värvi- ja viltpliiatsid, → guašš, näpuvärvid, õlipastell, plastiliin, savi jt pehmed voolimismaterjalid) võtete ja vahendite läbiproovimine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rakendab oma töödes mitmekesiseid kunstitehnikaid ja töövõtteid. • Julgeb oma ideed teostades pakkuda erinevaid võimalusi. • Eristab erinevaid materjale (paber, tekstiil, plast jne) ja oskab neid kasutada. • Töötab õpetaja suulise juhendamise järgi. • Oskab ohutult kasutada töömaterjale ja töövahendeid.
Pildiline ja ruumiline väljendus	<ul style="list-style-type: none"> → Ümbrus - vabanemine stampkujunditest. Asjad - tuttavate asjade kujutamine. → Inimene - inimese joonistamine mälu järgi, algsed proportsioonireeglid. → Geomeetria - mõisted kolmnurk, ruut, ring jt. Neist pildi kujundamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab eakohaselt erinevates tehnikates kujutada inimesi, asju, ümbrust. • Tegutseb säästliku tarbijana. • Hoiab korda oma tegevustes ja ümbruses. • Teab geomeetrilisi
Disain ja keskkond	<ul style="list-style-type: none"> → Geomeetrilistest kujunditest mustrite kujundamine. Oma nime kujundamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Märkab kujunduselemente ümbritsevas keskkonnas.
Meedia ja kommunikatsioon.	<ul style="list-style-type: none"> → Pildilise jutustuste vormid ja vahendid (illuustratsioon ja reklaam). 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kunstiteoseid lihtsas vormis kirjeldada.

Kunstikultuur	<p>→ Rahvakunst - laulupidu ja rahvariided.</p> <p>→ Eesti ja maailm - keskaegsed hooned (kindlused, lossid). Lähikonna muuseumide ja näituste külastamine.</p>	<p>• Teab Eesti rahvarõivaid ja rahvuslikke mustreid.</p>
----------------------	---	---

Kunst 3.klass

Õppe- ja kasvatuseesmärgid:	Õppeaine kirjeldus
<p>1) õpib tundma ja kasutama kunstikeelt;</p> <p>2) arendab oma vaatlusoskust ja kompimismeelt (käelist osavust);</p> <p>3) omandab loovtegevuse kogemusi, 4) arendab loovust ja fantaasiat;</p> <p>5) õpib kasutama kujutavate kunstide väljendusvahendeid;</p> <p>6) omandab esmaseid teadmisi kunstiliikidest ja stiilidest;</p> <p>7) omandab esmaseid oskusi kunstitööde vaatlemisel ja analüüsimisel;</p> <p>oskab kasutada erinevaid materjale säästlikult.</p>	<p>1) erinevate objektide kujutamine vaatluse ja mälu järgi</p> <p>2) kavandamine kui protsess ideede arendamiseks</p> <p>3) pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted</p> <p>4) kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit</p> <p>5) liikumise kujutamine</p> <p>6) maali, joonistuse, graafika, kollaaži, skulptuuri, installatsiooni, foto, video, digitaalgraafika ja animatsiooni tehnikad ning töövõtted</p> <p>7) kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid, konkreetne ja abstraktne kunstis, kunstiteose analüüs, kunstiterminid</p> <p>vormi ja funktsiooni seos, traditsioon ja uuenduslikkus disainis</p> <p>9) Eesti rahvakunst ja ehituskultuur</p>

Õppeaine sisu ja õpitulemused 3. klassis

Osaoskused	Õppesisu	Õpitulemused
------------	----------	--------------

<p>Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine</p>	<p>→ Film, animafilm, arvutimäng, reklaam, mänguasjad, toote dokumendid, kunstiraamatute reproduktsioonid, kattumine, teravus, suurus, liikuvad poosid, liikumise põhivärvid, tarbekunst, skulptuur,</p> <p>→ digitaitaalkunst.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab popkultuurist tuttavate tegelaste visuaalset isikupära ja karakterit • leiab lihtsamatelt joonistelt ja skeemidelt olulise ja vajaliku info • nimetab õpitud tehnikaid ja kunstiliike • nimetab lihtsamaid ruumi ja liikumise mulje loomise viise • kahemõõtmelises teoses nimetab põhivärve ja oskab segada teisi värve • kirjeldab tarbeeseme vormi, kirjeldab skulptuuri suurust, mõõtmeid, värvi, ruumi selle ümber, vaadeldavust erinevatest külgedest, suurusuhteid ja materjali lihtsal viisil omandatud sõnavara piires
---	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> • mõistab kunstivahendite säästmise ja raiskamise tagajärgi • kirjeldab kunstivahendite (<i>näiteks paber, värv, savi</i>) kasutamise erinevaid võimalusi ja viise • Ei tee digitaalkujutiste salvestamise ja edastamisega kellelegi kahju. •
--	--	--

<p>Plaanimine ja ideede arendamine; loomine</p>	<p>→ Värvide pitsimine, erinevate materjalide</p> <p>→ kollaaž, paberbatika, foto, ruumikunst, dekoratsioon, segatehnika, PVA-liimiga joonistamine, ruumiline maal, prügikunst, video, infoplakat, animatsioon, koomiks, mõistekaart.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rakendab kahe- ja kolmemõõtmeliste teoste loomisel omandatud kunstitehnikaid • järgib õpitud töö- ja ohutusvõtteid • väljendab mõtteid, tundeid ja kogemusi oma kunstitöodes isikupära väärtustades
--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> • arvestab lihtsama tarbeeseme loomisel kindla kasutaja vajadustega • toob oma kogemuse pinnalt näiteid erinevatest igapäeva valikutest, oma eelistustest ja nende erinevatest tagajärgedest
Refleksioon, analüüs ja kriitika	<ul style="list-style-type: none"> → Eneseanalüüsi ja refleksiooni harjutamine töö tegemise ajal ja peale tööprotsessi lõppu õpetaja antud küsimuste abil. → Näiteks: Mis sul edasi plaanis on? Mis järgmine etapp on? → Mida sa tänaste tegevuste käigus õppisid? → Milliseid tundeid sa kogu protsessi jooksul tundsid? → Mida sa tegid, et su töö õnnestus? → Mida sa praegu teed? → Mis oli sinu jaoks raske? Kuidas sa selle raskuse ületasid? 	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab enda ja teiste loodud visuaalteosel nähtavat - nimetab, kirjeldab ja analüüsib visuaalteoseid kirjeldab • visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklikke seoseid, mõtteid ja tundeid, meeleolu, toob näiteid ja võrdleb, põhjendab oma arvamusi • Kirjeldab etteantud küsimustele toetudes enda töö valmimise protsessi.
	<ul style="list-style-type: none"> → Mida sulle kõige rohkem meeldis teha? → Mida oma töö juures kõige rohkem → hindad? → Mida kaaslase töö juures kõige rohkem hindad? → Otsi 3 tööd klassist, mis sind positiivselt üllatasid. Selgita miks? 	

I kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud:

Õpilane:

- 1) kirjeldab visuaalseid pilte, jooniseid ja sümboleid oma kogemuse piires;
- 2) teab kujutiste kasutamise ja jagamise head tava;
- 3) kavandab lihtsamaid ülesandeid disainis ja loomes kestlikult;

- 4) teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi töid spontaanselt ning kavandades, kasutades eri tehnika- ja töövõtteid;
- 5) kirjeldab lühidalt enda tööd ja tulemust.

Kunst 4.klass

Õppe- ja kasvatuseesmärgid:	Õppeaine kirjeldus
1) tunnetab oma kunstivõimeid ja -huve, hindab enda ja teiste isikupära; 2) eksperimenteerib mõtete, vahendite, materjalide ja kunstitehnikatega; 3) rakendab oma loomingulisi võimeid ja oskusi ka väljaspool kunstitundi; 4) tunneb huvi erinevate kunstiloomingute ja paikkondliku kultuuri vastu; mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonna kaitse olulisust; näeb loodust ja keskkonda säästva tarbimise võimalusi.	1) visandab ja kavandab loovülesandeid lahendades; 2) rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, foto jne); 3) väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi; 4) kasutab kahemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid; 5) kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda; 6) mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästvalt; 7) uurib ja võrdleb kunstiteoseid; 8) arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatlusoskust; 9) analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.

Osaoskused	Õppesisu	Õpitulemused
Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine	→ Ümbritseva visuaalkultuuri märkamine (reklaamid, liiklusmärgid jne).	<ul style="list-style-type: none"> • Teab kunstitöödeks vajalike materjalide ja vahendite säästliku kasutamise põhimõtteid. visandab

	<p>→ Huvi äratamine kunsti vastu: näited kunsti mitmekülgisusest õpetaja valikul.</p> <p>→ Eesti rahvakunst.</p> <p>→ Tutvustatakse kohalikke kunstiobjekte (skulptuurid, ajaloolised hooned jms.) Võimalusel õppekäigud.</p> <p>→ Kunstivahendite säästlik kasutamine.</p>	<p>ja kavandab loovülesandeid lahendades;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mõistab eakohaselt ümbritseva visuaalkultuuri ilminguid. • Teab ja väärtustab kodukoha peamiseid kunstiväärtuseid. • Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi; • Kavandab ideid, kuidas parandada elukeskkonda; • Mõistab võimalusi, kuidas tarbida loodust säästvalt; • Uurib ja võrdleb kunstiteoseid; teab eesti kunstnikke ja kultuuriobjekte;
<p>Plaanimine ja ideede arendamine</p>	<p>→ Kavandamine ja mustandi loomine, spontaansete harjutuste edasiarendamine.</p> <p>→ Süvenemise harjutamine: töötamine etapi viisi, juhendi mõistmine.</p> <p>→ Erinevad inspiratsiooniallikad (kunstiteosed, luule ja kirjandus, meedia, muusika, otsingumootorite kasutamine jne).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teab kavandamise kasulikkust kunstitööde loomisel ja kavandab kunstitöid. • Harjutab ülesannete lahendamisel juhendist lähtudes omanõulisi lahendusi leidma, rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, foto jne); • Harjutab süvenemist ja töötamist juhendit järgides. • Otsib erinevatest allikatest infot ja inspiratsiooni kunstitöö loomiseks.

Loomine	<p>→ Peenmotoorilised harjutused erinevate materjalidega (savist voolimine, origami, meisterdamine jne).</p> <p>→ Uute tasapinnaliste ja ruumiliste kunstitehnikate katsetamine (pastell, süsi,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kahemõõtmelise kujutamise baaselemente ja kompositsiooni põhimõtteid; Arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatlusoskust; • Analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid
	<p>tušš, akvarell, guašš, keraamika, trükitehnikad, kollaaž jne). → Grupis töötamise oskused.</p> <p>→ Õuesõppe tunnid, looduslike materjalide loov kasutamine kunstis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Harjutab ülesannete lahendamisel juhendist lähtudes omanäolisi lahendusi leidma. rakendab erinevaid kunstitehnikaid (maal, joonistus, kollaaž, foto jne); • Väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi; • Harjutab grupis töötamise oskust.
Refleksioon, analüüs ja kriitika	<p>→ Hindamisel suunatakse õpilast abistavate küsimustega oma tööst rääkima ja valikuid põhjendama, oma tööd ise hindama. Õpilaste töid eksponeeritakse klassis ja koolis näitustel.</p>	<p>Räägib oma kunstitöö loomise protsessist ja ideest. Oskab oma loomingulisi valikuid eakohaselt põhjendada. arutleb enda ja kaaslaste loovtööde üle, tõlgendab oma vaatlusoskust; Analüüsib oma eagrupile mõeldud visuaalse meedia sõnumeid.</p>

Kunst 5. klass - õpitulemused ja õppesisu

Osaoskused	Õppesisu	Õpitulemused
------------	----------	--------------

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine	<ul style="list-style-type: none"> • Huvi säilitamine ja äratamine: näited kunsti mitmekülgisusest õpetaja valikul. • Ürgaja kunst, maailma põlisrahvaste kunst, Eesti rahvakunst. • Ümbritseva visuaalkultuuri märkamine (reklaamid, liiklusmärgid jne). • Tutvustatakse kohalikke kunstiobjekte (skulptuurid, ajaloolised hooned jms.) Võimalusel õppekäigud. • Kunstivahendite säästlik kasutamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab eakohaselt ümbritseva visuaalkultuuri ilminguid. • Teab ja väärtustab kodukohta peamiseid kunstiväärtuseid. • Teab kunstitöödeks vajalike materjalide ja vahendite säästliku kasutamise põhimõtteid.
Plaanimine ja ideede arendamine	<ul style="list-style-type: none"> • Kavandamine ja mustandi loomine, spontaansete harjutuste edasiarendamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab kavandamise kasulikkust kunstitööde loomisel ja kavandab kunstitöid.
	<ul style="list-style-type: none"> • Süvenemise harjutamine: töötamine etapi viisi, juhendi mõistmine. Erinevad • inspiratsiooniallikad (kunstiteosed, luule ja kirjandus, meedia, muusika, otsingumootorite kasutamine jne). 	<ul style="list-style-type: none"> • Harjutab süvenemist ja töötamist juhendit järgides. • Otsib erinevatest allikatest infot ja inspiratsiooni kunstitöö loomiseks.

Loomine	<ul style="list-style-type: none"> • Uute tasapinnaliste ja ruumiliste kunstitehnikate katsetamine (pastell, süsi, tušš, akvarell, guašš, keraamika, trükitehnikad, kollaaž jne). Fotograafia põhitõdede omandamine. • Peenmotoorilised harjutused erinevate materjalidega (savist voolimine, origami, meisterdamine jne). • Grupis töötamise oskused. • Õuesõppe tunnid, looduslike materjalide loov kasutamine kunstis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Loob kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid, katsetades erinevaid tehnikaid ja vahendeid. • Harjutab ülesannete lahendamisel juhendist lähtudes omanäolisi lahendusi leidma. • Harjutab grupis töötamise oskust.
Refleksioon, analüüs ja kriitika	<ul style="list-style-type: none"> • Hindamisel suunatakse õpilast abistavate küsimustega oma tööst rääkima ja valikuid põhjendama, oma tööd ise hindama. Õpilaste töid eksponeeritakse klassis ja koolis näitustel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Räägib oma kunstitöö loomise protsessist ja ideest. • Oskab oma loomingulisi valikuid eakohaselt põhjendada.

Kunst 6. klass - õpitulemused ja õppesisu

Osaoskused	Õppesisu	Õpitulemused
Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine	<ul style="list-style-type: none"> → Ülevaade kunstiliikidest, näited õpetaja valikul (skulptuur, maal, graafika, arhitektuur, tarbekunst, filmikunst). → Autori mõiste, plagiaat ja kopeerimine. → Ümbritseva teabegraafika mõistmine: sildid, kaardid; 	<ul style="list-style-type: none"> • Tõlgendab visuaalseid kujutisi oma kogemuse ja õpitu piires. • Tunneb ja eristab peamisi kunstiliike õpitu raames. • Teab autorsuse üldisi põhimõtteid.

	<p>illustratsioonid, filmide ja arvutimängude visuaal, reklaam, plakat, mood jne.</p> <p>→ Kohalike kunstiobjektidega tutvumine, võimalusel muuseumite või näituste külastus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Käitub näitusel või muuseumis turvaliselt ja asjalikult.
<p>Plaanimine ja ideede arendamine</p>	<p>→ Üldistamine, ülevaatlikkus ja visandamine.</p> <p>→ Disainiprotsess kui probleemi lahendamine.</p> <p>→ Võrreldakse ruumilise keskkonna ja igapäevaste tarbeesemete omadusi, sh kavandatakse ideid, kuidas parandada elukeskkonda ja tarbida loodust säästvalt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Otsib teose kavandamiseks inspiratsiooni, mõistab kavandamise olulisust. • Harjutab disaini probleemidele erinevate loovate või kestlike lahenduste leidmist.

<p>Loomine</p>	<p>→ Laiendatakse töövahendite ja materjalide hulka ning formaatide erinevust maalis, joonistuses, graafikas, skulptuuris.</p> <p>→ Leitakse uudseid võimalusi väljendada erinevaid emotsioone visuaali kaudu lähtudes õpilaste huvidest. Kujutatakse reaalseid ja fantaasiaobjekte, inimesi ning loomi nii portreena kui liikumises, tehnilikes ja looduslikes keskkondades. Teadlikult kujundatakse esi-, kesk- ja tagaplaani. Tutvutakse peamiste kompositsioonipõhimõtetega (pildi tasakaalu, pinge, dominandi ja koloriidiga) ning värvusõpetuse peamiste põhimõtetega (värvide segamine, vastandvärvused, piiratud värvipalett, heletumedus).</p> <p>→ Mõtestatakse digitaalsete vahendite kasutamist</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Loob omanäolisust taotledes ruumilisi, tasapinnalisi ja digitaalseid kunstitöid. • Teab erinevaid võimalusi, kuidas oma emotsioone visuaalselt kunsti kaudu väljendada. • Valib õpitud kunstitehnikate ja töövõtete, materjalide ning kompositsiooni põhimõtete hulgast oma ideele sobiva. Kasutab töövahendeid ja materjale otstarbekalt ja säästvalt.
	<p>ülesannetes eesmärgist lähtudes (nt erinevad äpid, fotograafia ülesanded).</p> <p>→ Loo jutustamine visuaali kaudu (koomiks, illustratsioon).</p> <p>→ Kujundatakse grupis töötamise oskust.</p> <p>→ Õuesõppe tunnid, looduslike materjalide loov kasutamine kunstis.</p>	

Refleksioon, analüüs ja kriitika	<p>→ Vaadeldakse ja kirjeldatakse oma ja kaaslaste kunstitöid, hinnatakse tööprotsessi ja tulemust.</p> <p>→ Õpilane toob esile töökäigu ning põhjendab oma tehtud sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid, leiab seoseid teiste eluvaldkondadega.</p> <p>→ Õpilaste töid eksponeeritakse klassis ja koolis näitustel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Arutleb loodu üle, seostades kunsti oma kogemuse piires teiste eluvaldkondadega. Selgitab ja analüüsib oma tööd, põhjendab oma loomingulisi valikuid. Annab kaasõppijatele toetavat tagasisidet.
---	---	--

II kooliastme lõpuks õpilane:

- 1) tõlgendab visuaalseid kujutisi oma kogemuse ja õpitu piires;
- 2) teab autorsuse üldisi põhimõtteid;
- 3) kasutab õpetaja juhendamisel osalist disainimist probleemi lahendamiseks kestlikult;
- 4) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid nii spontaanselt kui ka uurides ja kavandades, kasutades ning põhjendades eri tehnikavõtteid ja kompositsiooni;
- 5) analüüsib oma teost ja tööd; arutleb loodu üle, seostades loomingut oma kogemuse piires teiste eluvaldkondadega.

Kunst 7. / 8. klass - õpitulemused ja õppesisu

Osaoskused	Õppesisu	Õpitulemused
------------	----------	--------------

<p>Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine</p>	<p>→ Seostatakse ajaloo teadmisi kunstiga õpetaja valikul (Vana-Egiptuse, Vana-Kreeka ja keskaja kunst).</p> <p>→ Näited peamistest kunstistiilidest (realism, sürrealism, impressionism, ekspressionism, popkunst, opkunst, abstraktne kunst).</p> <p>→ Meid ümbritsev kaasaja kunst: tänavakunst vs graffiti, installatsioonid, kaasaegne kunst ja arhitektuur.</p> <p>→ Võimalusel õppekäigud, muusumite või galeriide külastused.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb ja eristab peamisi kunstistiile õpitu raames. • Teab kunstnikke ja kultuuriobjekte, märkab kunsti mitmekesisust ja seotust teiste eluvaldkondadega. • Märkab kunsti seoseid teiste eluvaldkondadega.
<p>Plaanimine ja ideede arendamine</p>	<p>→ Õpilasi julgustatakse lähtuvalt teemast väljendama ennast omanäoliselt ja valima ideele sobivaid vahendeid.</p> <p>→ Disainiprotsessi etappe kasutatakse teadlikult loometöö planeerimisel ja teostamisel.</p> <p>→ Tutvutakse loovuurimuse läbiviimise etappidega, loometöö dokumenteerimisega.</p>	<p>Arendab oma ideed loovalt, lähtudes</p> <ul style="list-style-type: none"> • seatud eesmärgist. <p>Rakendab uurimismeetodeid õpetaja abiga ja oskab dokumenteerida loomeprotsessi.</p> <p>Harjutab aja planeerimist loominguliste projektide elluviimisel.</p> <ul style="list-style-type: none"> • elluviimisel.
<p>Loomine</p>	<p>→ Eelistatult mitmeetapilised ja pikemad (probleem)ülesanded, kus kombineeritakse erinevaid tehnikaid/stiile.</p> <p>→ Lisanduvad keerukamad töövõtted ja tehnikad: näiteks inimese kujutamisel proportsioonid, portree ja miimika. Tasapinnal ruumilisuse kujutamine (langev vari ja modelleerimine valguse ja varju abil), perspektiiv.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Julgeb katsetada erinevate kunstivahenditega ja neid kombineerida. Loob tähenduslikke kunstiteoseid nii individuaalselt kui rühma liikmena töötades. Valib õpitud tehnikate ja vahendite hulgast oma ideele sobivaimad väljendusvahendid.

	<p>→ Värvusõpetuses erinevate tonaalsuste eristamine: soe ja külm koloriit.</p> <p>Kompositsiooniõpetuses kasutatakse sümmeetriat ja asümmeetriat, rütmi, optilisi effekte. Modelleerimisel erinevaid materjale (keraamika, <i>papier mache</i> vms). Tutvutakse graafilise disaini (kirja kujundus, font), ruumikujunduse ja tootedisainiga.</p> <p>→ Digitaalsed vahendid loo jutustamisel (animatsioon, fotoseeriad, fotomanipulatsioon, kollaažid jne).</p> <p>→ Rühmatööd, õuesõpe.</p>	
Refleksioon, analüüs ja kriitika	<p>→ Vaadeldakse, kirjeldatakse oma ja kaaslaste kunstitöid, hinnatakse, analüüsitakse oma tööprotsessi ja tulemust.</p> <p>→ Õpilane toob esile töökäigu ning põhjendab oma tehtud sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid.</p> <p>→ Julgustatakse õpilasi oma töö tulemusi kaaslastele esitlema, valminud töid klassis või koolis eksponeerima.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Arutleb oma loodu üle, seostades kunsti teiste valdkondadega. • Selgitab ja analüüsib oma tööd, põhjendades oma arvamust. Annab kaasõppijatele toetavat ja konstruktiivset tagasisidet.

Kunst 9. klass - õpitulemused ja õppesisu

Osaoskused	Õppesisu	Õpitulemused
------------	----------	--------------

<p>Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine</p>	<p>→ Põhjalikumad arutelud maailma või Eesti kunstist.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Suunatakse ise otsima nähtu kohta infot ja seda analüüsima, olles allikakriitiline. <p>→ Vaadeldakse autoriõiguseid, virtuaalsetes kunsti- ja meedia keskkondades tegutsemise eetikast ja ohte. Arutletakse meedias</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teab ja väärtustab kodukoha ja maailma kunstnikke ja kultuuriobjekte. • Tegutseb eetilisel ja ohutult nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades autoriõigusi riivamata. • Väljendab oma arvamusi ja teadmisi
---	--	---

	<p>kajastatud kunsti ja avaliku ruumi kunstinähtuste üle.</p> <p>→ Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis ning mõju harjumustele, käitumisele, tarbimisele.</p> <p>→ Võimalusel õppekäigud muuseumitesse ja näitustele.</p> <p>→ Tutvustatakse edasiõppimisvõimalusi kunstivaldkonnas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nii suuliselt kui ka kirjalikult, kasutades kunsti oskussõnavara
--	--	--

<p>Plaanimine ja ideede arendamine</p>	<p>→ Projektõpe, valitud teema põhjalik käsitlemine. Soositakse õpilase poolt ideede väljapakumist, arendamist ja planeerimist.</p> <p>→ Julgustatakse iseseisvalt leidma infot ja inspiratsiooni, suunatakse oma ideed mitmekülgselt edasi arendama.</p> <p>→ Disainiprotsessi etappe kasutatakse teadlikult.</p> <p>→ Rühmas tööjaotuse planeerimine, eesmärgi seadmine ja täitmine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Visandab, kavandab või maketeerib loovülesandeid lahendades. Otsib ja arendab erinevaid lahendusvariante ning isikupäraseid teostusvõimalusi nii individuaalselt kui grupis töötades.
---	--	---

<p>Loomine</p>	<p>→ Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõjul sündivad teosed.</p> <p>→ Digitaalse kunsti võimaluste eesmärgistatud kasutamine (foto, video, film, digitaalgraafika, animatsioon jne).</p> <p>→ Ruumiliste kompositsioonide, mudelite või makettide valmistamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid teadlikult kavandades ja ellu viies. • Eksperimenteerib ja katsetab ideede, mõistete, kunstitehnikate ja uute meediumidega. Valib • loomeprotsessis sihipäraselt materjale ning rakendab töövõtteid ja kompositsiooni põhimõtteid lähtudes eesmärgist. • Töötab rühmas tulemuslikult.
<p>Refleksioon, analüüs ja kriitika</p>	<p>→ Analüüsitakse kunstinäidete ja omaloodud teoste</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tunnetab ning arendab oma loomingulisi võimeid,
	<p>ülesehitust ja vormi, sümbolite kasutamist, konteksti.</p> <p>→ Leitakse paralleele kunsti ja teiste eluvaldkondadega, tuginedes teistele õppeainetele, erialakirjandusele, aimekirjandusele, popkultuurile ja meediale.</p> <p>→ Õpilane teadvustab oma kunstilisi võimeid, oma tugevaid külgi ja mõistab arengukohti.</p> <p>→ Valminud töödest luuakse õpilasi kaasates klassis või koolis terviklik väljapanek, mida esitletakse kaaslastele või publikule.</p>	<p>väärtustab isikupära ja erinevaid lahendusi.</p> <p>Seostab kunsti teiste ühiskonnaelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • valdkondadega nii ajaloost kui ka tänapäevast. Selgitab oma tööd ning valitud töökäigu ja sõnumi võimalikke teisi võimalusi; põhjendab sisulisi, uurimuslikke või loomingulisi otsuseid ja eksponeerimise valikuid. • Oskab rühma liikmena luua ühistöödest tervikliku väljapaneku ja esitleda teost publikule. Kuulab kaasõppijate seisukohti, põhjendab enda arvamust, annab toetavat tagasisidet ning aktsepteerib eriarvamusi ning vaatepunkte.

Põhikooli (III kooliastme) lõpuks õpilane:

1) analüüsib visuaalseid kujutisi, jooniseid, skeeme ja sümboleid;

- 2) käitub füüsilistes ja digitaalsetes kultuurikeskkondades turvaliselt, arvestab visuaalseid kujutisi luues ja kasutades autorsust;
- 3) rakendab õpetaja abiga uurimismeetodeid teoreetiliste, kunstitööde või disainiobjektide loomisel;
- 4) katsetab, julgeb eksida ja töö käigus langetada otsuseid;
- 5) loob omanäolisust taotledes kahe-, kolme- ja neljamõõtmelisi kunstitöid ja väljapanekuid, uurides ning teadlikult kavandades, valides ja rakendades protsessi käigus sihipäraselt materjale, tehnika- ja töövõtteid ning kompositsiooni põhimõtteid;
- 6) analüüsib loodut ja arutleb loodu (nii kunsti kui ka visuaalsete objektide) üle, seostades kunste ja kunsti teiste valdkondadega ning ühiskonna muutustega üldisemalt.

2.3. Muusika

2.3.1.Õppeaine kirjeldus

Muusikal kui universaalsel suhtlusvahendil on läbi aegade olnud tähtis osa laste ja noorte vaimsel, moraalsel ning esteetilisel kasvatamisel. Muusikaõpetuse taotlus on luua muusikateadmiste, -oskuste ja -kogemuste süsteem. Üldhariduskooli muusikaõpetuse eesmärk on tekitada huvi muusika ja musitseerimise vastu ning kujundada harmoonilist ja loovat isiksust. Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodile ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele. Muusikaga tegelemine rikastab tundeelu, kujundab esteetilisi hoiakuid ja kultuurilisi tõekspidamisi. Muusikaõpetuse kaudu luuakse võimalused muusikaoskuste arenguks, avatakse ja avardatakse muusikaga tegelemise viise ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamise kaudu kujundatakse õpilaste sotsiaal-kultuurilisi väärtushinnanguid ja muusikamaitset.

2.3.2.Muusikaõpetuses tähtsustatakse:

- 1) ühislaulmist kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist väljendust ja edasikandjat;
- 2) loomingulist eneseväljendust;
- 3) õpilase loova ja kriitilise mõtlemise arengu toetamist;
- 4) õpilase isiklikku suhet muusikaga ning muusikalise suhtlemise rolli vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalustamise võimalusena;
- 5) muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetiliste väärtushinnangute kujunemisel;
- 6) õppija huvi ja isikupära.

Muusika õppeaine sisuks on musitseerimine (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine, omalooming), muusika kuulamine ja muusikalugu, muusikaline kirjaoskus ning õppekäigud.

Muusikaõpetuse kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes järgmisi osaoskusi:

- 1) laulmine,
- 2) pillimäng,
- 3) muusikaline liikumine,
- 4) omalooming,
- 5) muusika kuulamine.

Muusikaõpetuse lahutamatu osa on muusikaline eneseväljendus, millega arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ning koos musitseerimiseks ja loominguliseks eneseväljenduseks. Musitseerimine on keskne tegevus muusikateadmiste ja -oskuste omandamiseks ning loova ja harmoonilise isiksuse kujunemiseks. Rühmas või üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, hoolivust, paindlikkust ja tundetarkust ning juhitakse õpilaste enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Ühislaulmise ning koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ning kujundatakse rahvuslikku eneseteadvust ja isamaa-armastust.

Omalooming on seotud lihtsate kaasmängude, saadete, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, muusikalise liikumise ja tekstide loomisega, mille käigus luuakse võimalused muusikalise eneseväljenduse ja esinemisjulguse kujunemiseks ning arenemiseks. Omaloomingulises tegevuses rakendatakse ja kinnistatakse muusikateadmisi ja -oskusi.

Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Muusikaloos tutvustatakse muusika väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete ning omandatakse kultuuriloolisi teadmisi. Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse ainekavas sisalduvat elementaarset noodikirja lugemise oskust, mida omandatakse musitseerides ja mis loob eeldused muusika teadlikumaks mõistmiseks.

Muusika võimaldab osaleda kultuuris mitmel viisil ja kujundada elukestvat harrastust. Õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse kujundavad õpilaste silmaringi ja muusikamaitset, teadmisi kohalikust, oma riigi ja maailma kultuuripärandist ning nende rollist maailmas ja peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist). Muusikaõpetuse lahutamatu osa on kooli kontserdieluse osalemine, et õpilased omandaksid kogemusi nii esineja, kuulaja kui ka korraldajana. Muusikaõpetust kavandades ja korraldades leitakse tunnivälise loometegevuse võimalusi (koorilaul, solistid, ansamblid, orkestrid, kontsertide jm esinemiste kavandamine, töötoad jms).

3.3.3 I KOOLIASTE

I kooliastme muusikaõppes on kesksel kohal musitseerimine – laulmine, pillimäng ja muusikaline liikumine.

Laulmisega kujundatakse alus muusikatraditsioonide edasikandmisele, mille olulisimaks väljundiks on ühislaul ja esmane koorilaulu kogemuse saamine. Lauldakse valdavalt ühehäälselt, a cappella ja saatega. Laulurepertuaari kaudu arendatakse õpilase emotsionaalset laulmist ja pingevaba hääle tekitamist. Ühislauluvarasse kuuluvad laulud, mis seovad erinevaid põlvkondi ja kannavad edasi ühislaulmise traditsiooni säilimist.

Pillimängus tuvutakse keha-, rütmi- ja plaatpillidega ning omandatakse väikekandle ja/või plokkflöödi esmased mänguvõtted. Kehapilli rakendatakse valdavalt kaasmänguna lauludele. Rütmi- ja plaatpillidel mängimiseks omandatakse esmalt õiged mänguvõtted. Pille mängitakse valdavalt kaasmängudes ja *ostinato*'des. Väikekandlel ja/või plokkflöödil musitseerides kasutatakse esmaseid mänguvõtteid.

Muusikalise liikumise kaudu arendatakse õpilastes julgust end vabalt väljendada. Muusikaline liikumine hõlmab eelkõige laulumänge ja eesti rahvatantse, samuti muusikažanre: marss, valss, polka.

Liikumistegevustega tunnetatakse muusika temposid ja dünaamikat ning väljendatakse helikõrguste muutusi. Loov liikumine (loominguline eneseväljendus) võimaldab õpilasel vabalt väljendada kuulnud muusikapala või esitatava laulu karakterit. Arendatakse koos tegutsemise huvi ja oskusi ning õpitakse teineteisega arvestama.

Muusika kuulamises on oluline muusika kuulamisoskuste kujundamine. Õpitakse tunnetama muusika karakterit ja meeleolu, arendatakse fantaasiat. Õpitakse eakohaselt iseloomustama kuulatud muusikateoseid muusikaliste oskussõnade ja loovate väljendusvahendite abil (liikumine, kunst, luule). Tutvutakse laulu või kuulatud muusikapala autori(te)ga.

Omalooming on seotud lihtsate kaasmängude, *ostinato*'de, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, muusikalise liikumise, muusika visualiseerimise ja tekstide loomisega.

Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, sh muusikalist kirjaoskust. Õpilaste muusikalist eneseväljendust ja isikupärast esinemisoskust toetatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, pillikoosseisud jms). Laulupeo traditsiooni edasikandumisel tähtsustub õpilaste osavõtt (kooli)koori tegevuses.

Silmaringi avardamiseks, muusikaelamuse kogemiseks külastatakse kontserte ja käiakse erinevatel muusika valdkonnaga seotud õppekäikudel.

Muusikaliste tegevuste kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära. Õppimises ja õpetamises pööratakse tähelepanu hariduslike erivajadustega (sh muusikaliselt andekate) õpilaste võimete arendamisele.

I kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

- 1) Õpilane tunneb rõõmu laulmisest ja pillimängust, omaloomingust ja muusikalisest liikumisest ning muusika kuulamisest;
- 2) saab esmase ühislaulmise ja koorilaulu kogemuse ning pillimänguoskused;
- 3) kuulab keskendunult muusikat, enda ja kaaslaste muusikaesitusi ning avaldab selle kohta oma arvamust;
- 4) mängib loomeideedega ning katsetab musitseerimisel erinevaid muusika väljendusvahendeid; 5) rakendab omandatud muusikateadmisi ja -oskusi muusikategevustes, sh muusikalist kirjaoskust (helivältsed, rütmid ja pausid):

2- ja 3-osaline taktimõõt; JO- ja RA-astmerida, JO-võti; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele).

I kooliastme õpitulemused

Musitseerimine: laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine, muusikaline omalooming **Laulmine**

- 1) õpilane laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansambelis või kooris;
- 2) väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regillaule, kaanoneid, eesti ja teiste rahvaste laule;
- 4) laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu koduke“ (muusika ja sõnad A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus / J. Oro); lastelaulud „Lapsed, tupp“ (eesti rahvaviis / sõnad E. L. Wöhrmann) „Teele, tee, kurekesed“ (eesti rahvaviis / sõnad Fr. Kuhlbars), „Kevadel“ ehk „Juba linnukesed...“ (eesti rahvaviis / J. H. Hermann ja P. Tekkel), „Uhti, uhti, uhkesti“ (eesti rahvaviis / A. Piirikivi), „Emakesele“ (M. Härma / A. Oengo-Johanson), „Rongisõit“ (G. Ernesaks / E. Niit);
- 5) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, arutleb suuliselt kogetu üle; 6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes.

Pillimäng

- 1) õpilane rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates *ostinato*'des ja/või kaasmängudes;
- 2) musitseerib väikekandelil või plokkflöödil esmaseid mänguvõtteid kasutades;
- 3) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus.

Muusikaline liikumine

- 1) Õpilane väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas
- 2) kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid;
- 3) tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
- 4) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda liikumisel.

Muusikaline omalooming

- 1) Õpilane rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);
- 2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes;
- 4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);
- 5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel;
- 6) väljendab muusika meeleolu kunstitöös;
- 7) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus.

Muusika kuulamine

- 1) Õpilane kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil;
- 2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara ning muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);
- 3) eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, sh muusikažanre (marss, valss, polka);
- 4) otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.

Lõiming teiste õppeainetega 1. kooliastmes

Eesti keel. Keskendunud kuulamise harjutamine; õpitavate laulude või kuulatavate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; helide, häälte ja häälikute eristamine häälemängude kaudu; häälikupikkuste tajumine rütmide abil, hääldustugevuse korrigeerimine; sõnade silbitamine laulusõnades; teksti rühmitamine (salm ja

refraän); laulusõnade ladus lugemine ja tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine.

Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; rahvatantsud, laulu- ja ringmängud, liikumine muusika saatel ja muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri põhjal (liikumine ja kultuur, liikumisoskus, vaimne ja kehaline tasakaal); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes, hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordineerimine; tempo (kehaline aktiivsus); mäng kehapillil.

Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Pillide kujutamine kunstitöös. Enda valmistatud rütmipillide värvimine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid.

Loodusõpetus. Inimese meeled: loodushelide kuulamine ja eristamine. Aastaajad: laulud erinevatest aastaegadest ja kalendritähtpäevadest. Arutelu aastaegade vaheldumisega seonduvate muutuste üle looduses ja seoste loomine helilooja poolt loodud muusikaga. Linnu- ja loomariik muusikas. Laulud loodusest ja looduses toimuvast, inimesest ja inimesega seotud eluvaldkondadest, taimedest, kodu- ja metsloomadest. Rütmipillide valmistamine looduslikest materjalidest: puud, kivimid, liiv jm. Puidu omadused ja tähtsus. Säästev eluviis, taaskasutus. Liikumismängud looduslikus keskkonnas. Looduse, lindude ja loomade hääle jälgimine oma hääle, kehapilli, rütmipillide ja/või plaatpillidega. Looduse, lindude ja loomade jälgimine tantsudes. Kodu ja kodumaa: Eestimaa loodus ja kodumaaga seotud sümbolika.

Matemaatika. Loendamine ja järgarvude kasutamine (nt õige takti või noodirea leidmisel) ja arvude võrdlemine; klassi paarideks või rühmadeks jagamine; mõõtmine (ajaühikud, sh meetrumilööök); lihtsa võrrandi koostamine (nt tühjade taktiosade täitmine rütmidega); geomeetrilised kujundid (rütmipillide kuju ja suuruse kirjeldamine ja võrdlemine); rivi (sirgjoone), sõõri (ringjoone) vm kujundite moodustamine esinemisel või laulumängude mängimisel); märgid <, > versus *crescendo* ja *diminuendo*.

Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Tervis, hääle tekitamine ja kuulmine, häälehoid, loomuliku kehahoiu jälgimine laulmisel, pulss (meetrum).

Tööõpetus. Rütmipillide valmistamine looduslikest, taaskasutatavatest vm materjalidest, nende kaunistuselementide kavandamine ja teostamine. Rahvuslikud motiivid ja sümbolid. Koolis olemasolevate rütmi- ja plaatpillide materjalide tundma õppimine. Töövahendite korrashoid ja tööohutus.

Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine.

Informaatika. Internetiturvalisus ehk netikett; mina kui autor, mina kui teise autori loominguga kasutaja (autoriõigused). Infootsing ja selle tõesuse hindamine õpetaja suunamisel. Teksti sisestamine ja vormindamine. Tekstile illustreeriva materjali lisamine (pilt, video). Oma seadmega pildistamine. Oma seadmega heli salvestamine. Oma töö jagamine vastavalt koolis kokkulepitud reeglitele (eKool, Stuudium, e-kiri).

Lõiming läbivate teemadega 1. kooliastmes

Elukestev õpe ja karjääri kujundamine: Muusikalise eneseväljenduse abil kujundatakse õpilaste individuaalset eripära, avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestvat muusikaharrastuse teket. Õpilasi suunatakse muusikakooli õpingutele. Tutvutakse erinevate muusikast lähtuvate elukutsetega: helilooja, dirigent, laulja, muusik jne. Läbi ühismuusitseerimise ja kooslaulmise arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust.

Keskkond ja jätkusuutlik areng: Teema käsitlemisel tuginetakse õpilase kogemustele, igapäevaelu nähtustele ning looduse vahetule kogemisele. Õppe ja kasvatusel kaudu taotletakse õpilase keskkonnataju kujunemist, pööratakse tähelepanu kodu- ja kooliümbruse keskkonnaküsimustele ning tegutsemisviisidele, mille abil on keskkonnaprobleeme võimalik ära hoida ja lahendada. Teadvustatakse inimese kui keskkonna kujundaja ja kasutaja mõju (naturaalpillide kasutamine), juhtides teadlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes keskkondades. Teemaatiliste laulude abil saab kujundada õpilase väärtushinnanguid. Jätkusuutliku arenguna rajatakse alus muusikatraditsioonide säilitamisele ja edasikandmisele ning koori- ja ühislaulu propageerimisele.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Ühismuusitseerimise käigus arendatakse koostöö- ja teistega arvestamise oskust. Loovülesannete ja projektide kaudu toetatakse ettevõtlikkust ja õpilaste initsiatiivi. Ühiste otsuste (nt laulurepertuaari valimisel) langetamise kaudu, osaledes kooli ja kogukonna üritustel ning õpilasi ühisürituste korraldamisesse kaasates kujundatakse valmisolekut olla vastutustundlik demokraatliku kodanikuühiskonna liige.

Kultuuriline identiteet. Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo käigus, omab ettekujutust kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast, väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis. Oluline on pakkuda õpilasele võimalust

osaleda oma kultuurikeskkonna tavades ja kogeda sellega seonduvaid emotsioone. Õpilasel aidatakse jõuda mõistmiseni, et teatud tavad ja kombed on omased teatud kultuurile. Õppe ja kasvatusena kujundatakse meie kultuuriruumis üldiselt tunnustatud käitumisharjumusi, toetatakse uudishimu uue ja erineva suhtes ning positiivset suhtumist sellesse. Õpilaste erinevaid kogemusi kokku viies saavutatakse üldpilt oma kultuurist ja selle kokkupuudetest teiste kultuuridega.

Teabekeskond ja meediakasutus. Suunatakse õpilaste eakohaseid tegevusi meediakeskkondades ning teadvustatakse privaatsuse ja avaliku ruumi käitumisnorme sotsiaalmeedias. Analüüsitakse visuaalset meediat, arvestades õpilase eakohast meediakasutust. Teadvustatakse ja väärtustatakse muusikateose autorsust. Kujundatakse kriitilist suhtumist infotehnoloogiasse ja meedia loodud keskkonda. Suunatakse kriitiliselt hindama teabe usaldusväärsust. Teadvustatakse internetis leiduvaid võimalusi ja ohtusid ning õpitakse enda privaatsuse kaitsmist.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Õppijat püütakse kujundada uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas. Läbiva teema käsitlemisel I kooliastmes õpitakse tundma infotehnoloogia kasutamise põhimõtteid. Soovitav on kasutada eelkõige frontaalset õpetamismeetodit ning mängulisi arvutiprogramme. Tehnoloogia kasutamine loob võimalused muusikaoskuste arenguks ja avardab muusikaga tegelemise viise.

Tervis ja ohutus: Teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on suuteline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ja kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele. Teadvustatakse muusikalise suhtlemise rolli vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalustamise võimalusena. Õppija omandab eakohased teadmised ja oskused seonduvalt tervise füüsilise, vaimse, emotsionaalse ning sotsiaalse aspektiga, millest kujuneb tervist väärtustav hoiak. Pööratakse tähelepanu müra kahjulikkusele keskkonnas ning inimhääle ja muusikainstrumentide ohutule ja otstarbekale kasutamisele. Õppemeetoditest on rõhk jutustustel, aruteludel, rühmatöödel, demonstratsioonidel, rollimängudel ja käitumise jälgendamisel. Olulisel kohal on muusikaline liikumine.

Väärtus ja kõlblus. Teema käsitlemisel on rõhk iseenda muusikaliste võimete, oskuste ja eripära tundmaõppimisel läbi muusikaliste tegevuste. Tutvutakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadega ja õpitakse neid järgima, osaletakse ülekoolilistel, linna või maakonna muusikaüritustel. Õpilast suunatakse: väärtustama eesti rahvamuusikat ja rahvakultuuri; suhtuma lugupidavalt enda ja kaaslaste omaloomingu katsetustesse ja muusikaesitustesse; väärtustama ühislaulmist ja laulupidude traditsiooni edasi kandmist koorilaulja ja/või kuulajana; väärtustama autorit ja loomingut ning teadvustama autorsuse üldisi põhimõtteid.

3.3.4. II KOOLIASTE

II kooliastme õpilasele omast teadmishimu ning aktiivsust rakendatakse kõigis muusikalistes tegevustes. Selles eas tähtsustub töö õpilaste individuaalseid muusikalisi võimeid arendades ning rakendades erinevates muusikalistes tegevustes. Olulised tegevused on selleski kooliastmes laulmine ja pillimäng.

Muusikatunnis lauldakse *a cappella* ja saatega ühe- ja kahehäälselt, kooris kahe- ja kolmehäälselt. Jätkatakse õpilaste vokaalsete võimete arendamist (hingamine, tämber, diapsoon, intonatsioon), arvestades õpilase häälemurde perioodiga. Ühislauluvarasse kuuluvad laulud, mis seovad erinevaid põlvkondi ja kannavad edasi ühislaulmise traditsiooni säilimist.

Pillimänguoskusi süvendatakse erinevates pillikoosseisudes mängides, kus pööratakse tähelepanu ansambli mänguoskuse kujundamisele. Suunatakse kuulama pillide tämbrilisi omadusi ja nende kokkusobivust koosmängus. Arendatakse rütmi- ja plaatpillide, väikekandle, plokkflöödi ning võimalusel ka teiste pillide mängimise oskust ja vilumust.

Muusikalise liikumise kaudu arendatakse õpilastes julgust end vabalt väljendada. Muusikalises liikumises on keskmes eesti ning teiste rahvaste tantsud. Muusikalist liikumist kasutatakse erinevate karakterite väljendamisel ja muusikavormide tundmaõppimisel. Omaloominguliste liikumisimprovisatsioonide kaudu toetatakse loovuse arengut muusikas.

Muusika kuulamises on oluline muusika kuulamisoskuste kinnistamine. Muusika kuulamisel tutvutakse eesti ja teiste rahvaste muusikaga, erinevate muusikažanritega ja muusikainstrumentidega. Muusikat kuulates arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Tähtsustub muusika oskussõnade kasutamine muusikapaladid analüüsides ning oma arvamuse põhjendamine vestlustes. Otsitakse infot heliloojate ja kodukoha loomeinimeste kohta (interpreet, luuletaja jt) ning tutvutakse nende loominguga. Kujuneb kriitiline suhtumine internetis leiduvasse muusikasse.

Omalooming võimaldab omandatud teadmisi ja oskusi, sh muusikalist kirjaoskust, loovalt katsetada ning rakendada uutes olukordades (kaasmängud, *ostinato*'d, rütmilis-meloodilised improvisatsioonid, iseseisvad muusikapalad, muusikaline liikumine, tekstide loomine jne). Leitakse loomingulisi ühisosi erinevate ainevaldkondadega (keeled, kunst, kirjandus jt).

Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, sh muusikalist kirjaoskust. Õpilaste muusikalist eneseväljendust ja isikupärast esinemisoskust toetatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, pillikoosseisud jms). Lauupeo traditsiooni edasikandumisel tähtsustub õpilaste osavõtt (kooli)koori tegevuses.

Silmaringi avardamise, kontserdikultuuri kujundamise ja muusika kuulamise kogemuse saamise eesmärgil käiakse õppekäikudel (kontserdid, muusikaetendused, muuseumid jne). Kohtutakse kodupaiga, aga ka Eesti tuntud heliloojate ja interpretidega. Õppekäikudel kogetut arutletakse ja analüüsitakse õpetaja kaasabil.

Muusikaliste tegevuste kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära. Õppimises ja õpetamises pööratakse tähelepanu hariduslike erivajadustega (sh muusikaliselt andekate) õpilaste võimete arendamisele.

II kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

- 1) Õpilane tunneb rõõmu nii iseseisvast kui ka ühisest muusikategevusest ja väärtustab musitseerimist;
- 2) teadvustab ja hindab oma muusikavõimeid, arendab neid muusikategevustes –laulmises, pillimängus, omaloomingus ja muusikalises liikumises;
- 3) kuulab süvenenult Eesti ja teiste rahvaste muusikat ning arutleb muusika üle;
- 4) osaleb aktiivselt muusikaloomes, katsetab oma ideid erinevates muusikategevustes ja sobivates digikeskkondades, on püsiv lahendusi otsides;
- 5) suhtub lugupidavalt enda ja kaaslaste loomingusse, põhjendab ning analüüsib oma arvamusi ja valikuid;
- 6) mõistab enda seotust Eesti kultuuripärandiga ja väärtustab laulupidu;
- 7) märkab ja teadvustab kultuurilist mitmekesisust ning suhtub lugupidavalt eri rahvuskultuuridesse;
- 8) leiab muusikainfot eri teabeallikatest ning käitub vastutustundlikult virtuaalmaailmas;
- 9) väärtustab loojat ja loomingut ning on teadlik autoriõigusest;
- 10) väärtustab teadmisi ja oskusi muusikategevustes, rakendades muusikalist kirjaoskust (helivältused, rütmifiguurid ja pausid:

taktimõõdud 2/4, 3/3, 4/4, C ja eeltakt; duur-, moll-helilaad, helistikud C-a, G-e, F-d; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele).

II kooliastme õpitulemused

Musitseerimine: laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine, muusikaline omalooming **Laulmine**

- 1) Õpilane laulab hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt;
- 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;

3) väärtustab ühislaulmist, laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eesti lipp“ (E. Võrk / M. Lipp), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann / Fr, Kuhlbars), „Mu isamaa armas“ (saksa rahvaviis / M. Körber), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahvalaul / L. Koidula), „Püha öö“ (F. Gruber / J. Mohr, tõlkinud K. A. Hermann), „Majakene mere ääres“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa);

4) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;

5) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid. **Pillimäng**

1) Õpilane süvendab I kooliastmes omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes);

2) musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandelil või muul meloodiapillil; rakendab pillimängus digivõimalusi;

3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga;

4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes. **Muusikaline liikumine**

Õpilane:

1) tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas;

2) väljendab liikumise kaudu Eesti ja teiste maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse;

3) rakendab liikumises muusikateadmisi.

Muusikaline omalooming

1) julgeb loomeideedega katsetada ning eksida; on lahendusi otsides püsiv ja järjekindel;

2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas;

3) improviseerib astmemudelitele tuginedes;

4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne);

5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda.

Muusika kuulamine

1) Õpilane kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades

2) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi;

3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite ja kodukoha loomeinimeste loometegevust ning tutvustab seda kaaslastele;

- 4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore;
- 5) eristab kuuldeliselt sümfooniaorkestri pillirühmi;
- 6) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega; 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust.

Lõiming teiste õppeainetega II kooliastmes

Eesti keel. Laulurepertuaari kaudu eri ajastute ja piirkondade keelekasutusega tutvumine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine, kuulatu ja loetu märkmete tegemine ja selle kohta arvamus esitamine suuliselt või kirjalikult; õpitavate laulude või kuulataivate muusikapaladega seotud teemadel vestlemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusvärsuse hindamine; esitluse koostamine ja ettekanne; õigehääldus ja õigekiri, sh pealkirja vormistamine; sõnade silbitamine laulusõnades; laulusõnade tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine.

Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; pärimuskultuur; kooli- ja kodukandipärimus; rahvaluule ja selle lühivormid; arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldu põhjal.

Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; laulu- ja ringmängud, erinevate rahvaste rahvatantsud (kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur); õige kehahoid ja keha tunnetamine lauldes (liikumisoskus; tervis ja kehalised võimed); hingamine (tervis ja kehalised võimed); koordinatsioon; muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri järgi (liikumine ja kultuur; vaimne ja kehaline tasakaal); mäng kehapillil; tempo.

Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusikapala karakteri, sisu, meeleolu jne väljendamine kunstitegevustes. Muusika kujutamine värvides: abstraktse pildi joonistamine - kõlad ja vormid, kõlad ja värvid. Pillide kujutamine kunstitöodes. Erinevate ajastute, maade ja rahvaste kunstiteosed, arhitektuur ja muusika. Muusikalise kujunduse loomine animatsioonile või videole. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks ja ja heliloojate, pillide jm tutvustamiseks.

Loodusõpetus. Pillide valmistamine looduslikest materjalidest: puud, kivimid, liiv jm. Liikumismängud looduslikus keskkonnas. Eesti asend Euroopas, Eesti muusika- ja kultuurimaine Euroopas ning eesti rahvusvaheliselt tuntumad heliloojad ja muusikud. Eesti loodus ja loodusobjektide kajastamine eesti

rahvamuusikas, rahvaluules ning selle tähtsus eesti rahva elus. Fred Jüssi „Linnuaabits“,

<https://www.youtube.com/watch?v=O3gk38oX6JY>). Fred Jüssi vaikusest,

<https://www.youtube.com/watch?v=5s4Ao8Pxjlc>.

Matemaatika. Probleemide lahendamise skeem; naturaalarvu kujutamine arvkiirel (ajatelg); harilik murd *versus* taktimõõt; kiirus ja m/s *versus* tempo ja lööki/min; jaguvus (rütmide arvulised nimetused); arvandmete kogumine ja korrastamine; andmete lugemine tabelist; osa leidmine tervikust (vormiõpetus).

Ajalugu. Sündmustele sajandi määramine ja ajatelg; ajalooallikate liigid (suulised, esemelised, kirjalikud ja audiovisuaalsed); muusikaga seotud mäluasutused (näiteks Teatri- ja Muusikamuuseum, Laulupeomuuseum, ERM jt). Eesti kultuurilugu (eesti rahvamuusika, rahvakalender, rahvuslik ärkamine, hümn, laulupeod).

Loomeinimeste loominguline vabadus demokraatlikus ja totalitaarses ühiskonnas.

Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Keha tunnetamine ja koordineerimine. Murdeiga (häälumurre). Tervishoid (hääl tervis). Ettevõtlikkus (ürituste korraldamine). Autoriõigused. Huvid/ huviharidus ja selle väärtustamine.

Ühiskonnaõpetus. Laulude teksti analüüs: riik, rahvus. Suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuritraditsioonidesse ning soov neid tundma õppida; oma maa kultuuripärandi väärtustamine; sotsiaalsed suhted; väärtushinnangute ja -hoiakute kujundamine. Autorikaitse.

Käsitöö ja kodundus. Eesti ja teiste rahvaste kombed ja esemeline kultuur. Rahvakultuuri tähtsus. Märgid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Loovülesandena pillikottide valmistamine, koori esinemisvormi detaili (õlakott, vöö, peakate vm) disainimine ja valmistamine.

Tehnoloogiaõpetus. Pillide valmistamine, nende kaunistuselementide kavandamine ja teostamine. Märgid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Töövahendite korrashoid ja tööohutus.

Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine. Vaba aeg: lemmiklaulud, artistid, muusikaharrastused. Võõrkeelsed pilliõppeprogrammid, muusikaterminid, akordide tabelid, pillide nimetused.

Informaatika. Internetiturvalisus ja autoriõigused. Infootsing ja selle kriitiline hindamine. Esitluste koostamine (tekst ja selle vormindus, pilt, video) üksinda ja rühmatöös. Noodigraafika programmid (näiteks MuseScore, Noteflight). Turvaline rakenduste allalaadimine oma seadmesse (näiteks PerfectPiano). Ajatelje loomine (näiteks <https://www.timetoast.com/timelines/dipity-online-timeline>). Töö(de) jagamine vastavalt koolis kokkulepitud reeglitele (eKool, Studium, e-kiri).

Lõiming läbivate teemadega II kooliastmes

Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Muusikalise eneseväljenduse abil kujundatakse õpilaste individuaalset eripära, avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Õpilasi suunatakse muusikakooli õpingutele. Tutvutakse erinevate muusikast lähtuvate elukutsetega: helilooja, dirigent, laulja, muusik jne. Läbi ühismusitseerimise ja kooslaulmise arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Keskendatakse peamiselt koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele. Arendatakse tahet osaleda keskkonnaprobleemide ärahoidmises ja lahendamises ning kujundatakse keskkonnaalast otsustamisoskust. Teadvustatakse ümbritsevat loodus- või tehiskeskkonda ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilise vaatepunktist loomingu allikana ja arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse (naturaalpillide kasutamine) ning elukeskkonna väärtustamist, õpitakse teadvustama end vastutustundliku tarbijana ning toimima keskkonda hoidvalt. Toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks. Muusikalise sõnumiga antakse edasi keskkonna probleeme. Väärtustatakse pärandkultuuri ning rahvuskultuuri jätkusuutlikku arengut.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Ühismusitseerimise käigus arendatakse koostöö- ja teistega arvestamise oskust. Loovülesannete ja projektide kaudu toetatakse ettevõtlikkust ja õpilaste initsiatiivi. Ühiste otsuste (nt laulurepertuaari valimisel) langetamise kaudu, osaledes kooli ja kogukonna üritustel ning õpilasi ühisürituste korraldamisesse kaasates kujundatakse valmisolekut olla vastutustundlik demokraatliku kodanikuühiskonna liige.

Kultuuriline identiteet. Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo käigus, omab ettekujutust kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast, väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis. Tähtis on kujundada positiivseid hoiakuid erinevate kultuuride ja inimeste suhtes ning vältida eelarvamusliku suhtumise kujunemist. Õpitakse respektierima erisusi ja hindama neid kui kultuurilist mitmekesisust ning kultuuride vastastikuse rikastamise vahendit. Õppes ja kasvatases leitakse võimalusi, kus õppija saab rakendada oma teadmisi ja oskusi omakultuuri tutvustamiseks näiteks koolide ja rahvusvaheliste projektide kaudu.

Teabekeskond ja meediakasutus. Suunatakse õpilaste eakohaseid tegevusi meediakeskkondades ning teadvustatakse privaatsel ja avaliku ruumi käitumisnorme sotsiaalmeedias. Analüüsitakse visuaalset meediat, arvestades õpilase eakohast meediakasutust. Teadvustatakse ja väärtustatakse muusikateose autorsust. Kujundatakse kriitilist suhtumist infotehnoloogiasse ja meedia loodud keskkonda. Suunatakse kriitiliselt

hindama teabe usaldusväarsust. Teadvustatakse internetis leiduvaid võimalusi ja ohtusid ning õpitakse enda privaatsuse kaitsmist.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Õppijat püütakse kujundada uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas. Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes põhineb eelkõige kooli ja õppetööga seonduvatel praktilistel ülesannetel, mis eeldavad tehnoloogia rakendamist. Õpilasi suunatakse aktiivõppemeetodite abil kasutama tehnoloogiat erinevates rühmatöödes.

Tervis ja ohutus. Teema käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on suuteline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ja kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele. Teadvustatakse muusikalise suhtlemise rolli vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalustamise võimalusena. Pööratakse tähelepanu müra kahjulikkusele keskkonnas ning inimhääle ja muusikainstrumentide ohutule ja otstarbekale kasutamisele. Pööratakse teadmiste ja oskuste kujundamise kõrval tähelepanu eelkõige vastavasisuliste väärtushinnangute kujundamisele, õpetuse elulähedusele ja levinuma riskikäitumise ärahoidmisele. Õppemeetoditest sobivaimad on aktiivõppemeetodid, arutelu, rühmatööd ja rollimängud, ka noortelt noortele põhinevad tunnivälised projektid.

Väärtus ja kõlblus. Teema käsitlemisega suunatakse õpilast: teadvustama ja hindama iseenda muusikavõimeid ning arendama neid erinevates muusikategevustes; suhtuma lugupidavalt enda ja kaaslaste loomingusse ning muusikaesitustesse; väärtustama Eesti ja teiste rahvaste kultuuripärandit, märkama ja teadvustama kultuurilist mitmekesisust ning suhtuma lugupidavalt eri rahvuskultuuridesse. Järgitakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid; osaletakse ülekoolilistel, linna või maakonna muusikaüritustel; väärtustatakse ühislaulmist ja laulupidude traditsiooni edasi kandmist koorilaulja ja/või pillimängijana. Väärtustatakse autorit ja loomingut ning järgitakse autoriõigusi; teadvustatakse ja mõtestatakse kõlbelisi norme ning kujundatakse sallivust ja lugupidamist erinevate inimeste vastu.

3.3.5. III KOOLIASTE

III kooliastmes on tähelepanu keskmes iseseisva muusikalise mõtlemise süvendamine ning õpilaste muusikaliste võimete edasiarendamine ja rakendamine muusikalistes tegevustes, kasutades erinevaid õppevorme ning -meetodeid. Muusikatunnis lauldakse, nii ühe- kui ka mitmehäälselt, ansambelis, kooris kahe- või kolmehäälselt. Jätkatakse õpilaste vokaalsete võimete arendamist, arvestades õpilase häälemurde perioodiga. Repertuaari kuuluvad Eesti ja teiste rahvaste laulud ning kooliastme ühislaulud.

Ühislauluvarasse kuuluvad laulud, mis seovad erinevaid põlvkondi ja kannavad edasi ühislaulmise traditsiooni säilimist.

I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskusi süvendatakse erinevates pillikoosseisudes mängides, kus arendatakse ansamblimänguoskust. Arendatakse kuulamisoskust, õpitakse tundma pillide tämbrilisi omadusi ja nende kokkusobivust ansamblis. Omandatakse akustilise kitarriga või ukulelele esmased akordmänguvõtted.

Muusikalise liikumise kaudu arendatakse õpilastes julgust end vabalt väljendada. Muusikalises liikumises on olulisel kohal erinevate rahvaste muusika ja tantsude karakterite tunnetamine, väljendamine ja võrdlemine. Tutvutakse erinevate muusikaliste liikumisviisidega. Süvendatakse muusikaliste vormide tundmaõppimist liikumise kaudu. Omaloomingulist muusikalist liikumist rakendatakse ka erinevates improvisatsioonilistes ülesannetes.

Muusika kuulamisel on keskmises muusika mõtestamine ja tõlgendamine. Jätkatakse Eesti muusika tundmaõppimist ning tutvutakse ka erinevate muusikakultuuride ja rahvaste muusikaga. Muusika analüüsimisel ja tõlgendamisel kasutatakse muusika oskussõnu ning luuakse seoseid erinevate kunstiliikide ja õppeainete vahel. Muusikat kuulates tähtsustub kuulatud muusika põhjal oma arvamuse kujundamine ning selle argumenteeritud põhjendamine nii suuliselt kui ka kirjalikult, toetudes muusika oskussõnavarale kujuneb kriitiline suhtumine internetis leiduvasse muusikasse.

Muusikaline omalooming võimaldab omandatud teadmiste ja oskustega, sh muusikalise kirjaoskusega eksperimenteerida ning rakendada neid kaasmängudes, saadetes, rütmilis-meloodilistes improvisatsioonides ja (digi)kompositsioonides, muusikalises liikumises, tekstide loomises jm. Kuulatakse, analüüsitakse ja arutletakse enda ja kaaslaste omaloomingu üle. Leitakse loomingulisi ühisosi erinevates ainevaldkondades.

Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, sh muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm) toetatakse õpilaste isikupärast esinemisoskust. Laulupeo traditsiooni edasikandumisel tähtsustub õpilaste osavõtt (kooli)koori tegevuses.

Silmaringi avardamise, kontserdikultuuri kujundamise ja muusika kuulamise kogemuse saamise eesmärgil käiakse õppekäikudel (kontserdid, muusikaetendused, muuseumid jne). Kohtutakse kodupaiga, aga ka Eesti tuntud heliloojate ja interpreetidega. Õppekäikudel kogetut arutletakse ja analüüsitakse õpetaja kaasabil. Muusikaliste tegevuste kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära. Toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ja iseseisvaks õppijaks, kes väärtustab koostööd ning arvestab kaaslastega. Õppimises ja õpetamises pööratakse tähelepanu hariduslike erivajadustega (sh muusikaliselt andekate) õpilaste võimete arendamisele.

III kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

- 1) Õpilane huvitub muusikast kui kunstiliigist, väärtustab muusikat ning muusikategevust kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 2) teadvustab muusika võimalusi vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalu loomisel;
- 3) osaleb aktiivselt musitseerimises: tegutseb koos teistega, vastutab enda tegevuse eest rühmas (klassis, kooris, ansambelis);
- 4) arendab loomeideid muusikalise eneseväljenduse kaudu: katsetab ideid muusikategevustes, leiab lahendusi esile kerkinud probleemidele, hindab isikupära ja erinevaid lahendusi ning on püsiv ja järjekindel;
- 5) tunnetab ja rakendab liikudes muusika karakterit ja väljendusvahendeid;
- 6) väärtustab kodukoha ja Eesti muusikapärantit ning nüüdismuusikat, on traditsioonide edasikandja laulja ja/või pillimängijana ning osaleb laulupidudel;
- 7) teadvustab muusikat kui kultuuridevahelist suhtluskeelt, väärtustab kultuurilist mitmekesisust;
- 8) tegutseb eetiliselt ja ohutult (sh autoriõigust arvestades) nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades, suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonnasse;
- 9) valib endale meelepärase(d) muusikaga tegelemise viisi(d), hindab oma kogemust ja jagab seda kaaslastega;
- 10) teadvustab, et teadlikuma musitseerimise aluseks on muusikaline kirjaoskus, mille hulka kuuluvad helivältused, rütmifiguurid ja pausid:

kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; ühe võtmemärgiga helistikud ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud; bassivõti repertuaarist tulenevalt; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele;

- 11) mõistab, kuidas huvi muusika vastu ning muusikaoskused võimaldavad kujundada sellest elukestva harrastuse või elukutse.

III kooliastme õpitulemused

Laulmine

- 1) Õpilane laulab ühe- ja/või mitmehääelseid laule klassitunnis, ansamblis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;
- 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;
- 3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Saaremaa valss“ (R. Valgre / D. Vaarandi), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal);
- 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;
- 5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii ükski kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida.

Pillimäng

- 1) Õpilane mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus;
- 2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades;
- 3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut;
- 4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides ükski ja eri pillikoosseisudes.

Muusikaline omalooming

- 1) Õpilane loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm;
- 2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades;
- 3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm);
- 4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu; 5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.

Muusikaline liikumine

- 5) Õpilane võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu;
- 6) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu;

- 7) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, džäss, hip-hop, rahvaste muusika jm); 8) rakendab liikumises muusikateadmisi.

Muusika kuulamine

- 1) õpilane uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust;
- 2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest;
- 3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile, lavamuusika žanre, muusika esituskooresse, hääleliike, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut;
- 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;
- 5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;
- 6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi;
- 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust;
- 8) teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi;
- 9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga;
- 10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskcondades.

Lõiming teiste õppeainetega III kooliastmes

Eesti keel. Eri suhtlusolukordades osalemine, sh arutelu rühmas ja avalik esinemine; eri tüüpi tekstidest vajaliku teabe leidmine ja usaldusvääruse hindamine; eri tekstiliikide praktiseerimine (esitlus, arvamustekst, meediatekst, kokkuvõte, referaat jm) ja keeleline toimetamine; nooditeksti ja teabegraafika lugemine; konspekterimine; eesmärgistatud kuulamine ja lugemine; õigehääldus ja õigekiri; sõna rõhk ja välde; laulusõnade tähenduse selgitamine; muusika oskussõnavara ja noodisümbolite tutvustamine; lihtsate laulusõnade loomine.

Kirjandus. Kirjandustunnis käsitletavate luuletajate tekstidel põhinevate laulude laulmine; laulutekstina kasutatava luuletuse kui terviku mõistmine; tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine; pärimuskultuur: rahvaluule põhiliigid ja žanrid; tänapäeva folkloor; kirjandust ja muusikat ühendavad kunstivormid (lavakunst, film); arutlemine mõne muusikateoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine; lauldava seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga; luuleteksti väljendusvahendite tundmaõppimine; laulusõnade loomine; loovkirjutamine loetu või kuuldud põhjal.

Kehaline kasvatus. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; maailmarahvaste tantsud ja tantsustiilid (kehaline aktiivsus; liikumine ja kultuur); laulu- ja ringmängud; kehahoid (tervis ja kehalised võimed); koordinatsioon; muusikalise liikumise kujundamine laulu karakteri järgi; muusikateose sisu, karakteri, improvisatsioon ja spontaansus (liikumine ja kultuur); mäng kehapillil.

Kunst. Teose, autori ja loomingu määratlus. Kuulatud muusika visualiseerimine, muusika kujutamine värvides: abstraktse pildi joonistamine – kõlad ja vormid, kõlad ja värvid. Pillide kujutamine kunstitöodes. Erinevate rahvaste, ajastute, maailmavaadete illustreerimine, etnograafia, märgid, sümbolid, kujundid. Filmide, arvutimängude ja reklaamide pildikeele ja muusika uurimine ning kriitiline võrdlemine. Uurimuslikud ja loovad rühma- ja individuaalsed tööd: video, animatsiooni, *performance*’i, etenduse vms helindamine. Plakati loomine kontserdi reklaamimiseks, kontserdikava illustreerimine.

Loodusõpetus (7. kl). Ained ja materjalid: materjalid, millest instrumente algselt tehti, millest on tänapäeval tehtud. Materjalide taaskasutamine, säästev eluviis. Pillide valmistamine erinevatest materjalidest, sealhulgas taaskasutusmaterjalidest. Elus ja eluta loodus: erinevad elus ja eluta looduse helid. Liikumismängud looduslikus keskkonnas. Fred Jüssi „Linnuaabits“, <https://www.youtube.com/watch?v=O3gk38oX6JY>). Fred Jüssi vaikusel, <https://www.youtube.com/watch?v=5s4Ao8Pxjlc>.

Bioloogia. Hingamine ja hingamiselundid, hääl, hääleorgan, resonaatorid, hääle tekitamine, hääle tervishoid, häälemurre, kastratlauljad, kuulmine, kuulmisorgan, absoluutne kuulmine (7. klass – Paljunemine ja areng; 8. klass – Inimese evolutsioon; 9. klass – Ülevaade inimese elundkondadest, elunditest. Hingamine. Infovahetus väliskeskkonnaga); pärilikkus autorite ja interpreetide näitel (9. klass – Pärilikkus); Fred Jüssi loeng kuulmisest: <https://youtu.be/tL5q60YvTgk>.

Füüsika (8.–9. kl). Akustika: heliallikas, võnkumine ja helilaine võngete sagedus, helilaine, helikõrgus, absoluutne kuulmine, heli omadused, heli omaduste mõõtühikud, kaja, müra (8. klass – Võnkumine ja laine); muusikatööstus - valgus ja valgustehnika, helivõimendus, akustilised instrumendid *versus* elektrofonid.

Geograafia. Riigid ja rahvad, nende asukohad ja -alad kaardil, geograafilistest tingimustest tulenevad kultuurilised eripärasused (kaardiõpetus); rahvaste muusika erinevates keskkonnatingimustes (loodusvõõndid); Eesti muusika ja kultuur (9. klass – Eesti ja Euroopa rahvastik); majanduse ja kultuuri vastastikune mõju (9. klass – Sissejuhatus majandusse); teatrid ja kontserdisaalid Eestis (9. klass – Teenindus).

Keemia (8.–9. kl). Hingamine ja hingamiselundid (8. klass – Hapnik ja vesinik. Hapniku roll eluslooduses); muusikainstrumentid (8. klass – Tuntumaid metalle. Tähtsamad metallid ja nende sulamid igapäevaelus).

Matemaatika. Osa leidmine tervikust (vormiõpetus); arvandmete kogumine ja korrastamine; aritmeetilise keskmise leidmine; diagrammi ja graafiku lugemine ja joonistamine; definitsiooni mõiste; hüpoteesi, eelduse, väite ja tõestuse eristamine (probleemülesanded ja arutelud).

Ajalugu. Ajaloo isikustamine heliloojate ja interpreetide elulugude käsitlemisel. Riikide ja rahvaste ajalugu, traditsioonid ja kultuurilugu:

- Iisraeli ja Juuda riik; Vana-India ja Vana-Hiina; Araabia maailm; muusikainstrumentide päritolu (ristisõjad); ristsõdade mõju Eesti kultuuriloos (kristlik kultuuriruum);
- suured maadeavastused (Euroopa mõju vallutatud aladel ja vastupidi);
- reformatsioon;
- USA ja orjapidamine (džassi ajalugu); industriaalühiskonna areng, tööstuslik pööre (muusika salvestamise ja taasesitamise võimalus); popmuusika ajalugu.

Inimeseõpetus. Mina ja meie: teistega arvestamine. Kodu, kodumaa- ja rahvakalendri teemad. Keha tunnetamine ja koordineerimine. Murdeiga (häälemurre). Tervishoid (hääle tervis). Ettevõtlikkus (ürituste korraldamine). Autoriõigused. Huvid/huviharidus ja selle väärtustamine. Eneseanalüüs, väärtused, huvid, hobid. Vaimne heaolu ja tervis. Fred Jüssi loeng kuulmisest: <https://youtu.be/tL5q60YvTgk>.

Ühiskonnaõpetus. Riik ja kodanikuühiskond, meedia ja teave; suhtumine teiste rahvaste ja maade kultuuritraditsioonidesse; oma maa kultuuripärandi väärtustamine ja teadvustamine; tarbijaharidus. Erinevad usundid, autoriõigused ja vastutus.

Käsitöö ja kodundus. Eesti rahvakultuur ja teiste rahvaste kultuuripärand – rahvariided, esemed, mustrid, kultuuritavad. Kultuuridevahelised seosed, erinevused, sarnasused. Märgid, sümbolid ja ornamendid eesti rahvakunstis. Loovtööna pillikottide valmistamine, koori esinemisvormi detaili (seelik, õlakott, vöö, peakate vm) disainimine ja valmistamine.

Tehnoloogiaõpetus. Loovtööna pillide valmistamine ja kaunistamine. Muusikainstrumentide valmistamisel kasutatavad materjalid ja nende töötlemine, pillide ehitus.

Võõrkeeled. Riigid, rahvad ja nende kultuur. Võõrkeelsed laulud: võõrkeelsete tekstide hääldamine, sõnumi mõistmine, sõnavara omandamine ja arendamine. Tekstide silbitamine ja hääldus. Oma emakeele ja rahvuskultuuri väärtustamine. Vaba aeg: lemmiklaulud, artistid, muusikaharrastused. Võõrkeelsed pilliõppeprogrammid, muusikaterminid, akordide tabelid, pillide nimetused. Vajaliku info hankimine võõrkeelsetest teabeallikatest.

Informaatika. Varasemates kooliastmetes omandatud oskuste rakendamine loovtöö tegemisel ja vormistamisel, vormistamisel on vaja järgida kooli poolt koostatud nõudeid. Internetiturvalisus ja autoriõigused. Tehisintellekt. Infootsing ja selle kriitiline hindamine. Noodigraafika ja helitöötlusprogrammid.

Lõiming läbivate teemadega III kooliastmes

Elukestev õpe ja karjääri kujundamine. Muusikalise eneseväljenduse abil kujundatakse õpilaste individuaalset eripära, avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Õpilasi suunatakse muusikakooli õpingutele. Tutvutakse erinevate muusikast lähtuvate elukutsetega: muusikaõpetaja, helilooja, dirigent, interpret, helitehnik, produtsent, mänedžer jne. Läbi ühismusitseerimise ja kooslaulmise arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Keskendatakse kohalike ja globaalsete keskkonna- ning inimarenguprobleemide käsitlemisele. Eesmärk on kujundada õpilastes arusaama loodusest kui terviksüsteemist, looduskeskkonna haprusest ning inimese sõltuvusest loodusvaradest ja -ressurssidest. Õppemeetoditest on olulisel kohal aktiivõppemeetodid, rühmatööd, juhtumiuuringud, arutelud ning rollimängud. Läbi erinevate teoste kuulamise ja laulurepertuaari on võimalik õpilastele edasi anda sõnum looduse ja keskkonna hoiust. Väärtustatakse pärandkultuuri ja rahvuskultuuri jätkusuutlikku arengut.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Ühismusitseerimise käigus arendatakse koostöö- ja teistega arvestamise oskust. Loovülesannete ja projektide kaudu toetatakse ettevõtlikkust ja õpilaste initsiatiivi. Ühiste otsuste (nt laulurepertuaari valimisel) langetamise kaudu, osaledes kooli ja kogukonna üritustel ning õpilasi ühisürituste korraldamisesse kaasates kujundatakse valmisolekut olla vastutustundlik demokraatliku kodanikuühiskonna liige.

Kultuuriline identiteet. Taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumisladi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo käigus, omab ettekujutust kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast, väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis. Oluline on aidata õpilasel mõista, et omaenda tugev kultuuriline identiteet toetab teda teistes kultuurides orienteerumisel. Õpilasele pakutakse erinevaid võimalusi omandada kogemusi ning süvendada teadmisi teistest kultuuridest, saada elamusi erinevatest kunsti- ja kultuurivaldkondadest, sealhulgas võimalust kaasa lüüa kohalike kultuurisündmuste ettevalmistamises ja läbiviimises.

Teabekeskond ja meediakasutus. Suunatakse õpilaste eakohaseid tegevusi meediakeskkondades ning teadvustatakse privaatse ja avaliku ruumi käitumisnorme sotsiaalmeedias. Analüüsitakse visuaalset meediat, arvestades õpilase eakohast meediakasutust. Teadvustatakse ja väärtustatakse muusikateose autorsust.

Kujundatakse kriitilist suhtumist infotehnoloogiasse ja meedia loodud keskkonda. Suunatakse kriitiliselt hindama teabe usaldusväärust. Teadvustatakse internetis leiduvaid võimalusi ja ohtusid ning õpitakse enda privaatsuse kaitsmist.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Õppijat püütakse kujundada uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas. Läbiva teema käsitlemisel III kooliastmes suunatakse õppijaid kasutama tehnoloogiat, et arendada loovust, koostööoskusi ja algatusvõimet uuenduslike ideede rakendamisel erinevates projektides (näiteks loovtöodes).

Tervis ja ohutus: Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on suuteline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ja kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele. Teadvustatakse muusikalise suhtlemise rolli vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalustamise võimalusena. Pööratakse tähelepanu müra kahjulikkusele keskkonnas ning inimehale ja muusikainstrumentide ohutule ja otstarbekale kasutamisele. Oluline fookus on tervist ja ohutust väärtustavate hoiakute kujundamisel ning tervisliku ja ohutu käitumise oskuste arendamisel. Õppemeetoditest sobivaimad on aktiivõppemeetodid, diskussioon, juhtumianalüüsid, rühmatöö, uurimisprojektid ja rollimängud.

Väärtus ja kõlblus. Väärtustatakse muusikat ning muusikategevusi kultuuri ja igapäevaelu rikastajana; osaletakse aktiivselt musitseerimises arvestades kaaslast ja vastutades enda tegevuse eest rühmas (klassis, kooris, ansambelis); respektieritakse isikupära ja erinevaid lahendusi erinevate probleemide ja loovülesannete lahendamisel; väärtustatakse kodukoha, Eesti muusikapärandit ja nüüdismuusikat. Järgitakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid; osaletakse ülekoolilistel, linna või maakonna muusikaüritustel; väärtustatakse ühislaulmist ja laulupidude traditsiooni edasi kandmist koorilaulja ja /või pillimängijana. Maailma rahvaste muusika, erinevate maailmavaadete ja religioonide tutvustamisega toetatakse sallivuse ja lugupidava suhtumise ning maailmavaatelistes küsimustes orienteerumise oskuste kujunemist. Õpilast suunatakse tegutsema eetilisel ja ohutul (sh autoriõigust arvestades) nii reaalsetes kui ka virtuaalsetes kultuurikeskkondades ning suhtuma kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia kujundatud keskkonda.

Muusikaõpetuse ainekavad 1.klass

Nädalatundide arv: 2

Osaoskus: laulmine			
	Õppesisu	Praktilised tööd	Mõisted
Õpitulemused 1) Õpilane on harjunud laulma sirge selja, püstise pea ja avatud suuga julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga kooris (kogu klassiga), ansambelis ja/või üksi; võtab osa ühislaulmisest; 2) väljendab laulu sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; pöörab tähelepanu lauldava laulu sõnadele; 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule; 4) laulab peast I kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kevadel“ ehk „Juba linnukesed...“ (eesti rahvaviis / J. H. Hermann ja P. Tekkel); 5) on tutvunud laulupidude traditsiooniga; 6) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega ja rakendab seda lauldes: laulab endale sobivas tessituuris astmemudeleid, kasutades astmeid SO,	Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast I kooliastme ühislause (Eesti hümn, „Kevadel“). Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatena nii kooris (kogu klassiga), ansambelis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus harjutakse kuulma ja kuulama nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse laulupidude traditsiooniga ja kaasatakse õpilasi koolikoori. Tekitatakse harjumus lauldes hoida loomulikku kehahoidu (sirge selg, püstine pea, avatud suu). Õpilasi suunatakse laulma julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga. Interpretatsioon. Mõtestatakse lauldava laulu sõnu, väljendamaks selle sisu ja meeleolu läbi erineva dünaamika (<i>piano</i> , <i>forte</i> , valjenedes, vaibudes) ja tempo (kiire, aeglane). Muusikaline kirjaoskus. Tutvutakse laulu õppimist toetava muusikateooriaga, sh mõistetega: viis, rütm, meetrum, löök, takt, taktijoon, lõpujoon, taktimõõt (2osaline ja 3-osaline taktimõõt), noot (noodipea ja noodivars). Tutvutakse rütmide, rütmifiguuride ja	Häälemängud (eakohased hääleharjutused, hingamisharjutused jne). Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansambelis ja üksi. Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel. Osalemine koolikoori tegevuses.	Mõisted Meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, esimene ja teine lõpp, regilaul, helilooja, luuletaja, koor, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), <i>forte</i> (valjult), valjenedes, vaibudes.

MI ja RA; teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi laulmisel.

pausiga rütmisilpide TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, paus abil ning teadvustatakse neid laulmisel.

Noodist laulmine. Õpitakse lugema noodist laulusõnu ning järgima rütmi ja meloodia liikumist. Õpitakse uusi laule noodist SO, MI ja RA astmetega. Tutvutakse erinevate noodimärkidega (kordusmärgid, esimene ja teine lõpp). Juhitakse tähelepanu laulu autoritele (helilooja ja luuletaja).

Vorm. Kirjeldatakse õpitavate laulude vormi läbi mõistete salm, refrään, eelmäng ja vahemäng.

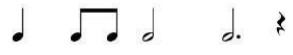
Relatiivsed astmed ja astmemudelid: SO, MI, RA.

Mudellaulud. Tutvutakse relatiivsete astmete ja nende käemärkidega. Kinnistatakse eri tessituurides eelkõige SO, MI ja RA astmetel põhinevaid astmemudeleid. Astmed paigutatakse astmetrepile või redelile ja noodijoonestikule.

Osaoskus: pillimäng

Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd	Mõisted
<p>1) Õpilane mängib keha- rütmi- ja plaatpillidel lihtsamaid <i>ostinato</i>'sid, kaas-, eel- ja/või vahemänge, kasutades õigeid mänguvõtteid; oskab nimetada enda koolis olevate rütmi- ja plaatpillide nimetusi;</p> <p>2) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega: teadvustab õpitud</p>	<p>Musitseerimisel kasutatakse teadlikult rütme, rütmifiguure ja pausi </p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris (kogu klassiga), ansamblis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus harjutakse kuulma ja kuulama nii enda kui ka teiste pillimängu.</p>	<p>Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus.</p> <p>Rütmimängud.</p> <p>Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel.</p>	<p>Meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, esimene ja teine lõpp, helilooja, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt),</p>
<p>rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel.</p>	<p>Kehapill. Tutvutakse kehapilli ning selle erinevate helide ja mänguvõimalustega. Rakendatakse kehapilli lihtsamates <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Rütmipillid. Tutvutakse oma koolis olevate rütmipillidega (kõlapulgad, triangel, võrutrumm, kõlatoru, marakad, rütmimunad, kuljused, tamburiin, taldrik, kastanjetid, agoogo, guiro, džembe, bongod, konga jt). Õpitakse rütmipillidel õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Plaatpillid. Tutvutakse oma koolis olevate plaatpillidega (ksülofon, kellamäng, metallofon, kõlaplaadid). Õpitakse plaatpilli pulkade õiget käeshoidmist ja õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille lihtsamates <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p>	<p>Rütmi ja meloodia improviseerimine plaatpillidel.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.</p> <p>Rütmi- ja fantaasiapillide meisterdamine.</p>	<p><i>forte</i> (valjult), valjenedes, vaibudes, kehapill, rütmipillid, plaatpillid.</p>

Osaoskus: muusikaline liikumine

Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd	Mõisted
<p>1) Õpilane väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas;</p> <p>2) tajub ja tunnetab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid: rütme, rütmifiguure ja pausi, erinevaid temposid;</p> <p>3) tantsib koos kaaslastega eesti laulu- ja ringmänge.</p>	<p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos (kogu klassiga), gruppides (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus harjutakse liikuma ja tunnetama nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu.</p> <p>Tutvutakse liikumise kaudu rütmide, rütmifiguuride ja pausiga </p> <p>Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu.</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes nende sisu ja pärimuslike traditsioonidega. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid.</p> <p>Harjutatakse ühistegevustes liikumist paaris, ühiselt ringjoonel (sõõris), vooris ja viirus .</p>	<p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas.</p> <p>Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine.</p> <p>Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust(vormi).</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.</p>	<p>Ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak.</p>
Osaoskus: muusikaline omalooming			

Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd	Mõisted
<p>Õpilane:</p> <p>1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);</p>	<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis (näiteks pinginaabriga) ja/või kõik koos (kogu klassiga). Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult.</p>	<p>Õpitud astmetele tuginedes meloodia improviseerimine.</p> <p>Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel.</p>	<p>meetrum, tempo, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, laul, muusikapala, salm, refrään, regilaul, liisusalml, helilooja, luuletaja, koor, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), <i>valjult</i> (forte), valjenedes, vaibudes.</p>

<p>2) loob lihtsaid rütmilismeloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.</p> <p>3) improviseerib astmemudelitele tuginedes;</p> <p>4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);</p> <p>5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel.</p> <p>6) on tutvunud muusikalise kirjaoskusega: kasutab omaloomingu loomisel astmeid SO, MI ja RA ja õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.</p>	<p>Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides. Improviseeritakse õpitud astmemudelitele (SO, MI, RA) tuginedes.</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja <i>ostinato</i>'sid ning esitatakse neid keha-, rütmi- ja plaatpillidel. Omaloomingut luues kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi</p> <p>Liikumine. Väljendatakse muusikapala karaktereid improviseeritud liikumise kaudu. Laulu meeleolule luuakse sobivad liigutused.</p>	<p>Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmekas esitamine.</p> <p>Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu.</p> <p>Muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine kunstitöodes.</p>	
<p>Osaoskus: muusika kuulamine</p>			

<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <p>1) avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara;</p> <p>2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit;</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta eakohaselt arvamust suuliselt või muul looval viisil.</p> <p>Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autorite ametitega (helilooja ja luuletaja). Uue repertuaari õppimisel juhitakse tähelepanu autoritele.</p> <p>Eesti rahvamuusika. Tutvutakse eesti rahvalaulude ja rahvapillidega.</p>	<p>Praktilised tööd (valik ideid õpetajale)</p> <p>Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine.</p> <p>Väljendab muusikapala karakterit kunstiteose kaudu.</p>	<p>Mõisted laul, muusikapala, meetrum, tempo, helilooja, luuletaja, kontsert ja publik, koor, orkester, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), <i>forte</i> (valjult), valjenedes ja vaibudes, kõrged ja madalad helikõrgused.</p>
<p>3) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala);</p> <p>4) on tutvunud eesti rahvapillidega ja kirjeldab neid.</p>	<p>Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala).</p> <p>Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.</p> <p>Kontsert. Tutvutakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadega.</p>	<p>Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).</p>	

2. klass

Nädalatundide arv :2

Osaoskus: laulmine

<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane oskab lauldes hoida loomulikku kehahoidu; on tutvunud laulmisele omaste hingamispõhimõtetega; laulab vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansamblis või kooris;</p> <p>2) väljendab laulu sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot; loeb iseseisvalt noodist laulusõnu;</p> <p>3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regillaule, eesti ja teiste rahvaste laule;</p> <p>4) laulab peast I kooliastme ühislaulu: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu koduke“ (muusika ja sõnad A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus / J. Oro); „Rongisõit“ (G. Ernesaks / E. Niit);</p> <p>5) on tutvunud laulupidude traditsiooniga;</p>	<p>Õppesisu</p> <p>1. klassis omandatud teadmiste kordamine.</p> <p>Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regillaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast I kooliastme ühislaulu: Eesti hümn, „Mu koduke“, „Tiliseb, tiliseb aisakell“, „Rongisõit“. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvutakse laulu autoritega (helilooja ja luuletaja).</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Kinnistatakse harjumust hoida laulmisel loomulikku kehahoidu</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Häälemängud (eakohased hääleharjutused, hingamisharjutused jne).</p> <p>Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansamblis ja üksi.</p> <p>Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel.</p>	<p>Mõisted</p> <p>meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, viis (meloodia), salm, refrään, esimene ja teine volt, fermaat, latern,</p>
---	---	--	--

6) mõistab eakohaselt muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes: laulab endale sobivad tessituuris astmemudeleid, kasutades astmeid SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RA_I ja (alumine) SO_I (pentatoonika); kinnistab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.

(sirge selg, püstine pea, avatud suu). Tutvutakse laulmisele omaste hingamise põhimõtetega. Lauldakse julgelt, ilmekalt ja selge diktsiooniga. Lauldakse *a cappella* ja saatega nii kooris (kogu klassiga), ansambelis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse laulupidude traditsiooniga ja kaasatakse õpilasi koolikoori.

Interpretatsioon. Mõtestatakse lauldava laulu sõnu, väljendamaks selle sisu ja meeleolu läbi erineva dünaamika (*piano*, *forte*, valjenedes, vaibudes) ja tempo (kiire, aeglane).

Muusikaline kirjaoskus. Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat, sh kinnistades mõisteid: viis (meloodia), rütm, meetrum, löök, takt, taktijoon, lõpujoon, taktimõõt (2-osaline ja 3-osaline taktimõõt), noot (noodipea ja noodivars). Kinnistatakse rütme, rütmifiguure ja

pausi rütmisilpide abil
TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, paus abil ning teadvustatakse neid laulmisel.

Noodist laulmine. Loetakse ladusalt noodist laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Õpitakse uusi laule noodist pentatooniliste astmete abil. Arvestatakse lauldes noodimärkidega (kordusmärgid, esimene ja teine volt, fermaat, latern, *segno*).

segno,
regilaul,
helilooja,
luuletaja,
eeslaulja ja
koor, dirigent,
piano (vaikselt),

forte (valjult),
valjenedes,
vaibudes.

Vorm. Kinnistatakse laule õppides mõisteid salm, refrään, eelmäng ja vahemäng.

Relatiivsed astmed ja astmemudelid: SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) **RA_I** ja (alumine) **SO_I** (**pentatoonika**). **Mudellaulud.** Kinnistatakse 1. klassis õpitud astmemudeleid koos käemärkidega. Tutvustatakse uusi relatiivseid astmeid. Kinnistatakse lauldes eri tessesuurides eelkõige SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) **RA_I** ja (alumine) **SO_I** astmetel põhinevaid astmemudeleid. Astmed paigutatakse astmetrepile või -redelile ja JO-võtme abil noodijoonestikule.

Osaoskus: pillimäng

<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane mängib keha- rütmi- ja plaatpillidel lihtsamaid <i>ostinato</i>'sid, kaas-, eel- ja/või vahemänge, kasutades õigeid mänguvõtteid; oskab nimetada enda koolis olevate rütmi- ja plaatpillide nimetusi; mängib ja improviseerib plaatpillidel meloodiat, toetudes pentatoonikale;</p> <p>2) on tutvunud väikekandle või plokkflöödi esmaste mänguvõtetega ja kasutab neid musitseerimisel.</p> <p>3) mõistab eakohaselt muusikalise kirjaoskuse tähtsust: teadvustab õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi musitseerimisel.</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Musitseerimisel kasutatakse rütme, rütmifiguure ja pausi .</p> <p>Plaatpillidel musitseerides toetutakse pentatoonikale.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris (kogu klassiga), ansambelis (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu.</p> <p>Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse esmaseid mänguvõtteid.</p> <p>Kehapill. Kehapilli rakendatakse lihtsamates <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus. Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel. Rütmi ja meloodia improviseerimine plaatpillidel, kasutades pentatoonikat. Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate ostinatode, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Musitseerimine väikekandlel või plokkflöödil, kasutades</p>	<p>Mõisted: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt (2- ja 3osaline), lõpujoon, volt, fermaat, latern, <i>segno</i>, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, viis (meloodia), salm,</p>
--	---	--	---

	<p>Rütmipillid. Musitseeritakse oma koolis olevatel rütmipillidel (kõlapulgad, triangel, võrutrumm, kõlatoru, marakad, rütmimunad, kuljused, tamburiin, taldrik, kastanjetid, agoogo, guiro, džembe, bongod, conga jt), kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Plaatpillid. Musitseeritakse oma koolis olevatel plaatpillidel (ksülofon, kellamäng, metallofon, kõlaplaadid), kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille lihtsamates <i>ostinatodes</i>, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Plaatpillidel musitseerides toetatakse pentatoonikale.</p> <p>Väikekannel, plokkflööt. Tutvutakse väikekandle või plokkflöödi esmaste mänguvõtetega, mida rakendatakse musitseerimisel.</p>	<p>esmaseid mänguvõtteid. Rütmipillide ja fantaasiapillide meisterdamine.</p>	<p>refraän, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt),</p> <p><i>forte</i> (valjult), valjenedes, vaibudes, kehapill, rütmipillid, plaatpillid.</p>
<p>Osaoskus: muusikaline liikumine</p>			

<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas;</p> <p>2) tajub ja tunnetab liikumise kaudu rütme, rütmifiguure ja pausi; tunnetab muusika erinevaid temposid ja väljendab dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu; arvestab liikudes enda ja teiste asukohaga ruumis;</p> <p>3) tantsib koos kaaslastega eesti laulu- ja ringmänge ning labajalavalssi ja rei(n)lendrit.</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos (kogu klassiga), gruppides (näiteks pingiridade kaupa jne) kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvutakse</p> <p style="text-align: center;"> </p> <p>liikumise kaudu rütmide, rütmifiguuride ja pausiga .</p> <p>Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas.</p>	<p>Mõiste ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak, labajalavalss (labajalg), rei(n)lender.</p>
	<p>väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu.</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Tantsitakse ühiselt eesti rahvatantse (labajalg ja reinlender), kasutades tantsude põhisamme. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus.</p>	<p>Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine.</p> <p>Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi).</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängude mängimine ja labajalavalssi ning rei(n)lenderi tantsimine.</p>	
<p>Osaoskus: muusikaline omalooming</p>			

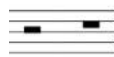
Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd	Mõisted
<p>1) Õpilane rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);</p> <p>2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel, kasutades õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi;</p> <p>3) improviseerib pentatoonika astmetele tuginedes;</p> <p>4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);</p> <p>5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel. 6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus: kasutab omaloomingu</p>	<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis (näiteks pinginaabriga) ja/või kõik koos (kogu klassiga). Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult.</p> <p>Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides. Improviseeritakse tuginedes pentatoonilistele astmetele (SO, MI, RA, LE, JO, (alumine) RA_I ja (alumine) SO_I).</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja <i>ostinato</i>'sid ning esitatakse neid keha-, rütmi- ja</p>	<p>Meloodia improviseerimine pentatoonikal.</p> <p>Lihtsate rütmilismeloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel.</p> <p>Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmeka esitamine.</p>	<p>laul, muusikapala, viis (meloodia), salm, refrään, meetrum, tempo, löök, takt, taktijoon, 2- ja 3-osaline taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid,</p>
<p>loomisel astmeid SO, MI, RA, LE, JO (alumine) RA_I ja (alumine) SO_I (pentatoonika) ja õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi.</p>	<p>plaatpillidel. Omaloomingut luues kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi ning pentatoonikat.</p> <p>Liikumine. Improviseeritud liikumise kaudu väljendatakse muusikapala karakterit. Luuakse laulu meeleoluga sobivad liigutused.</p>	<p>Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu.</p> <p>Väikekandel või plokkflöödil omaloomingu esitamine.</p> <p>Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.</p>	<p>regilaul, liisusalme, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, koor, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), <i>valjult</i> (forte), valjenedes, vaibudes.</p>
<p>Osaoskus: muusika kuulamine</p>			

<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane avaldab eakohaselt arvamust kogetud muusikaelamusest, kasutades õpitud oskussõnavara;</p> <p>2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb eakohaselt kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit; 3) eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala);</p> <p>4) eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapäille ning kirjeldab neid.</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil.</p> <p>Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autorite ametitega (helilooja ja luuletaja). Uue repertuaari õppimisel tutvutakse autoritega. Otsitakse erinevatest infoallikatest autoritest teavet õpetaja suunamisel.</p> <p>Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvalaule ja rahvapäille. Eristatakse regilaulus ühe- ja kaherealist regiviisi. Tutvutakse erinevate eesti rahvapillidega (kannel, hiiu kannel, lõõtspill, sarved, viled, torupill), neid eristatakse kuuldeliselt.</p> <p>Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine.</p> <p>Väljendab muusikapala karakterit kunstiteose kaudu.</p> <p>Rahvapillide kuulamine/vaatamine ja nende eristamine kõla ja välimuse järgi.</p> <p>Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).</p>	<p>Mõisted: laul, muusikapala, meetrum, tempo, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, koor, orkester, kontsert ja publik, eesti rahvapillid, dirigent, <i>piano</i> (vaikselt), <i>forte</i> (valjult), valjenedes ja vaibudes.</p>
	<p>ja muusikapala). Tutvutakse erinevate esituskoosseisudega (solist, ansambel, koor).</p> <p>Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.</p> <p>Kontsert. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid.</p>		

3. klass

Nädalatundide arv: 2

Osaoskus: laulmine			
<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansamblis või kooris;</p> <p>2) väljendab lauldes muusika sisu ning meeolelu;</p> <p>3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule;</p> <p>4) laulab peast I kooliastme ühislause: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Lapsed, tupp“ (sõnad E. L. Wöhrmann) „Teele, tee, kurekesed“ (sõnad Fr. Kuhlbars), „Uhti, uhti, uhkesti“ (eesti rahvaviis / A. Piirikivi), „Emakesele“ (M. Härma / A. OengoJohanson)</p>	<p>Õppesisu</p> <p>1. ja 2. klassis omandatud teadmiste kordamine.</p> <p>Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast I kooliastme ühislause: Eesti hümn, „Lapsed tupp“, „Uhti, uhti uhkesti“, „Teele, tee, kurekesed“, „Emakesele“. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvustatakse laulu autoreid.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse laulupidude traditsiooniga ja kaasatakse õpilasi koolikoori.</p> <p>Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeolelu, kasutades erinevat dünaamikat (<i>piano, forte, crescendo, diminuendo</i>) ja tempo (kiire, aeglane).</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Häälemängud (eakohased hääleharjutused, hingamisharjutused jne).</p> <p>Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansamblis ja üksi.</p> <p>Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel.</p>	<p>Mõisted:</p> <p>meetrum, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, volt, sidekaar, pidekaar, fermaat, latern, <i>segno</i>, süsteem, kaanon, regilaul, helilooja, luuletaja, eeslaulja ja koor, dirigent, dünaamika, <i>piano, forte, crescendo, diminuendo</i>, noodivältused</p>

<p>5) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, arutleb suuliselt kogetu üle;</p> <p>6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes.</p>	<p>Muusikaline kirjaoskus. Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Kinnistatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi ning õpitakse uusi rütme, rütmifiguure rütmisilpide TI-RI-TI-RI, TAI-RI abil ning poolpaus, tervetaktpaus ning teadvustatakse neid laulmisel.</p> <p>Seostatakse noodipikkuste silpnimetusi noodivältustega (TA = veerandnoot jne).</p> <p>Noodist laulmine. Loetakse ladusalt noodist laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Õpitakse lihtsamaid laule noodist kasutades kõiki õpitud astmeid. Laulmisel arvestatakse tuttavate ja uute noodimärkidega (sidekaar, pidekaar, süsteem).</p> <p>Vorm. Teadvustatakse õpitavate laulude vormi läbi mõistete salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. Tutvutakse kaanoni laulmise põhimõtete ja esitatakse neid.</p> <p>Relatiivsed astmed ja astmemudelid.</p> <p>Mudellaulud. Kinnistatakse tuttavaid astmemudeleid koos käemärkidega. Tutvustatakse uusi astmeid (NA, DI, ülemine JO'). Kinnistatakse eri tessituurides kõiki põhiasastmeid. Astmed paigutatakse astmetrepile või -redelile ja JO-võtme abil noodijoonestikule.</p> <p>Tutvutakse JO- ja RA-astmeridadega.</p>	<p>Kaanonite laulmine.</p> <p>I kooliastme ühislaulude kordamine.</p> <p>Osalemine koolikoori tegevuses.</p>	<p>(veerandnoot, veerandpaus, poolnoot, poolpaus jne), pooltoon, tervetoon, põhiheli, JO-astmerida, RA-astmerida, improvisatsioon, žanr, marss, valss, polka.</p>
<p>Osaoskus: pillimäng</p>			

Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd	Mõisted: meetrum, takt,
<p>1) Õpilane rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates <i>ostinato</i>'des ja/või kaasmängudes;</p> <p>2) musitseerib väikekandelil või plokkflöödil esmaseid mänguvõtteid kasutades;</p> <p>3) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus.</p>	<p>Musitseerimisel kasutatakse rütme, rütmifiguure ja pause </p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Kehapill. Rakendatakse kehapilli lihtsamates <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevate rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille lihtsamates <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandelil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p>	<p>Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus.</p> <p>Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel.</p> <p>Rütmi ja meloodia improviseerimine plaatpillidel.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.</p> <p>Kaanonite esitamine.</p> <p>Musitseerimine väikekandelil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p>	<p>taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, volt, sidekaar, pidekaar, fermaat, latern, <i>segno</i>, süsteem, kaanon, helilooja, dirigent, dünaamika, <i>piano, forte, crescendo, diminuendo</i>, noodivältused (veerandnoot, veerandpaus, poolnoot, poolpaus jne), pooltoon, tervetoon, põhiheli, JO-astmerida, RA-astmerida, improvisatsioon.</p>
<p>Osaoskus: muusikaline liikumine</p>			

<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas;</p> <p>2) kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid;</p> <p>3) tantsib eesti laulu- ja ringmänge;</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise</p> <p>kaudu. Tutvustatakse liikumise kaudu rütme, rütmifiguure ja pause</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas.</p>	<p>Mõisted: ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak, labajalavalss (labajalg), rei(n)lender, marss, valss, polka.</p>
<p>4) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda liikumisel.</p>	<p>Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Liigutakse marsisammul erinevates tempodes.</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus. Tutvutakse valsi ja polka põhisammudega.</p>		
<p>Osaoskus: muusikaline omaloomin g</p>			

<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);</p> <p>2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;</p> <p>3) improviseerib astmemudelitele tuginedes;</p> <p>4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);</p> <p>5) kasutab loovliikumist muusika meeolelu väljendamisel;</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult.</p> <p>Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides.</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja <i>ostinato</i>'sid ning esitatakse neid keha-, rütmi- ja plaatpillidel.</p> <p>Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi.</p> <p>Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse laulu meeoleluga sobivad liigutused.</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Meloodia ja rütmi improviseerimine.</p> <p>Lihtsate rütmilismeloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel.</p> <p>Rütmikaanonite loomine ja esitamine.</p> <p>Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmeka esitamine.</p> <p>Muusika meeolelu väljendamine loovliikumise kaudu.</p>	<p>Mõisted: laul, muusikapala, salm, refrään, meetrum, tempo, takt, taktijoon, 2- ja 3- osaline taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, pidekaar, sidekaar, süsteem, kaanon, regilaul, liisusalme, helilooja, luuletaja, solist, eeslaulja, ansambel, duo, duett, koor, dirigent, <i>piano</i>, <i>forte</i>, <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i>.</p>
<p>6) väljendab muusika meeolelu kunstitöodes;</p> <p>7) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus.</p>		<p>Väikekandlel või plokkflöödil omaloomingu esitamine.</p> <p>Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeolelu ja/või karakteri väljendamine.</p>	

Osaoskus: muusika kuulamine			
<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <p>1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil;</p> <p>2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara ning muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);</p> <p>3) eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, sh muusikažanre (marss, valss, polka);</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil.</p> <p>Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega (helilooja ja luuletaja). Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega, näiteks Gustav Ernesaks, Miina Härma, Wolfgang Amadeus Mozart, Pjotr Tšaikovski jne.</p> <p>Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldu. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapäile ning kirjeldatakse neid.</p> <p>Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala). Tutvutakse erinevate esituskoosseisudega (solist, duo, duett, ansambel, koor, orkester). Eristatakse kuuldeliselt muusikažanre (marss, valss, polka).</p> <p>Kontsert. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid.</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine. Väljendab muusikapala karakterit kunstiteose kaudu. Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks Gustav Ernesaks, Miina Härma, Wolfgang Amadeus Mozart, Pjotr Tšaikovski jt, teoste kuulamine (helilooja ja loomingu seostamine, nt muusikaviktoriin). Erinevate muusikažanrite (marss, valss, polka) kuulamine ja eristamine.</p>	<p>Mõisted:</p> <p>laul, muusikapala, salm, refrään, meetrum, takt, taktijoon, 2- ja 3-osaline taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, pidekaar, sidekaar, süsteem, tempo, regilaul, liisusalml, helilooja, luuletaja, vokaalmuusika, instrumentaalmuusika, solist, eeslaulja, ansambel, duo, duett, koor, dirigent, <i>piano</i>, <i>forte</i>, <i>crescendo</i>, <i>diminuendo</i>, žanr, marss, valss,</p>
<p>4) otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapäile ning kirjeldab neid.</p>	<p>Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.</p>	<p>Rahvapillide kuulamine/vaatamine ja nende eristamine kõla ja välimuse järgi. Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).</p>	<p>polka, eesti rahvamuusika.</p>

4. klass

Nädalatundide arv on kaks

Osaoskus: laulmine

Õpitulemused

- 1) Õpilane suunab lauldes meloodiat endale sobivas tessituuris võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt;
- 2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 3) väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislaulu: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa armas“ (saksa rahvaviis/ M. Körber), „Püha öö“ (F. Gruber / J. Mohr, tõlkinud K. A. Hermann)

Õppesisu

Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes omandatud oskusi ja teadmisi.

Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast II kooliastme ühislaulu: Eesti hümn, „Mu isamaa armas”, „Püha öö”. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvutakse laulu autoritega.

Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Pööratakse tähelepanu meloodia puhtale intoneerimisele, arvestades hääle isikupära ja sobivat tessituuri. Lauldakse *a cappella* ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Jätkatakse

Praktilised tööd

Loomuliku kehahoiu ja laulmisele omaste hingamis põhimõtete kinnistamine.

Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansambelis ja üksi.

Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel.

Kaanonite laulmine.

Mõisted: korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid.

Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, *mezzopiano*, *mezzoforte*, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, viulivõti, tähtnimetused, 1-, 2-, 3osaline vorm.

<p>4) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib eakohaselt kogetut suuliselt;</p> <p>6) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid.</p>	<p>tutvumist laulupeo traditsiooniga, kaasatakse õpilasi koolikoori.</p> <p>Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat (<i>piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo, diminuendo</i>) ja tempot (kiire, aeglane).</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Kinnistatakse laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Õpitakse uusi rütme, rütmifiguure rütmisilpide TI, (paus), TI-TI-RI, TI-RI-TI,</p> <p>TA-I-TI, TA-A-A-A abil ning teadvustatakse neid laulmisel.</p> <p>Noodipikkuste silpnimetused kinnistatakse noodivältustega (TA = veerandnoot jne). Selgitatakse taktimõõdu kahe numbriga tähendust.</p> <p>Tutvutakse 4-osalise taktimõõdu (C) ja eeltaktiga. •</p> <p>Relatiivsed astmed ja astmemudelid.</p> <p>Mudellaulud. Kinnistatakse ja korratakse tuttavaid astmeid koos käemärkidega. Seostatakse JO- ja RAastmerida duur- ja moll-helilaadi ja kolmkõladega. Eristatakse helilaade kõlaliselt (duur ja moll). Kinnistatakse astmemudeleid mudellaulude abil. •</p> <p>Absoluutsed helikõrgused. Tutvutakse noodinimetustega (c-d-e jne). Paigutatakse noodid noodijoonestikule viiulivõtme abil. Õpitakse lihtsamaid laule tähtnimetustega.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Noodist laulmine. Loetakse ladusalt noodist laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Lauldakse noodist uusi laule astme- ja 	<p>I kooliastme ühislaulude kordamine.</p> <p>Osalemine koolikoori tegevuses.</p>	
---	---	---	--

	<p>tähtnimetustega. Laulmisel arvestatakse õpitud noodimärkidega.</p>		
--	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Vorm. Teadvustatakse õpitavate laulude vormi läbi õpitud mõistete. Lauldakse kaanoneid. Tutvutakse 1-, 2- ja 3-osalise lihtvormiga. 		
Osaoskus: pillimäng			

<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane jätkab I kooliastmes omandatud pillimänguoskuste arendamisega ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes);</p> <p>2) musitseerib plokkflöödil ja/või väikekandelil või muul meloodiapillil, kasutades õpitud mänguvõtteid; rakendab pillimängus digivõimalusi;</p> <p>3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga;</p> <p>4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes.</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Musitseerimisel kasutatakse teadlikult uusi rütme ja rütmifiguure lisaks õpitutele.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu.</p> <p>Noodist mängimisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid ning seostatakse neid absoluutse noodisüsteemiga.</p> <p>Kehapill. Rakendatakse kehapilli <i>ostinatodes</i>, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid toetudes absoluutsele noodisüsteemile.</p> <p>Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandelil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus.</p> <p>Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel.</p> <p>Rütmi ja meloodia esitamine või improviseerimine plaatpillidel.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.</p> <p>Kaanonite esitamine.</p> <p>Musitseerimine väikekandelil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Lihtsamate meloodiate esitamine klahvpillidel või</p>	<p>Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid.</p> <p>Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, viulivõti, tähtnimetused, 1-, 2-, 3osaline vorm, klaviatuur.</p>
---	---	--	--

	<p>Klaviatuur. Seostatakse absoluutseid helikõrgusi (tähtnimetusi) kindlate asukohtadega klaviatuuril ja mängitakse lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril (klaveril, süntesaatoril, erinevatel digitaalsetel rakendustel jne).</p>	erinevatel digitaalsetel rakendustel.	
Teema: muusikaline liikumine			
<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas;</p> <p>2) väljendab liikumise kaudu eesti rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse;</p> <p>3) rakendab liikumises muusikateadmisi.</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvutakse liikumise kaudu uute rütmide ja rütmifiguuridega ja pausidega (TI, kaheksandikpaus, TI-TIRI, TI-RI-TI, TA-I-TI, tervenoot,) tervepaus).</p> <p>Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu.</p> <p>Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamiseks muusikapala vormi (1-, 2-, 3-osaline lihtvorm).</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus. Tantsitakse valssi ja polkat, kasutades põhisamme.</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas.</p> <p>Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine.</p> <p>Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi).</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.</p>	<p>Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid.</p> <p>Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3osaline vorm, klaviatuur.</p>
Osaoskus: muusikaline omalooming			

Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd Meloodia ja rütmi improviseerimine.	Korratakse ja kinnistatakse I
---------------------	-----------------	---	----------------------------------

<p>1) Õpilane julgeb loomeideedega katsetada;</p> <p>2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või <i>ostinato</i>'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas;</p> <p>3) improviseerib astmemudelitele tuginedes;</p> <p>4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne);</p> <p>5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda.</p>	<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides, rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi.</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja <i>ostinato</i>'sid ning esitatakse neid üksi või rühmas.</p> <p>Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandel ja/või plokkflöödil esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse rütmimängudele uusi liigutusi.</p> <p>Digivahendid. Tutvutakse erinevate digitaalsete rakendustega, rikastamaks omaloomingut.</p>	<p>Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. Rütmikaanonite loomine ja esitamine.</p> <p>Meloodia noodistamine, kasutades relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi. Omaloomingu esitamine meloodiapillil.</p> <p>Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmikas esitamine.</p> <p>Muusika meeolelu väljendamine loovliikumise kaudu.</p> <p>Omaloomingu rikastamine, kasutades digitaalseid rakendusi.</p> <p>Väikekandel või plokkflöödil omaloomingu esitamine.</p> <p>Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeolelu ja/või karakteri väljendamine.</p>	<p>kooliastmes õpitud mõisteid.</p> <p>Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, 4- osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3osaline vorm, klaviatuur.</p>
<p>Osaoskus: muusika kuulamine</p>			

<p>Õpitulemused</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Õpilane kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat, kasutades õpitud muusika oskussõnavara; 2) tunneb ja eristab eesti rahvapille; 3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet; 4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; oskab nimetada oma koolis ja/või kodukohas tegutsevaid koore ja nende dirigente; 5) eristab kuuldeliselt pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid); 6) analüüsib külastatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult; jagab kogemusi kaaslastega. 	<p>Õppesisu</p> <p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil. Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega. Otsitakse õpetaja suunamisel erinevatest infoallikatest autorite kohta teadmisi ning jagatakse neid klassikaaslastega. Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega.</p> <p>Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldu. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille (hiu kannel, kannel, löötpill, torupill, sarved, viled, parmupill jt) ning kirjeldatakse neid.</p> <p>Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat ja esituskoosseise. Kuulatakse ja võrreldakse hääle- ja kooriliike. Kuulatakse erinevaid pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid) ja eristatakse pillirühmi kõla ja välimuse järgi.</p> <p>Kontsert. Korratatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. Kirjeldatakse külastatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult. Tutvutakse Eesti ooperiteatritega (Rahvusoper Estonia ja teater Vanemuine).</p> <p>Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Muusikapala või laulu meeoleu ja/või karakteri kirjeldamine.</p> <p>Muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu.</p> <p>Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojate teoste kuulamine.</p> <p>Lihtsamate kuulamistestide läbiviimine (näiteks pilli-, häälerühmade ja rahvapillide eristamine, heliloojate loomingu seostamine autoriga jne).</p> <p>Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).</p> <p>Esitlused/plakatid pillide, hääleliikide või autorite kohta.</p>	<p>Korratatakse ja kinnistatakse I kooliastmes õpitud mõisteid.</p> <p>Uued mõisted: eeltakt, dünaamika, <i>mezzopiano</i>, <i>mezzoforte</i>, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, tähtnimetused, 1-, 2-, 3osaline vorm, klaviatuur, rahvapillid, klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, lastehääled, naishääled, meeshääled, mudilaskoor, poistekoor, lastekoor, naiskoor, meeskoor, segakoor, ühendkoor.</p>
---	--	---	--

5. klass

Nädalatundide arv on kaks

Osaoskus: laulmine

--	--	--

Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd	Mõisted
<p>1) Õpilane laulab endale sobivas tessesuuris ja hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt;</p> <p>2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälsed laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;</p> <p>3) väärtustab ühislaulmist, laulab II kooliastme ühislaulu: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eesti lipp“ (E. Võrk / M. Lipp), „Meil aiaäärne tänavas“ (eesti rahvalaul / L. Koidula)</p> <p>4) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;</p> <p>5) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust. Kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid, sidudes neid absoluutse noodisüsteemiga.</p>	<p>Korratakse ja kinnistatakse 4. klassis omandatud oskusi ja teadmisi.</p> <p>Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, eristades neid üksteisest. Jätkatakse ühe- ja kahehäälsed laulude, kaanonite ning teiste rahvaste laulude laulmist. Õpitakse laulma peast II kooliastme ühislaulu: Eesti hümn, „Eesti lipp“. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvustatakse laulu autoreid.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Järgitakse meloodia õiget intoneerimist, arvestades hääle isikupära ja sobiva tessesuuriga.</p> <p>Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeoleolu, kasutades erinevat dünaamikat (<i>piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo, diminuendo</i>) ja tempot (kiire, aeglane). Tutvustatakse erinevaid itaaliakeelseid tempotermineid, näiteks <i>ritenuto, accelerando, largo, andante, moderato, allegro</i> jne.</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Kinnistatakse õpitud rütme,</p>	<p>Erinevad hääleharjutused ja häälemängud.</p> <p>Eakohaste ühislaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine.</p> <p>Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel.</p> <p>Kaanonite laulmine.</p> <p>Helistike laulmine tähtnimetustega. 4. klassi ühislaulude kordamine.</p> <p>Osalemine koolikoori tegevuses.</p>	<p>Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, diees, bemoll, bekarr, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid, muusikal.</p>

rütmifiguure ja pause. Noodipikkuste silpnimetused kinnistatakse noodivältustega (TA-veerandnoot jne). Kinnistatakse taktimõõdu kahe numbriga tähendust. **Relatiivsed astmed ja astmemudelid.** Kinnistatakse ja korratakse tuttavaid astmeid koos käemärkidega. Eristatakse helilaade kõlaliselt (duur ja moll). Seostatakse duur- ja mollhelilaadi helistikega (paralleelhelistikud C-a, G-e, F-d). **Absoluutsed helikõrgused.** Kinnistatakse tähtnimetusi (c-d-e jne). Paigutatakse noodid noodijoonestikule viiulivõtme abil. Tutvustatakse erinevaid alteratsioonimärke: diees, bemoll, bekarr

b   ♭

Õpitakse lihtsamaid laule tähtnimetustega. **Noodist laulmine.** Lauldes järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Lauldakse noodist uusi laule astme- ja tähtnimetustega (helistike määramine). Laulmisel arvestatakse õpitud noodimärkidega. **Vorm.** Teadvustatakse õpitavate laulude vorm ja kinnistatakse 1-, 2- ja 3-osalise lihtvormi. Jätkatakse kaanonite laulmist. Tutvutatakse skertso žanriga.

Osaoskus: pillimäng

Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd	Mõisted
<p>1) Õpilane süvendab varasemalt omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes);</p> <p>2) musitseerib muusikateadmisi ja oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandelil või muul meloodiapillil, kasutades õpitud mänguvõtteid; rakendab pillimängus digivõimalusi;</p>	<p>Musitseerimisel kasutatakse teadlikult õpitud rütme, rütmifiguure ja pause.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu.</p> <p>Noodist mängimisel toetutakse absoluutsele noodisüsteemile.</p>	<p>Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel.</p> <p>Rütmi ja meloodia esitamine või improviseerimine plaatpillidel.</p>	<p>Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.</p> <p>Uued mõisted: tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, diees, bemoll,</p>

<p>3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga;</p> <p>4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes.</p>	<p>Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid ning seostatakse neid absoluutse noodisüsteemiga.</p> <p>Kehapill. Rakendatakse kehapilli <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid toetudes absoluutsele noodisüsteemile.</p> <p>Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandelil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid. Klaviatuur. Paigutatakse absoluutseid helikõrgusi (tähtnimetusi) klaviatuurile (klaver, erinevad rakendused) ja mängitakse õpitud helistikke ja lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril.</p>	<p>Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.</p> <p>Kaanonite esitamine.</p> <p>Musitseerimine väikekandelil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Lihtsamate meloodiate esitamine klahvpillidel või erinevatel digitaalsetel rakendustel.</p>	<p>bekarr, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul.</p>
<p>Osaoskus: muusikaline liikumine</p>			

Õpitulemused 1) Õpilane tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas; 2) väljendab liikumise kaudu Eesti rahvamuusikale iseloomulikke	Õppesisu Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Tajutakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse	Praktilised tööd Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine	Mõisted Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid. Uued mõisted: tempo, metronoom, meloodia, folkloor, rahvatants,
karaktereid ning tantsib lihtsamaid tantse; 3) rakendab liikumises muusikateadmisi.	dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (1-, 2-, 3-osaline lihtvorm). Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus. Tantsitakse erinevaid rahvatantse, kasutades nende põhisamme.	liikumise kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi). Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.	sõõrtantsud, voortantsud, polka, labajalavalss, reinlender.
Osaoskus: muusikaline omalooming			

<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane julgeb loomeideedega katsetada;</p> <p>2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või <i>ostinato</i>'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas;</p> <p>3) improviseerib astmemudelitele tuginedes;</p> <p>4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärssse, laulusõnu jne);</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilismeloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Laulmine. Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste.</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja <i>ostinatosid</i> ning esitatakse neid üksi või rühmas. Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandel ja/või plokkflöödil esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Meloodia ja rütmi improviseerimine.</p> <p>Lihtsate rütmilismeloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel.</p> <p>Rütmikaanonite loomine ja esitamine. Meloodia noodistamine, kasutades relatiivset ja/või absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Omaloomingu esitamine meloodiapillil. Lihtsamate tekstide loomine ja nende</p>	<p>Mõisted</p> <p>Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.</p> <p>Uued mõisted: tempo, metronoom, meloodia, helistik, toonika, paralleelhelistik, diees, bemoll, bekarr, folkloor, vanem rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriim, lõppriim, regilaulu liigid.</p>
--	---	---	--

<p>5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda.</p>	<p>Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse rütmimängudele uusi liigutusi.</p> <p>Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega.</p>	<p>ilmekas esitamine. Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu. Omaloomingu rikastamine, kasutades digitaalseid rakendusi.</p> <p>Väikekandlel või plokkflöödil omaloomingu esitamine.</p> <p>Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine.</p>	
<p>Osaoskus: muusika kuulamine</p>			

Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd	Mõisted
<p>1) Õpilane kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades;</p> <p>2) tunneb eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi;</p> <p>3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite kohta teavet ning tutvustab seda kaaslasele;</p> <p>4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore;</p>	<p>Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil.</p> <p>Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega. Otsitakse õpetaja suunamisel erinevatest infoallikatest autorite kohta teadmisi ning jagatakse neid klassikaaslastega. Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega.</p> <p>Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldut. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille (hiiu kannel, kannel, lõõtspill, torupill, sarved, viled, parmupill jt) ning kirjeldatakse neid. Tutvutakse rahvalaulu liikidega ja erinevate rahvatantsudega. Kuulatakse erinevaid pärimusmuusika töötlusi.</p>	<p>Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine.</p> <p>Muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu.</p> <p>Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojate teoste kuulamine. Lihtsamate kuulamistestide läbiviimine (näiteks pilli-,</p>	<p>Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.</p> <p>Uued mõisted: muusika väljendusvahendid, tempo, meloodia, rütm, tämber, metronoom, kulminatsioon, laulupidu, dirigent, kooriliigid, orkestriliigid, folkloor, vanem</p>
<p>5) eristab kuuldeliselt erinevaid orkestriliike ja nende pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid);</p> <p>6) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslasega;</p> <p>7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust.</p>	<p>Vokaal- ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat ning erinevaid esituskoosseise. Kuulatakse ja võrreldakse hääle- ja kooriliike. Tutvustatakse kodukoha ja Eesti erinevaid koore ja dirigente. Tutvustatakse erinevaid orkestriliike ja nende pillirühmi. Kontsert. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid.</p> <p>Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult.</p> <p>Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.</p>	<p>häälerühmade ja rahvapillide eristamine, heliloojate loomingu seostamine autoriga jne). Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne). Esitlused/plakatid pillide, hääleliikide või autorite kohta.</p>	<p>rahvalaul ehk regilaul, uuem rahvalaul, regivärss, algriiim, lõppriim, regilaulu liigid.</p>

6. klass

Nädalatundide arv on üks

Osaoskus: laulmine			
<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane laulab hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt;</p> <p>2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;</p> <p>3) väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislaulu: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Kui Kungla rahvas“ (K. A. Hermann / Fr, Kuhlbars), „Majakene mere ääres“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa)</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Korratakse ja kinnistatakse 5. klassis omandatud oskusi ja teadmisi.</p> <p>Repertuaar. Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehääelseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. Väärtustatakse ühislaulmist, lauldakse peast II kooliastme ühislaulu: Eesti hümn, „Kui Kungla rahvas“, „Majakene mere ääres“.</p> <p>Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse hääle isikupära arvestades võimalikult puhta intonatsiooniga, loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt <i>a cappella</i> ja saatena nii kooris, ansambelis kui ka üksi. Osaletakse laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Loomuliku kehahoiu ja laulmisele omaste hingamispõhimõtete kinnistamine.</p> <p>Eakohaste ühislaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine.</p> <p>Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel.</p> <p>Kaanonite laulmine.</p> <p>Helistike laulmine tähtnimetustega.</p>	<p>Mõisted</p> <p>Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.</p>

<p>5) osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;</p> <p>6) rakendab lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutab laulu õppides relatiivseid astmeid.</p>	<p>analüüsitakse kogetut suuliselt ja kirjalikult.</p> <p>Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat ja tempot. Kinnistatakse erinevaid itaaliakeelseid tempotermineid.</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Rakendatakse lauldes muusikalist kirjaoskust, kasutatakse laulu õppides relatiivseid astmeid ja absoluutseid helikõrgusi. Noodist lauldes järgitakse rütmi ja meloodia liikumist ning arvestatakse õpitud noodikirja märkidega. Kinnistatakse õpitud helistikke (C-a, G-e, F-d), seostades neid duur- ja moll-helilaadiga. Selgitatakse õpitavate laulude vormi.</p>	<p>4. ja 5. klassi ühislaulude kordamine.</p> <p>Osalemine koolikoori tegevuses.</p>	
<p>Osaoskus: pillimäng</p>			

Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd	Mõisted
<p>1) Õpilane süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskusi ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes);</p> <p>2) musitseerib muusikateadmisi ja -oskusi kasutades plokkflöödil ja/või väikekandelil või muul meloodiapillil; rakendab pillimängus digivõimalusi;</p> <p>3) seostab absoluutseid helikõrgusi noodipildis klaviatuuri ja/või õpitava muusikainstrumendiga;</p> <p>4) rakendab muusikalist kirjaoskust musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes.</p>	<p>Musitseerimisel kasutatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Noodist mängimisel kinnistatakse absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansamblis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu.</p> <p>Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid ning seostatakse neid absoluutse noodisüsteemiga ja helistikega.</p> <p>Kehapill. Rakendatakse kehapilli <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.</p> <p>Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevatel rütmipillidel, kasutades pillide õigeid mänguvõtteid.</p>	<p>Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel.</p> <p>Rütmi ja meloodia esitamine või improviseerimine plaatpillidel.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.</p> <p>Kaanonite esitamine.</p> <p>Musitseerimine väikekandelil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p>	<p>Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.</p>

	<p>Rakendatakse rütmipille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevatel plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid.</p> <p>Rakendatakse plaatpille <i>ostinato</i>'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. Esitatakse plaatpillidel meloodiaid, kinnistades absoluutset noodisüsteemi.</p> <p>Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandel või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Klaviatuur. Paigutatakse absoluutsed helikõrgused (tähtnimetused) klaviatuurile (klaver, erinevad rakendused) ja mängitakse õpitud helistikke ja lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril.</p>	<p>Lihtsamate meloodiate esitamine klahvpillidel või erinevatel digitaalsetel rakendustel.</p>	
<p>Osaoskus: muusikaline liikumine</p>			

Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd	Mõisted
<p>1) Õpilane tunnetab, analüüsib ja väljendab liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas;</p> <p>2) väljendab liikumise kaudu Eesti ja teiste maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse;</p> <p>3) rakendab liikumises muusikateadmisi.</p>	<p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause.</p> <p>Tajutakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi.</p>	<p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas.</p> <p>Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine.</p>	<p>Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.</p>
	<p>Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Teiste maade rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Tutvutakse valikuliselt erinevate maade rahvatantsudega, kasutades nende põhisamme.</p>	<p>Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust (vormi).</p> <p>Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.</p> <p>Teiste maade lihtsamate põhisammude või lihtsamate tantsude tantsimine.</p>	
<p>Osaoskus: muusikaline omalooming</p>			

<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane julgeb loomeideedega katsetada; on lahendusi otsides püsiv ja järjekindel;</p> <p>2) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge või ostinato`sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel; esitleb neid üksi või rühmas; 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes;</p> <p>4) loob muusikale lihtsaid tekste (regivärsse, laulusõnu jne);</p> <p>5) loob muusikateadmisi ja -oskusi rakendades üksi ja/või rühmas lihtsa instrumentaalpala, esitab seda.</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse õpitud muusikalist kirjaoskust.</p> <p>Laulmine. Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste.</p> <p>Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge, <i>ostinato</i> `sid ning muusikapalu, mida esitatakse üksi või rühmas.</p> <p>Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandlel ja/või plokkflöödil esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid.</p> <p>Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu.</p>	<p>Praktilised tööd Meloodia ja rütmi improviseerimine.</p> <p>(Lihtsate) rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel. Rütmi- ja/või plaatpillidel. Rütmi- ja/või plaatpillidel. Rütmi- ja/või plaatpillidel. Rütmi- ja/või plaatpillidel.</p> <p>(Lihtsamate) tekstide loomine ja nende ilmeka? esitamine. Muusika meeolelu väljendamine loovliikumise kaudu. Digitaalsete rakenduste kasutamine. Väikekandlel või plokkflöödil</p>	<p>Mõisted</p> <p>Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.</p>
	<p>Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega.</p>	<p>omaloomingu esitamine. Kunstitöodes kuulatud muusika või laulu meeolelu ja/või karakteri väljendamine.</p>	
<p>Osaoskus: muusika kuulamine</p>			

<p>Õpitulemused</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Õpilane kirjeldab ja analüüsib kuulatud muusikat muusika oskussõnavara ja kirjaoskust kasutades; 2) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu liike, rahvapäille ja -tantse, teab oma kodukoha ja Eesti rahvamuusika sündmusi; 3) otsib infot ning uurib kuulatud heliteoste autorite ja kodukoha loomeinimeste loometegevust ning tutvustab seda kaaslastele; 4) kuulab ning võrdleb hääle- ja kooriliike; tunneb kodukoha koore ja dirigente ning tuntumaid Eesti koore; 5) eristab kuuldelt sümfooniaorkestri pille ja pillirühmi; 6) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule ja nähtule hinnangu ning jagab kogemusi kaaslastega; 	<p>Õppesisu</p> <p>Kirjeldatakse ja analüüsitakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või kirjalikult muusika oskussõnavara kasutades või muul looval viisil.</p> <p>Autorid. Uuritakse valikuliselt (nt eesti heliloojad, õpitava maa helilooja(d)) kuulatud heliteose autori loometegevust, kasutades teabe leidmiseks erinevaid infoallikaid. Tutvustatakse infot kaaslastele. Tutvutakse muusikateose interpreteerimisvõimalustega (töötlus, orkestratsioon, remiks, kaver).</p> <p>Euroopa rahvaste muusika. Tutvutakse valikuliselt Soome, Rootsi, Norra, Läti, Leedu, Poola, Saksamaa, Austria, Suurbritannia, Venemaa muusikatraditsioonidega. Arutelude ja vestluste käigus võrreldakse õpitud rahvaste muusikat eesti rahvamuusikaga, nt leitakse erinevusi ja sarnasusi eesti rahvapillidega (pillirühm, kuju, kõla).</p> <p>Laulupidude traditsioon, teekond läbi aja heliloojate Aleksander Kunileid, Karl August Hermann, Miina Härma, Gustav Ernesaks, Veljo Tormis, Rene Eespere, Alo Mattiisen, Olav Ehala, Rasmus Puur, Pärt Uusberg jt loomingu näitel.</p> <p>Eesti heliloojate põlvkondlik järjepidevus heliloojate Rudolf Tobias, Heino Eller, Eduard Tubin, Arvo Pärt, Lepo</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine.</p> <p>Muusikapala karakteri väljendamine kunstiteose kaudu.</p> <p>Valikuliselt erinevate heliloojate, näiteks eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojate teoste kuulamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna ja oma arvamuse põhjendamine.</p> <p>Eesti muusika ajatelje loomine, nt kanda ajatelje ühele küljele laulupeo teekond läbi aja ja teisele eesti heliloojate põlvkondlik järjepidevus või koostada kaks erinevat ajatelge (paberil või digitaalselt).</p> <p>Lihtsamate kuulamistestide läbiviimine (näiteks pilli-, häälerühmade ja rahvapillide</p>	<p>Mõisted</p> <p>Korratakse ja kinnistatakse varem õpitud mõisteid.</p> <p>Uued mõisted: rahvaviisi seade, interpretatsioon, töötlus, orkestratsioon, remiks, kaver, programmiline muusika.</p>
--	---	--	--

<p>7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust.</p>	<p>Sumera, Jaan Rääts, Erkki-Sven Tüür, Tõnu Kõrvits jt loomingu näitel.</p> <p>Kontsert. Kinnistatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavaid. Analüüsitakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt ja kirjalikult, antakse kuuldule ja nähtule hinnang ning jagatakse kogemusi kaaslastega.</p> <p>Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse ja analüüsitakse kogetud muusikaelamust õpitud oskussõnavara kasutades.</p>	<p>eristamine, heliloojate loomingu seostamine autoriga jne).</p> <p>Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).</p> <p>Esitlused/plakatid pillidest, hääleliikidest, autoritest, erinevate maade kultuuridest jne.</p>	
---	--	--	--

7. klass

Nädalatundide arv on üks

Osaoskus: laulmine

--	--	--

<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane laulab ühe- ja/või mitmehäälsed laule klassitunnis, ansambelis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;</p> <p>2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;</p> <p>3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislaulu: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Mu isamaa</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Repertuaar. Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Tutvutakse vaimuliku rahvalauluga. Õpitakse laulma peast kooliastme ühislaulu: Eesti hümn, „Jää vabaks, Eesti meri“, „Mu isamaa on minu arm“, „Mul meeles veel“.</p> <p>Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoidu häälemurdeperioodil.</p> <p>Muusikaline kirjaoskus.</p>	<p>Praktilised tööd Ea- ja teemakohaste ühe- ja/või kahehäälsed laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansambelis ja/või üksi <i>a cappella</i> ja/või saatega kasutades muusikalist kirjaoskust. II kooliastme ühislaulude kordamine. Osalemine koolikoori tegevuses.</p>	<p>Mõisted</p> <p>korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.</p> <p>Uued mõisted</p> <p>häälemurre, rondo, variatsioon, (eesti) vaimulik rahvalaul, süngoop, triool.</p>
---	---	---	--

<p>on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu);</p> <p>4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;</p> <p>5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida.</p>	<p>Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi. Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • helivältsed, pausid, uued rütmifiguurid ja rütmid • sünkoop ja triool • kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; • ühe võtmemärgiga helistikud C–a, G–e, F–d ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud D–h; • rondo ja variatsioonivorm; • muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele. 		
<p>Osaoskus: pillimäng</p>			

<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane mängib keha-, rütmi- ja plaadpile, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus;</p> <p>2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades;</p> <p>3) uurib pillide tämbriolisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut;</p> <p>4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust.</p> <p>Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitarril või ukulelel esmased mänguvõtted.</p> <p>Pillimängu kaudu tutvutakse valikuliselt maailma rahvaste (Idamaade, Austraalia jt) muusika ja filmimuusikaga.</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus.</p> <p>Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel.</p> <p>Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimuse-vastuse motiivid, triooli ja sünkoobi mängimine. Keha-, rütmi- ja plaadpillidel <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine. Kitarril, ukulelel või väikekandle mängimine laulude saateks.</p>	<p>Mõisted</p> <p>korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.</p> <p>Uued mõisted: akustiline kitarr, ukulele, akord, arranžeerimine, duo, improvisatsioon.</p>
---	--	---	--

muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.

rahvaste muusika või filmimuusika jm);

4) rakendab liikumises muusikateadmisi.

Osaoskus: muusikaline liikumine

Õpitulemused 1) Õpilane võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu;

2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu;

3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt maailma

Osaoskus: muusikaline omalooming

Õpitulemused

1) Õpilane loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilismeloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm; Digivõimaluste katsetamine pillimängus ja muusika loomisel.

Õppesisu

Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka

Praktilised tööd

Muusikavormi

Mõisted

korratakse ja

üks, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.			loomine.
väljendamine kinnistatakse õpitud oovliikumise või mõisteid. Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise improvisatsiooni kaudu kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, üksi või rühmas. rütmifiguure ja pause. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (3-osaline lihtvorm, rondo).	Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale iseloomulikke karaktereid, võimaluse korral õpitakse rahvatantse ja erinevaid tantsustiile.		Valikuliselt maailma rahvaste tantsude põhisammude õppimine. Projektülesanne: filmivideosteeni illustreerimiseks tantsukompositsiooni loomine.
Erinevate liikumisimprovisatsioonide	Õppesisu Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis kinnistatakse ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse	Praktilised tööd Omaloomingu loomine vokaalselt, instrumentaalselt ja/või	Mõisted korratakse ja õpitud mõisteid.

<p>2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades;</p> <p>3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm);</p> <p>4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu;</p> <p>5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.</p>	<p>teadmisi. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laulmine. Luuakse lihtsaid meloodiaid ja erinevaid muusikast lähtuvaid tekste. • Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja <i>ostinatosid</i> ning esitatakse neid üksi või rühmas. Väikekandel, plokkflöödil, kitarril või ukulelel esitatakse omaloomingut kasutades õpitud mänguvõtteid. • Liikumine. Muusikaloo illustreerimiseks kasutatakse liikumist vastavalt õpetaja teadmistele ja oskustele. • Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakenduste ja programmidega, nt Ableton Live, BandLab, BeepBox, GarageBand, Musescore, Noteflight jt 	<p>digitaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust.</p> <p>Projektülesanded, nt muusika tegemine erinevate (olme)esemetega loomine.</p> <p>Laulutekstide loomine.</p>	
<p>Osaoskus: muusika kuulamine</p>			

<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane avastab seoseid kodukoha ja/või eesti rahvamuusika ning nende tänapäevaste tõlgendustega, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust;</p> <p>2) võrdleb ning eristab eesti ja valikuliselt teiste rahvaste (Idamaad, Austraalia jt) muusikapärandit: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest;</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Autorid ja interpreedid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega ja (eelkõige eesti) interpreetidega, valikuliselt erinevate heliloojatega (nt eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega).</p> <p>Muusikainstrumendid. Eristatakse kõla ja kuju järgi keel-, puhk-, löök- ja klahvpille. Tutvutakse kammeransamblite koosseisudega (klaveritrio, keelpillikvartett jt).</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Paaris- või rühmatöö: postri või esitluse koostamine valitud teema kohta.</p> <p>Erinevate pillide ja pillirühmade kõla eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatöona, oma arvamuse põhjendamine.</p> <p>Valikuliselt teiste rahvaste (Idamaad, Austraalia jt) muusika</p>	<p>Mõisted</p> <p>korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid, nt helilooja, dirigent, ansambel, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, muusikavorm, AB, ABA (2- ja 3-osaline lihtvorm)</p>
---	---	--	--

<p>3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile, instrumentaalmuusika esituskoosseise, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut;</p> <p>4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;</p> <p>5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;</p> <p>6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi;</p> <p>7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust; 8) tutvub muusikaga tegelemise võimalustega, muusikaga seonduvate elukutsete ning õppimisvõimalustega;</p> <p>9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga;</p> <p>10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades.</p>	<p>Maailma rahvaste muusika. Kuulatakse ning õpitakse valikuliselt tundma teiste rahvaste (Idamaad, Austraalia jt) muusikapärandit. Luuakse seos eesti muusikas Idamaade kultuurist inspireerunud heliloojatega (nt Sven Grünberg, Peeter Vähi jt).</p> <p>Vaimulik muusika. Tutvutakse eesti vaimuliku rahvalaulu ja heliloojatega, kes on oma loomingus kasutanud vaimulikke rahvaviise (Cyrillus Kreek, Tõnu Kõrvits jt) ning heliloojatega, kes on loonud vaimulikku muusikat (Rudolf Tobias, Arvo Pärt, Urmas Sisask jt).</p> <p>Eesti pärimusmuusika tänapäeval. Pärimusmuusika mõiste, artistid ja ansamblid, festivalid, õppimisvõimalused.</p> <p>Kontsert. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult kasutades eakohast muusikaalast oskussõnavara.</p>	<p>kuulamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatöona, oma arvamuse põhjendamine ja seoste leidmine eesti muusikaga. Kuulamistestid. Pärimuse kogumine vanematelt, vanavanematelt. Töötluse loomine vanemast või uuemast rahvalaulust või pillipalast. Infootsing pärimusmuusika õppimisvõimalustest Eestis. Projektülesanne: video loomine ja helindamine infotehnoloogia vahendeid kasutades paaris- või rühmatöona (nt muusikainstrumentide tutvustamiseks). Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid jm. Arvamuse avaldamine/arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja interpretide kohta.</p>	<p>Uued mõisted: interpret, instrumetaalmuusika, kammermuusika, rondo, variatsioon, vaimulik muusika, eesti vaimulik rahvalaul, pärimusmuusika.</p>
--	---	--	--

8. klass

Nädalatundide arv : 1

Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd	Mõisted
<p>1) Õpilane laulab ühe- ja/või mitmehäälsed laule klassitunnis, ansambelis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;</p> <p>2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;</p> <p>3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal); 4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;</p> <p>5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii ükski kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida.</p>	<p>Repertuaar. Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast kooliastme ühislause: Eesti hümn, „Eestlane olen ja eestlaseks jään“, „Laul Põhjamaast“, „Oma laulu ei leia ma üles“. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka ükski, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoitu häälemurdeperioodil.</p> <p>Muusikaline kirjaoskus. Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi. Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ helivälitused, rütmifiguurid ja pausid, uued rütmid <p>sünkoop ja triool </p> <ul style="list-style-type: none"> ○ kaheksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; ○ ühe võtmemärgiga helistikud C–a, G–e, F–d ja repertuaarist tulenevalt kahe võtmemärgiga helistikud Dh; ○ bassivõti repertuaarist tulenevalt; ○ rondo ja variatsioonivorm; ○ muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele. 	<p>Ea- ja teemakohaste ühe- ja/või mitmehäälsed laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansambelis ja/või ükski <i>a cappella</i> ja/või saatega rakendades muusikalist kirjaoskust.</p> <p>II kooliastme ühislaulude kordamine.</p> <p>Osalemine koolikoori tegevuses ja kooli kontserdielul.</p>	<p>Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. Uued mõisted: intervall, akord, bassivõti, pentatoonika</p>

Osaoskus: pillimäng			
----------------------------	--	--	--

Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd	Mõisted
<p>1) Õpilane mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, katsetab digivõimalusi pillimängus;</p> <p>2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades;</p> <p>3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblisse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut;</p> <p>4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.</p>	<p>Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust.</p> <p>Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitarril või ukulelel esmased mänguvõtted.</p> <p>Tutvutakse valikuliselt maailma rahvaste (Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika) muusikaga läbi pillimängu.</p> <p>Leitakse ansamblimängu harrastamise võimalusi õpilaste huvi toetamiseks pop- ja rokkmuusika vastu.</p>	<p>Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus.</p> <p>Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel.</p> <p>Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimuse-vastuse motiivid.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.</p> <p>Kitarril, ukulelel või väikekandle mängimine laulude saateks.</p> <p>Digivõimaluste katsetamine pillimängus ja muusika loomisel.</p>	<p>Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.</p>

--	--	--	--

Osaoskus: muusikaline liikumine			
<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane võrdleb eri maade rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu;</p> <p>2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu;</p> <p>3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, hip-hop, rahvaste muusika jm);</p> <p>4) rakendab liikumises muusikateadmisi.</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (3-osaline lihtvorm, rondo).</p> <p>Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale iseloomulikke karaktereid, võimaluse korral õpitakse rahvatantse ja erinevaid tantsustiile. Tantsitakse Ladina-Ameerika tantse (nt rumba, samba jt) kasutades nende põhisamme ning väljendatakse end erinevates tantsustiilides (nt rokk, hip-hop jt).</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Muusikavormi väljendamine loovliikumise või improvisatsiooni kaudu üksi või rühmas.</p> <p>Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine.</p> <p>Valikuliselt LadinaAmeerika tantsude põhisammude õppimine. Projektülesanne – rokk- ja/või popmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine.</p>	<p>Mõisted</p> <p>Korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid. Uued mõisted: LadinaAmeerika tantsud, rokk- ja popmuusika stiilid.</p>
Osaoskus: muusikaline omalooming			

Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd	Mõisted
<p>1) Õpilane loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm;</p> <p>2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades;</p>	<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult rakendades õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.</p>	<p>Omaloomingu loomine vokaalselt, instrumentaalselt ja/või digitaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust.</p> <p>Projektülesanded, nt stompide (muusika tegemine erinevate (olme)esemetega) loomine.</p>	<p>korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.</p>
<p>3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm);</p> <p>4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingu, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu;</p> <p>5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Laulmine. Luuakse lihtsaid meloodiaid ja erinevaid muusikast lähtuvaid tekste • Pillimäng. Luuakse rütmilismeloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja <i>ostinatosid</i> ning esitatakse neid üksi või rühmas. Väikekandlel, plokkflöödil, kitarril või ukulelel esitatakse omaloomingut kasutades õpitud mänguvõtteid. • Liikumine. Muusikaloo illustreerimiseks kasutatakse liikumist vastavalt õpetaja teadmistele ja oskustele. • Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakenduste ja programmidega, nt Ableton Live, BandLab, BeepBox, GarageBand, Musescore, Noteflight jt. 	<p>Laulutekstide loomine.</p> <p>Rokk- ja/või popmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine.</p> <p>Laulu-, tantsu- või instrumentaalkompositsiooni loomine inspireeritult maailma rahvaste muusikast.</p> <p>Helide salvestamine ja töötlemine oma nutiseadmega.</p> <p>Helitöötlusprogrammiga (näiteks Audacity) rondovormis muusika loomine, kus kasutatakse muusikalisi ja mittemuusikalisi helisid.</p>	

Osaoskus: muusika kuulamine			
<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane uurib kodukoha ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust;</p> <p>2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste (Hispaania, Ladina-Ameerika ja PõhjaAmeerika) muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid,</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Autorid ja artistid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega ja (eelkõige eesti) artistidega, valikuliselt erinevate heliloojatega (nt eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega).</p> <p>Heli ja selle omadused. Elektrofonid. Arvutimuusika. Tutvutakse heli ja selle omadustega ning eristatakse kõla ja kuju järgi akustilisi ja elektroonilisi muusikainstrumente.</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Paaris- või rühmatöö: postri või esitluse koostamine valitud teema kohta.</p> <p>Müra taseme mõõtmine (õppija poolt valitud kohtades). Rühmatöös tulemuste võrdlemine ja arutelu.</p> <p>Eesti, Hispaania, Ladina-Ameerika ja PõhjaAmeerika muusika eristamine, iseloomustamine,</p>	<p>Mõisted</p> <p>heli, kaja, akustika, elektrofon, akustiline ja elektrooniline muusikainstrument, arvutimuusika, levimuusika, muusikatööstus, muusikaäri, artist, produtsent, mänedžer,</p>

<p>lähtudes muusika väljendusvahenditest;</p> <p>3) võrdleb ja eristab rokk- ja popmuusika stiile ning esituskooresse, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut;</p> <p>4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;</p> <p>5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;</p> <p>6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi; 7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust;</p> <p>8) tutvub muusikaga tegelemise võimalustega, muusikaga seonduvate elukutsete ning õppimisvõimalustega; 9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga;</p>	<p>Tutvutakse arvutimuusika arengulooga ja selle loomise võimalustega.</p> <p>Muusikatööstus. Tutvutakse muusikatehnika arengulooga. Õpitakse tundma autorikaitse seadust ja autoriõigusega kaasnevat kohustusi intellektuaalse omandi kasutamisel (sh internetis).</p> <p>Maailma rahvaste muusika. Kuulatakse ja õpitakse valikuliselt tundma ja eristama Hispaania, Ladina-Ameerika ja Põhja-Ameerika rahvaste muusikat.</p> <p>Rokk- ja popmuusika süünd ja areng. Levimuusika Eestis. Kuulatakse ja võrreldakse rokk- ja popmuusika stiile, luuakse seosed levimuusika arenguga Eestis.</p> <p>Kontsert. Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult kasutades eakohast muusikaalast oskussõnavara.</p>	<p>võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamise.</p> <p>Rokk- ja popmuusika stiilide eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamise.</p> <p>Muusika kuulamistestid.</p> <p>Ajatelje koostamine näiteks _____</p> <p>https://www.timetoast.com/timelines/dipityonline-timeline)</p> <ul style="list-style-type: none"> o muusikatehnika areng; o Eesti levimuusika ajalugu; o rokk- ja popmuusika ajalugu. <p>Muusikapala loomine kasutades erinevaid tehnilisi võimalusi.</p> <p>Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid, sh kodukohaga seotud kultuuriväärtuslikud ehitised, asutused jt.</p> <p>Arvamuse avaldamine / arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert, muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja artistide kohta.</p>	<p>autoriõigus, rokkmuusika, popmuusika, kantri, <i>rock'n'roll</i>, <i>soul</i>, <i>funk</i>, <i>heavy rock jt.</i></p>
---	--	---	--

10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja

kasutades muusikateavet virtuaalkeskondades.			
---	--	--	--

9. klass

Nädalatundide arv: 1

Osaoskus: laulmine

--	--	--

Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd	Mõisted
<p>1) Õpilane laulab ühe- ja/või mitmehäälsed laule klassitunnis, ansambelis ja/või koolikooris; osaleb laulurepertuaari valimisel ning põhjendab oma valikut;</p> <p>2) laulab eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;</p> <p>3) väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, laulab peast kooliastme ühislause: Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm“ (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa on minu arm“ (G. Ernesaks / L. Koidula), „Jää vabaks, Eesti meri“ (V. Oxford / (V. Oxford), „Eestlane olen ja eestlaseks jään“ (A. Mattiisen / J. Leesment), „Laul Põhjamaast“ (Ü. Vinter / E. Vetemaa), „Saaremaa valss“ (R. Valgre / D. Vaarandi), „Mul meeles veel“ (R. Valgre / K. Kikerpuu), „Oma laulu ei leia ma üles“ (V. Ojakäär / L. Tungal);</p>	<p>Repertuaar: Lauldakse ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsed laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule. Tutvutakse vaimuliku rahvalauluga. Laulab peast kooliastme ühislause: Eesti hümn, „Mu isamaa on minu arm“, „Jää vabaks, Eesti meri“, „Eestlane olen ja eestlaseks jään“, „Laul Põhjamaast“, „Saaremaa valss“, „Mul meeles veel“, „Oma laulu ei leia ma üles“. Repertuaari valikul arvestatakse ka eesti rahvakalendri ja riiklike tähtpäevadega. Tutvustatakse laulu autoreid.</p> <p>Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse <i>a cappella</i> ja saatena nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvustatakse laulupeo traditsiooni, kaasatakse õpilasi koolikoori. Lauldakse oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestatakse esitatava muusikapala stiili, järgitakse häälehoiu häälemurdeperioodil. Muusikaline kirjaoskus.</p> <p>Kinnistatakse I ja II kooliastmes omandatud laulu õppimist toetavat muusikateooriat ja omandatakse uusi teadmisi. Muusikalise kirjaoskuse hulka kuuluvad: livältused, rütmifiguurid ja pausid</p>	<p>Ea- ja teemakohaste ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsed laulude ja kaanonite ning eesti ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, kooris, ansambelis ja/või üksi <i>a cappella</i> ja/või saatena kasutades muusikalist kirjaoskust.</p> <p>II kooliastme ühislaulude kordamine.</p> <p>Osalemine koolikoori tegevuses.</p>	<p>korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.</p>

<p>4) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;</p> <p>5) kasutab muusikalist kirjaoskust ja muusikateadmisi nii üksi kui ka rühmas lauldes, tunneb oma hääleaparaati ja teab, et häält on vaja hoida.</p>	<p>heksandiktaktimõõt laulurepertuaarist tulenevalt; he õtmemärgiga helistikud C–a, G–e, F–d ja repertuaarist lenevalt kahe võtmemärgiga helistikud D-h; ndo ja variatsioonivorm; uusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele.</p>		
<p>Osaoskus: pillimäng</p>			

Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd	Mõisted
<p>1) Õpilane mängib keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti ja/või väikekannelt, rakendab digivõimalusi pillimängus;</p> <p>2) musitseerib akustilisel kitarril või ukulelel esmaseid mänguvõtteid kasutades;</p> <p>3) uurib pillide tämbrilisi omadusi, valib ansamblesse sobivad pillid ja põhjendab oma valikut;</p> <p>4) süvendab I ja II kooliastmes omandatud pillimänguoskust, rakendab muusikalist kirjaoskust, musitseerides üksi ja eri pillikoosseisudes.</p>	<p>Pillimäng ühismusitseerimisel, omaloomingu esitamisel ja muusikaloo illustreerimiseks koolis olemasolevate pillidega õpetaja ja/või õpilaste valikul kasutades muusikalist kirjaoskust.</p> <p>Süvendatakse pillimänguoskusi ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, arendatakse akustilise kitarril või ukulele akordmänguvõtteid.</p> <p>Õpilaste huvi toetamiseks pop- ja rokkmuusika ning džässmuusika vastu tuleks leida koolis ansamblimängu harrastamise võimalusi.</p> <p>Tutvutakse maailma rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikaga pillimängu kaudu.</p>	<p>Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel.</p> <p>Rütmimängud – rütmirondo, rütmikett, rütmilis-meloodilised küsimuse-vastuse motiivid.</p> <p>Keha-, rütmi- ja plaatpillidel <i>ostinato</i>'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.</p> <p>Kitarri, ukulele või väikekandle mängimine laulude saateks.</p> <p>Digivõimaluste katsetamine pillimängus ja muusika loomisel.</p>	<p>korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.</p>
<p>Osaoskus: muusikaline liikumine</p>			

<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane võrdleb eri maade (Itaalia, Prantsusmaa ja Aafrika) rahvamuusika karakterit ja väljendab seda liikumise kaudu;</p> <p>2) tunneb muusikat kuulates ära erinevad muusikavormid ning väljendab neid loovliikumise või improvisatsiooni kaudu;</p> <p>3) leiab erinevaid muusikalise liikumise viise, valib muusika karakteriga sobiva väljenduse ning põhjendab oma valikuid (nt rokk, džäss, hip-hop, rahvaste muusika jm);</p> <p>4) rakendab liikumises muusikateadmisi.</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.</p> <p>Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Kinnistatakse liikumise kaudu õpitud rütme, rütmifiguure ja pause. Kujundatakse ühiselt liikumiskompositsioone, väljendamaks muusikapala vormi (3-osaline lihtvorm, rondo).</p> <p>Maailma rahvaste tantsud ja erinevad tantsustiilid. Liikumises väljendatakse valikuliselt erinevate maailma rahvaste muusikale iseloomulikke karaktereid, võimaluse korral õpitakse rahvatantse ja erinevaid tantsustiile.</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Muusikavormi väljendamine loovliikumise või improvisatsiooni kaudu üksi või rühmas. Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine. Valikuliselt balleti põhipositsioonide õppimine. Projektülesanne - džässmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine.</p>	<p>Mõisted</p> <p>korratatakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.</p>
<p>Osaokus: muusikaline omalooming</p>			

Õpitulemused	Õppesisu	Praktilised tööd	Mõisted
<p>1) Õpilane loob ning esitab iseseisvalt ja/või rühmas kaasmänge, rütmilismeloodilisi improvisatsioone, (digi)kompositsioone jm;</p> <p>2) katsetab loomeideedega omaloomingus, sh digitaalseid keskkondi kasutades;</p> <p>3) loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (nt regivärss, laulusõnad jm);</p> <p>4) analüüsib enda ja kaaslaste loomingut, võrdleb loodut ning annab sellele hinnangu;</p>	<p>Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult. Luuakse iseseisvalt rütmilis-meloodilisi improvisatsioone. Omaloomingu meloodia noodistamisel rakendatakse absoluutset noodisüsteemi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laulmine. Luuakse erinevaid muusikast lähtuvaid tekste. • Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja <i>ostinatosid</i> ning 	<p>Omaloomingu loomine vokaalselt, instrumentaalselt ja/või digitaalselt, rakendades muusikalist kirjaoskust.</p> <p>Projektülesanded, nt stompide (muusika tegemine erinevate (olme)esemetega) loomine.</p> <p>Rühmatöös stompide filmimine ja neis mängitavate „pillide“ partituuri</p>	<p>korratakse ja kinnistatakse õpitud mõisteid.</p>
<p>5) rakendab omaloomingus muusikalist kirjaoskust.</p>	<p>esitatakse neid üksi või rühmas.</p> <p>Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi. Väikekandlel, plokkflöödil, kitarril või ukulelel esitatakse omaloomingut, kasutades õpitud mänguvõtteid. •</p> <p>Liikumine. Muusikaloo illustreerimiseks kasutatakse liikumist vastavalt õpetaja teadmistele ja oskustele.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Digivahendid. Katsetatakse omaloomingus erinevate rakendustega. 	<p>kirjutamine noodikirjutamise programmis.</p> <p>Laulutekstide loomine.</p> <p>Džässmuusika stiilis tantsukompositsiooni loomine.</p> <p>Laulu-, tantsu või instrumentaalkompositsiooni loomine inspireeritult maailma rahvaste muusikast.</p>	
<p>Osaoskus: muusika kuulamine</p>			

<p>Õpitulemused</p> <p>1) Õpilane uurib kodukohta ja eesti rahvamuusikat ning selle tänapäevaseid tõlgendusi, leiab sobivaid näiteid ja põhjendab oma arvamust;</p> <p>2) võrdleb ning eristab eesti ja teiste rahvaste (Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika) muusikat: leiab iseloomulikke tunnuseid, lähtudes muusika väljendusvahenditest;</p> <p>3) võrdleb ja eristab eri muusikastiile, lavamuusika žanre, muusika esituskoosseise, hääleliike, leiab oma eelistuse(d) ning argumenteerib valikut; 4) analüüsib kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte, muusikalavastusi ning õppekäike suuliselt ja kirjalikult, annab kuuldule/nähtule hinnangu ning jagab oma kogemusi kaaslastega;</p>	<p>Õppesisu</p> <p>Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega ja (eelkõige eesti) interpretide ja artistidega, valikuliselt erinevate heliloojatega (nt eesti ja õpitava repertuaariga seotud heliloojatega).</p> <p>Orkester. Muusikanäidete abil tutvutakse orkestri kujunemise, liikide ja koosseisudega. Õpitakse tundma sümfooniaorkestri koosseisu ning paigutust. Tutvutakse Eesti (esindus)orkestritega.</p> <p>Häääl. Tutvutakse hääleorganitega (hingamiselundid, häälekitajad, resonaatorid), hääle tekkimise protsessiga, häälemurde ning hääle hoidmise viisidega. Kuulatakse ning eristatakse hääleliike.</p> <p>Maailma rahvaste muusika: Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika. Kuulatakse ning õpitakse tundma Itaalia, Prantsusmaa ja Aafrika muusikat.</p>	<p>Praktilised tööd</p> <p>Paaris- või rühmatöö: postri või esitluse koostamine valitud teema kohta.</p> <p>Eesti, Prantsusmaa, Itaalia ja Aafrika muusika eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine. Džässmuusika stiilide eristamine, iseloomustamine, võrdlemine nii üksi, paaris kui rühmatööna, oma arvamuse põhjendamine.</p>	<p>Mõisted</p> <p>sümfooniaorkester, kammerorkester, puhkpilliorkester, rahvapilliorkester, džässorkester, dirigent, partituur, instrumentaalkontsert, sopran, koloratuursopran, metsosopran, alt, tenor, kontratenor, bariton, bass, libreto, lavastaja, aaria, retsitatiiv, koreograaf, improvisatsioon, bluus, gospel, spirituaal, <i>ragtime</i>, sving, filmimuusika, <i>soundtrack</i>.</p>
---	--	---	--

<p>5) uurib kodukoha ja Eesti muusikaelu, oskab nimetada heliloojaid, interpreete, dirigente, ansambleid, orkestreid ning muusika suursündmusi;</p> <p>6) rakendab muusikat kuulates erinevaid digikeskkondi;</p> <p>7) rakendab muusikat kuulates muusikalist kirjaoskust;</p> <p>8) teeb valiku muusikaga tegelemise võimalustest, teab muusikaga seonduvaid elukutseid ning õppimisvõimalusi;</p> <p>9) seostab muusikat enda vaimse, füüsilise ja emotsionaalse heaoluga;</p> <p>10) järgib autorikaitse seadust ning käitub ohutult, otsides ja kasutades muusikateavet virtuaalkeskkondades.</p>	<p>Muusikateater: ooper, operett, muusikal, ballett. Näidete abil õpitakse tundma muusikateatri nelja olulisemat alaliiki (ooper, operett, muusikal, ballett). Tutvutakse ooperi, opereti, muusikali ja balleti kujunemise looga ning kuulatakse olulisemate heliloojate (Giuseppe Verdi, Georges Bizet, Jacques Offenbach, Andrew Lloyd Webber, Pjotr Tšaikovski jne) loomingut. Luuakse seosed lavamuusika arenguga Eestis.</p> <p>Džässmuusika. Tutvutakse džässmuusika kujunemise looga. Näidete abil õpitakse tundma džässmuusika põhijooni ja stiile. Kuulatakse olulisemate maailma ja eesti džässmuusika heliloojate muusikat ning iseloomustatakse kuuldut.</p> <p>Filmimuusika. Tutvutakse filmimuusika ajaloo etappidega. Kuulatakse (lauldakse) olulisemate maailma ja eesti filmimuusikaheliloojate muusikat ning iseloomustatakse kuuldut.</p> <p>Kontsert. Korraldatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavadid. Kirjeldatakse kuulatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult kasutades eakohast muusikaalast oskussõnavara.</p>	<p>Ajatelje loomine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Eesti muusikateatrid (ühine või eraldi teater Vanemuine ja Rahvusooper Estonia); ○ džässi kujunemine. <p>Muusika kuulamistestid.</p> <p>Projektülesanne: video loomine ja helindamine infotehnoloogia vahendeid kasutades paaris- või rühmatööna.</p> <p>Projektülesanne: filmilõikude helindamine erinevate IT vahendite abil, oma arvamuse põhjendamine.</p> <p>Muusikapalade loomine kasutades erinevaid tehnilisi võimalusi.</p> <p>Õppekäigud muusikaga seotud paikadesse: teatrid, kontserdisaalid, kirikud, muuseumid, sh kodukohaga seotud kultuuriväärtuslikud ehitised, asutused jt.</p>	
--	---	--	--

		Arvamuse avaldamine / arvustuse kirjutamine muusikaürituse (kontsert,	
--	--	---	--

		muusikalavastus), õppekäikude või õpitud rahvaste muusika, heliloojate ja interpretide kohta.	
--	--	---	--